

IGEHIRDETŐ

Az Erdélyi Református Egyházkerület folyóirata

FELSŐRDÜLT
KERESZTYÉN,
Ki tsetsemő korátul fogván, az Isten be-
szédének ama' tiszta tején, a' mennyei tit-
koknac tanulásában ditsiretessen
nevekedék.

Es,

Az Istennek minden fegyverét felöltözvén,
ama' CERBERUS titkos erejéből támadott HI-
TETŐ ORVOS DOCTORNAK pokoli orvosság-
gal meg-bűszödött Patikáját el-rontá, és magát va-
ltaftagon meg-ostorozá.

Mellyet az Isten népének győzedelmesen hírt ad

KERESZTURI PÁL.

Job. 13. 4. Bizonyára te hazugságnac alkotói vartoc, és mindnyhjan
semmire kellő Orvosoc. *R. 21. 17. 21.*

V A R A D O N,
Nyomatott M. DC. XXXXI. éfztendőben.

Tartalom

Tanulmány

Czanik Péter: Boldogító törvény (Részlet).....	75
--	----

Tanulószo

Adorjáni Zoltán: Ha valaki szomjúhozik, jöjjön énhozzám és igyék! János 7,37–39	80
--	----

Templomszentelési prédikáció

Csiha Kálmán: Uram, ha akarsz... Márk 1,40–44.....	85
--	----

Sexagesimae vasárnapjára

Csoma László: A mag felnő – magától. 1Korinthus 3,5–9.....	88
--	----

Böjtfői prédikáció

Visky János: Jézus és a böjt. Máté 9,14–17.....	90
---	----

Vasárnapi prédikációk

Antal József: Tökéletes légy az Úrral! 5Mózes 18,13.....	94
Nagy István: Krisztus nevében kérem. János 15,16b.....	96

Lectio continua

Szász Attila:

Egyek a hitben és a szolgálatban. Filippi 1,1–2.....	100
Hála mindenkor. Filippi 1,3–8.....	103
Bővölködő szeretet. Filippi 1,9–11.....	106
Krisztust – minden módon. Filippi 1,12–18.....	109

Gyülekezeti énekiskola

Berkesi Sándor: Jézus, vigasságom. (380. dicséret).....	114
---	-----

Alkalmi prédikációk

Ifjúsági biblióra

Pályi Anna: Van-e jó barátod? 1Sámuel 19,1–9.....	116
---	-----

Nőszövetségi biblióra

Brandt Laura: Jairus leánya. Lukács 8,40–42.49–56.....	117
--	-----

Esketési beszéd

Ötvös József: Fénybe állított emberek. 4Mózes 6,24–26.....	118
--	-----

Temetési beszéd

Kozma Zsolt: Akik, öröklük az ígéretek. Zsidókhöz 6,10–15.....	120
--	-----

Tanulmány

Czanik Péter

Boldogító törvény*

A 119. zsoltár magyarázata

(Részlet)

A hívő élet

Zsoltárok 119,57–64

Lehet-e ma még hívő módra élni? A hívő ember különbözik környezetétől, mert életét Isten akarata szabályozza. Lehet-e ezt ma még csinálni? Érdemes-e kísérletezni vele? Nem lógunk-e nagyon ki a sorból, ha másként gondolkozunk és élünk, mint a környezetünk? Eltűrik-e nekünk?

A világ más lett, mint nemrégiben volt. Ma mindenki hasonlítani akar a másikra. Nehezebb különbözni a környezettől. Valamikor még a maga kis házában egy család kialakíthatta a maga külön életformáját. De egy lakótelepi lakásban? Aki nem volt megelégedve a társadalommal – vagy a társadalom övele –, elvonult a maga kis birtokára gazdálkodni, aztán élt úgy, ahogy tehetsége és lehetőségei engedték. De ma, a nagyüzemek korában? Próbálna valaki a saját ásott kútjából vizet inni, amikor az egész környék talaja el van szennyezve, iható vízhez csak vízvezetéken juthat, vagy még azon sem, hanem tartálykocsi szállítja a faluba! Az egész világ egyféleképpen öltözködik, aki pedig el akar térni a szokványostól, kékre-zöldre festett hajjal, hóbortos öltözékkel, az úgy tér el a többiektől, ahogy Londonban, Párizsban vagy Hamburgban eltér néhány ember a környezetétől. Nehezebb eltérni a környezettől belsőleg is. A reklám mindenkire közel hozza a gazdagság vágyát, amikor azt sugallja, hogy meg kell szerezniük az ott kínált luxuscikkeket, mert csak akkor leszünk megelégedettek.

Lehet-e egy ilyen világban kimaradni az általános tülekedésből? Vagy ha nem jut munka, nem kell-e a hívő embernek is beállni a sorba a munkaközvetítő bejárata előtt? Érdemes-e megpróbálkozni a tülekedésből való kimaradással? Nem maradunk-e le menthetetlenül a többiektől, nem válunk-e mulatságos kövületekké? A hívő élet bizonyos dolgokban szerényebb, lehet-e, érdemes-e ma ezzel megpróbálkozni? Mi lesz velünk, és mit fognak szólni a gyermekeink, hogy nem biztosítottuk számukra ugyanazt, mint a többiek?

Uram, én örökségem! – szólítja meg Istenét az imádkozó. Az **ÚR** megszólítás mögött az eredeti szövegben valójában Isten neve áll, mégpedig az a név, amelyen akkor mutatkozott be Izráelnek, amikor kiszabadította őket Egyiptomból. Ő volt Isten ez előtt is, ő teremtette a világot, elhívta, vezette, megáldotta az ősatyákat, de a nevét csak később árulta el (2Móz 6,2 s köv.). Azt akarta, hogy ez a név kapcsolódjék a nagy szabadtáshoz és szövetségekötéshez. Izráel Istene, a személyes, megváltó, szövetséges Isten, aki elküldte Jézust, hogy elhozza a még személyesebb kapcsolatot, a tökéletesebb megváltást és szövetséget.

Ez az Isten az imádkozó öröksége. Az örökség szó itt nem pontos. Számunkra nem azt jelenti, amit az eredeti akar mondani. Nem kisebb-nagyobb megörökölt jószágról van szó, hanem részről, osztályrészről. Amikor Izráel népe megkapta Istentől a megígért

---

* Ennek a részletnek a közlésével köszöntjük Czanik Pétert új könyvének megjelenése alkalmából.

földet, akkor szétosztották. Szétosztották törzsenként, azon belül családonként. Mindenki megkapta belőle a részét, abból kellett megélnie. Volt, aki meggazdagodott, később nagybirtokot vásárolt magának, volt, aki szűkölködött rajta, később kiforgatták belőle, adósságai miatt rabszolgának adták el. De kezdetben mindenkinek ez volt a maga része, lehetősége arra, hogy boldoguljon belőle, megélhetésének anyagi alapja. Amint látjuk, kezd az ige maivá válni, hiszen megélhetésről, anyagi alapokról van szó.

Volt azonban Izráel népének egy olyan része, amelyik nem kapott osztályrészt. Lévi törzsről van szó, a papi szolgálatot végző törzsről. Ők nem kaptak osztályrészt. Kaptak lakóhelyet, kaptak hozzá egy kis legelőt, de nem kaptak szilárd anyagi alapot a megélhetésükhöz. Nekik azt mondta az Úr, hogy éljenek meg a szolgálatból. Bizzák magukat az ő kegyelmére meg embertársaik adományaira. Lett is belőle később gondjuk. Leszármazottaik közül nagyon sok szegény ember lett, akiket a mózesi törvény az özvegyekkel és árvákkal egy sorban ajánl a szociális gondozásba.

Ezzel bizony sok nehézséget vettek a nyakukba. Ugyanakkor azonban kitüntetést is. Azt mondta nekik az Úr, Izráel szövetséges Istene: Én leszek az osztályrésztük. Belőlem, az én szolgálatomból és az én kegyelmemből kell megélniük. Ez nem volt könnyű megélhetés. Volt, amikor szűkölködniük kellett.

Amikor Isten népe megérkezett a megígért földre, és ott mindenki megkapta a neki járó részt, akkor Isten *ígéretei* mentek teljesedésbe. Az egyiptomi rabszolgaság, a pusztai nomád élet után megkapták a hazát, a hazán belül pedig azt a földdarabot, amiből megélhettek. Isten bebizonyította nekik, hogy anyagi értelemben is gondoskodni tud róluk. A nép egészéről úgy gondoskodott, hogy a hazán belül mindenki megkapta a maga részét.

A nép kisebb részéről (a lévitákról) úgy gondoskodott, hogy sokkal kevesebbet, kevesebb biztosat, kézzelfoghatót kaptak, mint mások. Egy kis házat, egy kis legelőt, azonkívül azt, ami a szolgálatuk nyomán csurrant-cseppent. Viszont kaptak kitüntetést: ők végezheték a szent szolgálatot. Közelebb lehettek Istenhez, mint más ember. Az ő osztályrésztük Isten volt. Létezésük anyagi alapja Isten volt, ebből kellett megélniük. Aki szerette Istent, az örült ennek az állapotnak. Örült, hogy végezheti a szolgálatot, még ha ebből nem is lehet olyan biztosan megélni, mint más egyébből. Ezt jelenti ez a vallomás, hogy az Úr az én osztályrészem. Isten közelsége olyan érték volt a számukra, aminek alapján lemondtak sok más egyébről.

Megtehették ezt azért is, mert az Úr megmutatta, hogy megtartja ígéreteit. Amikor népét földhöz juttatta, akkor ígéreteit teljesítette be. Jól értsük: nemcsak lelki, hanem anyagi természetű ígéreteit is. Megadta népének azt a darab földet, amelyen megélhetett. Ha ezt megadta, akkor a lévitáknak tett ígéretét is meg tudja tartani. Ha nem is adott nekik földet, de eltartja őket. Megáldhatja őket természetfölötti úton, a szokásostól eltérő módon, mert hatalmának eszközei kifogyhatatlanok. Ezért imádkozza a zsoltáros, hogy az Úr az én osztályrészem, örökségem. Az örökség szó úgy értendő, ahogy a régebbi magyar nyelvben is még értették: az a darab föld, ház, amelyen, amelyből élnek. Még magam is hallottam a szó ilyen alkalmazását. Valaki „örökségemnek” nevezte azt a házat, darab földet, amelyet keresetéből vett (tehát nem örökölt!), aztán rajta éldegélt. *A hívő ember tehát az Úrból él.*

Nem kellett lévitának lenni ahhoz, hogy később valaki ezt a hitvallást elmondhassa. Hitvalló formulává vált, amelyet bárki elmondhatott, akinek *életében a legfőbb érték Isten volt.* Azt jelentette, mindennél fontosabb számomra Isten. Örülök az ő kegyelmének, örülök, hogy őt szolgálhatom. Vállalom azt is, hogy nem gyűjtök vagyont, vállalom, ha kell, a szerényebb életformát is, mert az ő közelsége mindennél nagyobb áldás számomra.

Az örömet halljuk ki ebből a hitvallásból. A Szentírás máshol így fogalmazza meg ezt az érzést: Isten közelsége oly igen jó nekem! Miért jó? Mert nem csak megváltott, nem csak üdvösséget ad Jézusért, hanem a kettő között érzem, hogy velem van. Örülök jelenlétének, mert mindig örülünk annak a jelenlétének, akit szeretünk.

Amint látjuk, a Szentírás itt sem ad receptet arra a kérdésünkre, milyen a hívő életforma. Egy *lelkületet* akar kialakítani bennünk: szeressük Istent, örüljünk neki. Vállaljuk, ami ezzel jár. A történelem során ez sokféleképpen jelentkezett. Volt, amikor rosszabbul éltek, mint mások. Máskor nem. Ínséges esztendőök, pusztító háborúk vagyonosokat is nyomorba döntöttek. Volt, amikor szolgálatukból szépen megéltek. De közben mindig szolgáltak, mert vállalták, hogy az Úr az osztályrészük. A Biblia tudósai azt sejtik, hogy Izrael története során a lévíták sokkal többet tettek, mint amennyi előtérbe került róluk. Sok csendes szolgálatot elvégeztek népük megtartásáért az igaz hitben. Talán egész írásművek úgy kerültek be a Szentírásba, hogy a lévíták írták le, gondozták, őrizték meg a számunkra. És ezt a hitvallást nemcsak ők vallották. Ézsaiás próféta keserű órákat vállalt a szolgálatban, bár származása szerint nem lévita volt. Ámós sem, de otthagya egy időre kis birtokát, hogy a prófétai szolgálatot végezhesse. Pál apostol sem, de lemondott a családról, eltartotta magát, néha még munkatársait is, hogy hirdethesse Krisztust. A neves és névtelen vértanúk sem, mégis életüket áldozták az Úrért. Sok földműves, munkás, értelmiségi sem, csendes életük legfőbb ügye mégis Isten volt. Te is meg tudod találni, hogyan szolgálhatod őt, ha megismerted végtelen kegyelmét. *Isten szeretete a fontos, az kialakítja hozzá az életformát is.*

A hívő életformához hozzátartozik a hitelesség is. Két egymás melletti versben (57.58) két különböző beszédről van szó. Az egyik versben az „én beszédem”, vagyis az imádkozóé, mellette a „te beszéded”, azaz Istené áll (fordításban hol egyik, hol mindkét helyen ígéret áll). A jelenlegi új protestáns fordítás szerint: „*Ígérem, hogy megtartom ígéidet*”, illetve: „*légy kegyelmes hozzám ígéreted szerint*”. Így, ennek a kettőnek a feszültségében kell a mi szavunknak hangzania. Isten ígéibe kapaszkodva válik hitelessé a tanúságtételünk. *Ha Isten vezetéséhez szabjuk magunkat, akkor szólalhatunk meg.*

Minden azon múlik, hogy Isten beszédéhez ragaszkodjunk, másképp becsapnak minket. A világ beszéde megbízhatatlan. Jeremiás tanúskodik arról, milyen állapotok uralkodnak még Isten népe körében is, ha nem Isten ígéihez szabja magát: *Nyelvünk olyan, mint a kifeszített íj, hazugsággal és nem igazsággal hatalmaskodnak az országban! Egyik gonoszsgót a másik után követik el, de engem nem ismernek – így szól az ÚR. Mindenki őrizkedjék felebarátjától, ne bízzatok a testvérben sem! Hiszen még a testvér is mind meg akar csalni, rágalmakat terjeszt még a felebarát is. Becsapják egymást az emberek, nem mondanak igazat. Hazug beszéddel koptatják nyelvüket, belefáradnak a romlottságba, Lakóhelyed álnokság tanyája: az álnokság miatt tudni sem akarnak rólam – így szól az Úr.* Szomorú kép. Aki elhagyja az Úr szavát, megbízhatatlanná válik; aki megbízhatatlanná vált, nem keresi az Úr szavát. Megindult a lefelé vezető, önmagát erősítő folyamat.

Isten szava megbízhatónak bizonyult. A teremtéstől a honfoglalásig minden meglett, amit mondott. Előállt a világ, és lett Izrael népének otthona. Hiteles életet akkor élhetünk, ha erre az ígére alapítjuk az életünket. Ha megtartjuk szavunkat és ragaszkodunk hozzá.

Ehhez azonban az kell, hogy *teljes szívünk* az Úré legyen. A szív jelentését ilyen kifejezésekből érthetjük meg: „*azt mondta szívében*”. Magyarul ez azt jelenti: azt gondolta, vagy azt határozta *magában*. A szív az ember, önmaga. A teljes szív az egész ember, osztatlanul, maradéktalanul. „*Add át szívedet Jézusnak*” azt jelenti: téj meg, legyél egész valóddal Jézusé, Jézus által Istené. „*Teljes szívből esedezem előtted*” azt jelenti:

egész valóm benne van az imádságban. Egész valómmal azt kérem Istentől, „légy kegyelmes hozzám”, ez a megtérés ószövetségi megfogalmazása. Mindenestől a kegyelemre alapozom az életemet. Az a kegyelem Jézusban ragyogott föl a legragyogóbb fényvel. Benne Isten igéje teljességre jutott. Mivel ez a szó szilárd, hiteles, ezért rá alapozhatom az életemet.

Sietek, nem tétovázom, mondja a 60. vers. Istenhez térni, magamat neki adni csak teljes buzgósággal lehet. A sietés itt nem a kapkodás, hanem a buzgóság értelmében áll. Az egész ember teljes igyekezetét érdemli meg szerető Istenünk. A tétovázásról még beszélünk, de először még valamit.

Aki Isten kezébe tette életét, annak **gondolkodása** is átalakul. Utaimat megfontolom, mondja az 59. vers. Az emberi gondolkozás mindig zsákutcába kerül, ha az élet értelmét, a boldogság útját akarja megfejteni. Beleütközik az ember véges voltába. A halált nem tudjuk legyőzni, Istenhez nem tudunk eljutni, mert ő nagyobb annál, semhogy a magunk erejéből eljussunk hozzá. Az ember rájön, hogy a megoldás a saját körén belül nem lehetséges. Ezért szorulunk Istenre, aki kínálja önmagát, elfogad bennünket, erősebb a halálnál. Azért csak a *hozzá fordulás* segít. Igéjében megmondja, mi az élet útja. Ezért „lépteimet intelmeidhez igazítom”. Ez a hozzá igazítás az eredetiben egy olyan szóval van kifejezve, amit a visszatérésre, megtérésre használnak. Valahogy így lehetne visszaadni: lábaimat intelmeidhez térítem, vagy lábaimat megtérítem intelmeidhez. Mindenesetre a megtérés fogalma van a kifejezés háttérben. Hiszen megtérés az, ha Istennek kezdünk engedelmeskedni. Megtérés Istenhez, akit az ember elhagyott. Megtérésnek számít az is, ha valaki először talál oda, és megtérés az is, ha engedetlenség után a hívő bűnbánatban újra Istenhez tér.

A megfontolásra azt a szót használja, amelynek jelentése: kiszámít, tervez. Az ember tervezzi életét. Ismerjük azt a közmondást: ember tervez, Isten végez. Az ember számolgat, de számítása nem jön be, mert Isten akarata más. Itt azonban a kettő egybeesik, mert a tervezés Isten akarata szerint történik. Utaimat megfontolom, lépteimet intelmeidhez igazítom. Ez a jó tervezés. További magyarázat helyett idézzük énekünket:

Vágyat, célt a múltnak adtam,
Nincs már bennem vak remény,
Mégis gazdag úr maradtam:
Isten és a menny enyém.

És most térjünk vissza a *késlekedésre*. Aki okosan fontolja meg életét, az siet, *nem tétovázik*. Isten úgy fontosabb annál, mint hogy pepecseléssel töltsük az időt. El is lehet késni...

Ismerős annak a fiatal teremtésnek a példája, aki egy átmulatott éjszaka után átgondolta az életét, és rájött, hogy nem jó úgy, ahogy van. Isten nélkül hiábavaló. Naplója utolsó oldalára odairta: Egy év múlva megtérek. Nyugtalanul hánykolódott, áthúzta az évet, átjavította egy hónapra. Később a hónapot egy hétre. Ez sem nyugtatta meg, mert naplójának utolsó mondata az volt: holnap megtérek. Ott találták holtteste mellett, amikor másnap keresték.

A késlekedő másik típusa az, aki elismeréssel szól az egyházzal. Aki ha véletlenül részt vesz az istentiszteleten, gratulál a papnak, hogy igaz, jó dolgokat mondott. Aki elismeréssel tud szólni a hívő emberek szeretetéről, helytállásáról. Csak épp attól retten vissza, hogy átadja életét Istennek, megtérjen úgy, ahogy itt olvassuk: tétovázás nélkül, teljes szívvel. Így aztán örökre lekésik.

Késlekedni azért sem érdemes, mert Istennel jární öröm. Magunkat fosztjuk meg az örömtől minden elmulasztott perccel.

Ahhoz, hogy hívő életet éljünk, **állandó, hűséges kitartásra van szükségünk**. A hívő élet követelményeiről ugyanis a kellemetlenségek között a legkönnyebb elfeledkezni. Ezért imádkozik így: Ha bűnösök kötelei fonnak is körül, nem feledkezem meg törvényedről. Amikor kellemetlenségek érnek, emberi gonoszsággal találkozunk, akkor szalad ki a számonk egy csúnya szó, támad a szívünkben harag, bosszúvágy, egyéb tisztátalan érzések. Pedig amikor bajban vagyunk, épp olyankor káros a felejtés. Akkor vagyunk legjobban rászorulva Isten segítségére. Ki tudna bajunkban jobban mellénk állni? Épp akkor, amikor az emberek okoznak nekünk bajt?

Amikor valaki nem tud aludni, érdemes megszívlelnie a 61. verset: Éjfélkor fölkelek, hogy hálát adjak neked. Kórházban fekvő hittestvérem sok éjszakát virrasztott át. Ragyogó szemmel mondta el, milyen jó volt, hogy ilyenkor mindig imádkozni tudott. Isten különös ajándéka volt a számára, hogy ilyenkor nem volt kába, ezért nem forgolódott, nem a lepedőjét gyúrta, nem az éjszakás nővérért csöngetett, hanem imádkozott. „Még jobban is ment, mert nem zavart a nappali nyüzsgés.”

Az Ószövetség hívőinek különös oka is volt, hogy éjjel imádkozzanak. Éjjel szabadultak Egyiptomból, éjjel gyakorolt ítéletet Isten Egyiptomon. Szokás volt éjjel emlékezni meg a szabadulásról, imádságban hálát adni, és kérni Istent, hogy szabadítsa meg őket az ítélettől.

Annak, hogy hűségesen kitarthassunk a kísértés óráiban, két eszközéről emlékezik meg ez a szakasz. Az egyik a *közösség átélése*. Magában az ember könnyebben elbukik, vagy legalábbis ellazul, ellustul. Az Úrral való kapcsolatunk lazulása pedig a legnagyobb veszélyekkel jár. A lankadás könnyen vezet eleséshez. „Barátja vagyok mindazoknak, akik istenfélők és megtartják utasításaidat.” *Együtt* sokkal könnyebb. Még a magányosságból is lehet kapcsolatot tartani a testvérekkel. Volt, aki börtönből, volt, aki kórházi ágyról gyakorolta úgy a közösséget, hogy naponta végigimádkozta listáját. Közbenjáró szolgálatával volt jelen Isten egyházában „aktív” résztvevőként. A közösség ereje éltette, noha testileg el volt zárva tőle.

A másik eszköz Isten hatalmának tudatosítása. Kegyelme betölti a földet. A világ teremtményének ereje mindenütt jelen van. Nem csak irányító hatalma, hanem az az erő, amely a bűnös emberek megmenekülésén munkálkodik. A föld különböző pontjain térnek meg emberek Istenhez. Szentlelke mindenütt fűj. Áldott az az Isten, aki hatalmát világszerte arra használja, hogy emberek megmeneküljenek a kárhozatból az örök életre.

Tanulószo

Adorjáni Zoltán

Ha valaki szomjúhozik, jöjjön énhozzám és igyék!

János 7,37–39

I. A nagyobb összefüggés

a) A 7. fejezetben leírt események kerete nem más, mint az egyik lombsátoros ünnep. Jézus mégis felmegy Jeruzsálembe, és mégiscsak részt vesz ezen a közkedvelt, csupa vigasság ünnepen, noha a júdeabeliek már kinyilvánították irányában táplált ellenszenvűket, sőt ellenséges szándékukat. Mindezek ellenére, Jézus kétszer is kiáll nyilvános tanításra a templomban.

A fejezet vége két jól elkülöníthető eseménysorból áll. Az első eseménysort a 37–44. versek írják le. A második pedig a 45–53. versek.

A 37–39 (40). versek témáját így szokás meghatározni: *Az élet vize*. Vagy bővebben így is mondhatnánk: *Kicsoda az élet vize?* Ez a témameghatározás a Jeruzsálembe mégis felmenő és a lombsátoros ünnepen kiálló Jézus Krisztus tanítását tartja szem előtt.

De a szakasz arról is ír, hogy Jézus merész kijelentését az ünnepen jelenlevők azonnal kipattanó kérdései és vitája követik. A tanítás következménye: az ünneplők Jézus kilétéről kezdenek vitatkozni. *Ő-e az a bizonyos, várt Próféta? Vagy ő volna-e a Krisztus? Egyáltalán milyen származása lehet a Messiásnak?*

Az igeszakaszban tehát nemcsak Jézus kijelentése lényeges, hanem hallgatóinak hozzá való viszonyulása is: miképpen vélekednek az emberek a messiásváradalom felől.

A 37–44. versek témája tehát: *Miképpen fogadja a Jeruzsálemben ünneplő tömeg, hogy Jézus az élet vizének, azaz egy zsidó tanítónál többnek jelenti ki magát?*

A 45–53. versek a további fejleményekbe engednek betekintést. A főpapi szolgák azonnal jelentést tesznek a templomban történtek felől. Jelentésük arról árulkodik, hogy noha csak megfigyelők voltak, Jézus tanításának hatása alá kerültek. Ezután szint vallanak a főpapak és farizeusok is.

Vagyis a téma itt a következő: *Mi a Jézus Krisztushoz való hivatalos viszonyulás, s ezen belül: mi a Nikodémus hozzáállása a Jézus Krisztus körül felmerülő kérdésekhez?*

b) Ha az események nagyobb összefüggését tartjuk szem előtt, akkor a következőket kell leszögeznünk:

A János evangélista által eddig lejegyzett evangéliumi események világosan mutatják, hogy Jézus hamar közismertté lett Galileában és Júdeában. A fő kérdés most már ez

---

¹ A Krisztus megnevezést itt eredeti súlyával kell érzékelnünk. A fordítók minden esetben, ahol Krisztosz szóval találkozunk, a közhasználatú *Krisztus* nevet írták. A Krisztus megjelölés Jézus „ragadványneve”, mint pl. a mi családnevünk is, amely megkülönböztet bennünket más, hasonló keresztnévű személyektől. Tehát az ő neve JéSUa¹, amelyhez a mindenki mástól megkülönböztető, névelős HaMaSzilkha² – a *Felkent*, azaz a *Messiás* tisztségnév társult. Ahol az evangéliumokban Jézus neve mellett a Krisztus név áll, ott különös nyomatéka van annak, hogy ő a *Messiás* Jézus. Más szóval: ott ennek a megkülönböztető Krisztus megnevezésnek hitvalló súlya van. Még nyomatékosabbak azok az igehelyek, ahol csak a Krisztus megnevezés áll (pl. 4,29). Ilyen esetekben a Krisztust mindig így kell értenünk: *a Messiás*. Az ilyen textusokban, mint pl. itt, Jn 7,41-ben is – véleményem szerint – Messiást kellene fordítani.

lett: Tulajdonképpen kicsoda ez a Jézus, akinek csodái és tanításai már régen túlnőttek egy zsidó rabbit vagy egy olyan személyt, akiről mindenki tudta, hogy nem úgy tanulta az Írásokat, mint az írástudók és farizeusok?

A zsidó előljáróság kezdetben tanácstalan, és szinte kétségbeesetten keres valami számukra megnyugtató választ vagy megoldást. Mihamar állást kell foglalniuk. Erre egyrészt a Jézust követők hite is sürgeti őket. De sürgeti őket ugyanakkor annak a sokaságnak bizonytalansága is, amely még nem tudja hova tenni Jézust.

Helyére kell tenni a történeteket. Még nem késő elejét venni a dolgoknak. Ez hajtja a szadduceus papságot és a farizeus előljáróságot. Befolyásolni kell ennek a bizonytalan-kodó sokaságnak a vélekedését, amíg nem késő. Vagyis: így vagy úgy, a főpapoknak és farizeusoknak is színt kell vallaniuk.

II. Magyarázat

a) Jézus az őszi lombsátoros ünnep utolsó napján ismét tanításra áll ki.

Ezt az igen kedvelt örömnünnepet, melyet a zsidók a páskaünnep után fél évvel ülték meg, az őszi *hetek ünnepének* is nevezték.²

Az ünnep megülésének sajátos módját törvénybeli rendelkezés írta elő. Izraelnek hét napon át kellett lombokból készített sátrakban laknia. A sátrak készítésére főleg pálmaágakat használtak, de szabad volt egyéb sűrű lombú fának gallyaiból is építeni, például fűzfából. Nehémiás 8,16 szerint a leveles színeket a házak lapos tetejére, a tornácokba, a templom tornácaiban, a vizek kapujának és Efraim kapujának terén is felállították, tehát mindenütt Jeruzsálemben.

A lombsátrak jelképes jelentéssel bírtak: a pusztai vándorlást voltak hivatottak feleveníteni, amikor is Izrael Isten védelme alatt volt.³ A nyolc napot tartó ünnep minden napján égőáldozatot mutattak be.

Az első és az utolsó napon pedig szent gyülekezést tartottak. Betiltották a rabszolgamunkát. Az ünneplés része volt az úgynevezett öt ünnepi tekercs egyikének felolvasása. A lombsátoros ünnepen a Prédikátor könyvét olvasták fel. A népnek Isten színe előtt kellett örvendeznie (3Móz 23,40). A lombsátoros ünnep tehát kimondottan örvendezés alkalma volt.

Később szokássá vált az ún. *luláb* készítése. Minden ünneplő egy etrogot (citromféle, amelyet paradicsomalmának is neveznek) vett a bal kezébe. Jobb kezében pedig lulábot, vagyis fűzfaágakból, mirtuszágakból és ezek középebe fogott pálmaágakból álló csokrot vitt.

Az ünnep első napjának estéjén, az asszonyok udvarának nevezett templomtéren fényt gyűjtöttek egy hatalmas arany gyertyatartón. Minden valószínűség szerint ez is a pusztai vándorlásra emlékeztetett, és pedig arra, hogy Isten tűzoszlopban vezette az éjjeli vándorló népet. A férfiak pedig hajnalig tartó fáklýásmenetben, vigadozó felvonulásban vettek részt, miközben zenére táncot lejtettek.⁴

Az ünnep megtartását több ószövetségi hely is előírja: 2Móz 23,16, 34,22; 3Móz 23,34–36.39–43; 5Móz 16,13–15. Vö 2Kir 8,13; Ezsd 3,4; Neh 8,15–19. A páska és az év végi betakarítás ünnepe mellett a lombsátoros ünnepen is Jeruzsálemben kellett zárandokolnia a népnek. Ezt maga a törvény írta elő. Ez az ünnep a zsidó év hetedik hónapjára, a Tisri hónap 15–22. napjaira esett, amikor már megtörtént a búza learatása – 2Móz 34,22. (Ugyanezen hó 10-én volt a nagy engesztelő áldozat napja.)

³ A sátor Isten oltalmának a szimbóluma: Eltakar engem sátrának rejtekében... (Zsolt 27,5)

⁴ Később, amikor Jézus a paráznaságon kapott asszonyt felmentve így szól: *Én vagyok a világ világossága. Aki engem követ, nem járhat a sötétségben, hanem övé lesz az életnek világossága* – éppen a kivilágított templomra és a fáklýásmenetre utal, és mindenkit meghökkenítő módon azt nyilvánítja ki, hogy Isten vezetése

Az ünnep első hét napjának kora reggeli áldozata után italáldozat is következett. Ez alatt Ézs 12,3 ígéretét idézték: *Örömmel fogtok vizet meríteni a szabadító kútfejéből.*

Az italáldozat mindenestre a pusztai vízfakasztást elevenítette fel (Szin pusztai Refidim, 2Móz 17,1–7). A papok lementek a Siloám tóhoz. Őket követte a sokaság, s miközben zene is szólt, egy írástudó az alkalomhoz illő íráshelyekről olvasott fel; az éppen szolgálatot teljesítő főpap megmerítette aranykorsóját a tó vizében, a tömeggel visszavonult a templomba, és a vizet az oltáron álló ezüstcsészékbe töltötte. Ezt a pillanatot hatalmas ujjongással ünnepelte a sokaság, s főként az ünnep hetedik napján. Erre vonatkozik a 37. versben *az ünnep utolsó nagy napja* időmeghatározás.

A nagy jelző egyben a hetedik napot, vagyis az ünnep teljességét, csúcspontját is jelzi. És erre a hetedik napi nagy ujjongásra vonatkozik a régi zsidó közmondás: *Aki a vízmerítés örömet nem látta, még nem látott örömet.*

Az ünneplő sokaság igen-igen kedvelte ezt a hétszer is megismételt vízáldozatot, valamint a hozzá kapcsolódó felvonulást s a víz oltárra való öntését, amit a papok mindig méltóságteljesen és szertartásosan igyekeztek végezni; ugyanis az ünneplők éppen ezt szerették a leginkább, s emellett maguk a farizeusok is megkövetelték az ünnepies, méltóságteljes szertartásosságot. Rendkívüli módon ragaszkodtak is ehhez az ünnepi külsőséghez, szertartáshoz.⁵

János az ünnep utolsó napjára teszi Jézus tanítását. Nem a nyolcadik napra kell gondolnunk, hanem a hetedikre. Ugyanis az ünnep tulajdonképpen hétnapos volt. Ezen a hetedik napon tanított Jézus másodszer (miután valószínűleg a negyedik napra érkezett titokban és egyedül Jeruzsálembe és mondta el első tanítását – 7,14: *Már-már az ünnep közepén azonban felment Jézus a templomba, és tanított*). A lombsátoros ünnep nyolcadik napja tulajdonképpen ráadás volt egy újabb szent gyülekezéssel.

b) Jézus Krisztusnak a 37–38. versekben idézett tanítása – *Ha valaki szomjúhozik, jöjjön énhozzám és igyék. Aki hisz énbennem, amint az írás mondotta, élő víznek folyamai ömlenek annak belsejéből* – a fenti ünnepi eseményre alkalmazott, sajátos magyarázat. Rokon az ún. *én-mondásokkal*. Ezzel Jézus, ha burkoltan is, kritikát gyakorol, és arra figyelmezteti ünneplő testvéreit, hogy *a szertartások megüresedhetnek vagy megüresedtek*. Mindenki tudja: ezek a szertartások szimbólumok; egy korábbi üdveseményt akarnak feleleveníteni azzal a céllal, hogy Isten gondviselése, oltalma, vezetése a jelen számára is elevenné legyen és fölébredjen a szabadításában való hit. Ennek a hitnek a kérése és megélése viszont elmaradhat vagy el-elmarad. Csak a jel marad, a jelzett dolgok pedig homályba vesznek.

A mindenkori igehirdetésnek úgy kell megelevenítenie az üdveseményeket, hogy abban ne csak a hajdani jel váljék láthatóvá, hanem a mindenkor érvényes jelzett dolog: Isten örökkévaló akarata, szeretete, megbocsátása, szabadítása stb.

De Jézus szavai mellett több dolgot is jelentenek: Jézus nem veti el az ünnepi tradíciót, hisz ő maga is felmegy az ünnepre és részt vesz azon. De az ünnepi tradícióra hivatkozva, az emberek előtt olyan merésznek hangzó kijelentést tesz, mint például Názáretben is az első zsinagógai írásmagyarázása alkalmával, amikor ezt mondta Ézsaiás jövendölésének (61,1–2) felolvasása után: Ma teljesedett be ez az Írás a ti hallásotokra

---

most nem más által, hanem benne valósul meg. Most ő az a bizonyos tűzoszlop, akiben maga Isten van jelen a nép számára (Jn 8,1–12).

⁵ A farizeusok tehát igen kedvelték és szorgalmazták a szertartásokat, míg a szadduceusok úgymond puritánabbak voltak ebben a tekintetben. Hogy mennyire fontos volt a lombsátoros ünnep vízáldozat szertartása és a szertartások pontos betartása, ezt egy Kr.e. kort felidéző leírás is tükrözi. Amikor Alexander Jannai vagy Janaeus szadduceus főpap (Kr.e. 103–76) a lombsátorok ünnepén szertartásmentesen merte végezni a vízöntést, több évig tartó és nem kis zúgolódás támadt ellene.

(Lk 4,21). Most azonban már nem Galileában, a szülőföldjén, hanem Jeruzsálemben jelenti ki: *Én adom azt a vizet, amelyre ez az általatok igen kedvelt szertartás is utalt! Isten ma is gondoskodik, látja a szomjazókat, hallja a zügolódásokat. Ígéretei beteljesednek. Újból ad vizet, és pedig élő vizet. Többet a testi szomjúságot oltó víznél.⁶ Az igazi, élő hit pedig bennem látja meg a vízáldozat közben idézett ígéretek beteljesedését – ezt mondja tulajdonképpen Jézus. A szertartásról, a pap italáldozó mozdulatáról maga felé fordítja a figyelmet, amikor hangosan kiált, s mintha ezt mondaná: *Rám figyeljetek, mert én hozom a vizet, és én öntöm azt – számotokra, én áldozom azt – értetek!*⁷*

A 39. verssel János evangélista magyarázatot fűz közbe, amikor is azt mondja, hogy Jézus tanítása az eljövendő Szentlélek kitöltésére vonatkozik. Magyarázata ószövetségi alapokon nyugszik, hiszen az ószövetségben gyakori a lélek adományának vízhez való hasonlítása (Ézs 32,15, 44,3–4; Ez 39,29; Jól 2,28).

- A víz bő áradása, illetve a Lélek bőséges kitöltése egyben a messiási idők kezdetét jelenti. Egyes írásmagyarázók azt is kiemelik, hogy Jézus itt a zsidó szertartások és kultusz hamarság bekövetkező végére is utal, mivel az ószövetségi ígéretek a Lélek kiöntését az utolsó időkben látják megvalósulni. János evangélista pedig ilyen értelemben fűzi magyarázatát Jézus szavaihoz.
- Amikor az evangélista a Lélek ígérteréről szóló magyarázatát fűzi az események leírásának sorába, Jézus szolgálatának és kereszttáldozatának, az ő szóhasználata szerint *megdicsőülésének gyümölcseről tesz bizonyosságot: a keresztyén gyülekezetéről, egyházzáról.* Erre utalnak előbb is a Nikodémussal való találkozás történetének és a samáriai asszonnyal való beszélgetésnek a Lélekkel kapcsolatos részei, s a kenyérsokasítás után kibontakozó beszélgetésben a Lélek általi megelevenítés mondása is (6,63). Vagyis, hogy a Lélek teremt életet, és megteremti Krisztus tanítványainak közösségét.⁸

---

⁶ Ugyanezt hirdette a samáriai asszonynak is. A víz körül indul el ott is a beszélgetés, a Jákób által adott vízről van szó, hogy aztán Isten még nagyobb adományára, a lelki szomjot oltó és az igazi istenfélelemre és istentiszteletre megtanító Lélekre terelődjék a szó (Jn 4).

⁷ Ha arra tekintünk, hogy a vízáldozat szertartása 2Móz 17-et idézi fel, akkor Jézus Mózeshez is hasonlítja magát, hiszen Isten Mózes által adott vizet. Tanítása tehát azt jelenti: *Én vagyok az az új Mózes, az a megígért Próféta, akiről az általatok jól ismert íráshely is beszél: Próféta támaszok nékik atyjokfiai közül, olyat, mint te, és az én ígéimet adom annak szájába, és megmond nekik mindent...* (5Móz 18,15.18).

– Jézus szavai úgy is érthetők, hogy *ő maga a kőszikla*, akiből éltető víz fakad. Aki pedig hozzá járul, vagyis hisz benne, valóban meglátja, hogy tényleg élő víznek folyamai áradnak belőle.

– Jézus szavai mögül viszont prófétai (sőt zoltár-) idézetek is felsejlenek. Mindenekelőtt Ézsaiás 55,1 és következő versei, ahol maga Isten szól Izrael népéhez, s ahol mint egy utcai vízárus kiált és kellei nélkülözhetetlen áruját, és pedig ingyen: *Ó, mindnyájan, kik szomjúhoztok, jertek e vizekre... (1) Hajtsátok ide fületeket és jertek hozzám: hallgassatok, hogy éljen lelketek... (3) Keressétek az Urat, míg megtalálható, hívjátok őt segítségül, míg közel van. (6) örömmel jöttök ki... a hegyek és halmok ujjongva énekelnek előttetek... (12) De Ézsaiás 58,11 is feldereng Jézus szavaira: *Vezérel téged az Úr szüntelen, megelégti lelkedet nagy szárazságban is, és csonthaidat megerősíti, és olyan lesz, mint a megöntözött kert, és mint a vízforrás, amelynek vize el nem fogy.* Ez utóbbi prófétai ígért értelmében mindenki, aki benne hisz, maga is másokat éltető folyamok forrásává lesz. Hasonlót mondott már el Jézus a samáriai asszonynak is (Jn 4,14).*

Ha esetleg allegorikusan értelmezett ószövetségi helyek is számításba jönnek, akkor az Énekek éneke 4,15-öt is idézhetjük: *Kerteknek forrása, élő vizek kútjeje...* Vagy akár Péld 5,16-ot is: *Igyál vizet a te kútjaidból, és a te forrásod közepéből folyóvizet.* Ez utóbbit Rabbi Akiba (Kr.u. a 130-as években halt meg) például így értelmezte: *a hívő olyan, mint az a hely, ahonnan források fakadnak.*

⁸ Hogy miként függ össze a Lélek kitöltése Jézus kereszthalálával, azaz megdicsőülésével, ezt Jézus a búcsúbeszédeiben fejti ki részletesen.

III. Meditáció

Példa az Ige ígéreteihez való szubjektív viszonyulásunkra⁹

Egy jókedvű közösség Jn 7,37–39 üzenetét kereste. Kisebb csoportokban folyt a beszélgetés. Az egyik csoport tagjai arra az elhatározásra jutottak, hogy nem elmagyarázni fogják a maguk meglátásait, hanem csupán sajátos alkalmazásban ismétlik meg Jézus szavait.

A csoportok ismét egybegyűltek, hogy mindenik elmondja a maga gondolatait. Amikor a fent említett csoportra került a sor, a következő történt:

Egy fiatalasszony kiállt a középére és egyszerű, jelentéktelen külsejű edényt emelt a magasba. Várakozott. Kíváncsian fordultak feléje a tekintetek. A hirtelen támadt csendben így kiáltott: *Aki szomjas, jöjjön hozzám és igyék!*

A meglepődést további csend követte. Aztán valaki mégis megtörte a némaságot, s talán zavarában vagy mert nem tudta mire vélni a dolgot, az igei idézetre ezt válaszolta: „*Ámen.*” A megtört csendben mások is felbátorodtak.

- Vajon mi van benne? – kérdezte az egyik.
- Ki tudja, mi van benne? – szólt egy bizalmatlanabb hang.
- Nem próbálja meg valaki? – adta az ötletet egy bátortalanabb.
- Végül előlépett egy leány. Kezét az egyszerű edény után nyújtotta, és ivott.
- Bor van benne! – kiáltott meglepődötten és boldogan, mint aki egy kicsit büszke is volt arra, hogy ki merte próbálni a bizonytalant és nem lett valami tréfa áldozata.
- Nekem is kell, nekem is kell! – hallatszott ezután innen is, onnan is.
- Hagyj nekem is! – aggodalmaskodott egy hátul maradt.

Talán ehhez hasonló dolgok mennek végbe akkor is, amikor Isten hívogat. Megtorpanunk közvetlenül a beteljesedések előtt. Zavartan adunk igazat Istennek. Esetleg teologizálunk. Mert olyan sokszor csalódunk és emberi ígéretések áldozatai lettünk, bizalmatlanság ébred fel bennünk. Nem tudunk szabadulni eddigi tapasztalatainktól. Vagy ha tényleg kíváncsiak leszünk, nem merünk egy lépést sem tenni. Ilyenkor könnyebb másokat biztatni. Félelem is lehet bennünk, nehogy kudarcot valljunk mások előtt és neveltség, gúny tárgyává legyünk.

De aki mégis „megpróbálja” azt, amit az Ige kínál fel, nem tudja elhallgatni sem meglepődését, sem örömet, sem azt, amiben része volt. És erre bátorodnak fel mások is, s talán tolongani is fognak a felkínált áldásokért.

---

⁹ Az eset a valóságban is megtörtént. Esetleg szemléltetésként is használható a prédikációban.

Templomszentelési prédikáció

Csiha Kálmán

Uram, ha akarod...

Alapige: Márk 1,40–44

Nem tudjuk, hogy 2000 évvel ezelőtt pontosan hol játszódott le ez a történet Izraelben. És nem tudjuk, hogy kétezer év után hol játszódik le ez a történet egy emberi szívben, egy családban, Aranyospolyánon, Erdélyben, Kanadában, Ausztráliában, Amerikában, a te életedben. Mert ez a történet mindenhol lejátszódhatott, hiszen ebben a történetben arról van szó, hogy valahol baj van, valahol egy ember életében fájdalom van.

És hol ne lenne baj? És hol ne lenne fájdalom? Vannak szaggató, külső fájdalmak, vannak nagy történelmi fájdalmak, amelyek egy nemzet lelkét tépik össze, amelyek átmennek országhatárokon. Vannak külső fájdalmak, amelyek látszanak: betegség, operáció. S vannak belső fájdalmak és sebek, amelyeket nem látnak az emberek, amelyeket igyekszünk elrejteni mások elől, amelyeket nem mondunk el senkinek sem, talán még a gyermeknek sem, amikor meglátogat és megkérdezi: Hogy van, édesanyám, édesapám? És te azt mondod: Köszönöm, jól. De csak te tudod, hogy ott belül nagyon fáj valami. És lehet, hogy a gyermeked sem mondja el neked. És sokszor úgy megyünk át az egész életen, külső és belső sebektől, fájdalmaktól terheltén. És hiába van sokszor pénzünk, hiába van valakinek két-három diplomája, öt vagy hat háza, a fájdalom előtt nem lehet bezárni az ajtót. És ez a régi történet, Izraelben és itt is, és a világ 43 országába szétszóratott magyar református egyházunkban is, a világ minden népe között is mindig újra és újra megtörténik.

De itt arról olvasunk, hogy Jézus átment azon a városon, ahol ez a leprás ember élt. És ez az ember elindult feléje. Azt mondta: Uram, ha akarod, megtisztíthatsz engem. Mert ez a leprás ember hallotta valakitől, volt valaki, aki elmondta neki, hogy nemcsak fájdalom s betegség van, hanem van Jézus is. Van, aki elmondta ezt, akinek a neve nincsen itt feljegyezve. Te elmondad-e? A gyermekednek, az unokádnak, a kórházban fekvő társadnak, a szomszédodnak, ismerősödnek? Elmondtuk-e a következő nemzedéknek, hogy van egy Jézus? Nem csak gond, emberi rosszakarat, gyűlölet, betegség van, hanem van isteni kegyelem és mennyei megtartatás, és vannak égi erők, és van egy Jézus.

Ez a 650 éves templom is erről beszél. 650 év alatt mennyi minden történt. Törökök, tatárok, menekülések, üldözések, elvesztett szabadságharcok, börtönök, lágerek, mennyi minden történt 650 év alatt. És ez a templom megmaradt. Mert van egy Jézus. És a mi anyaszentegyházunk is megmaradt, s a keresztyén egyház is megmaradt, mert van egy Jézus. Világtraverzek összeomlottak, földgömböt átfogó ideológiák semmisültek meg, felfegyverzett hatalmas hadseregek felbomlottak háború nélkül, nagy uralkodóknak, diktátoroknak már csak a nevét tudja a történelem, de Erdélyben, a világ sok országában, sokezer helyen a templomok megmaradtak. Mert van egy Jézus, és el lehet jönni hozzá.

650 éven át ide jöttek a ti szüleitek, nagyszüleitek, őseitek. Amikor nyomorgatta őket a félelem s a fájdalom, amikor rájuk tört az árvaság és az özvegyesség, és amikor elrabolta a társat egy véres vihar, 650 éven át tudta ez a nép, hogy van egy Jézus. És el lehet jönni hozzá. Nélküle semmit sem tudnánk tenni. Ő megtette a nagy utat, a mennyből a betlehemi istállóig, és onnan a keresztfáig, érettünk. Azt a kicsi utat, ami maradt, nekünk kell megtennünk itt bent a szívünk közepén, azt a mi gyülekezeteinknek és a mi anyaszent-

egyházunknak és a mi néplünknek kell megtennie. Mert Jézus megtette akkor azt a nagy utat, bejárta Izrael városait, de azt a pár száz métert, azt ennek a belpoklosnak kellett megtennie. Azt rábízta Isten, az az ő felelőssége volt. Mert az Úr Jézus megtette a nagy utat értünk, Aranyospolyánért is, Erdélyért is, anyaszentegyházunkért is, minden népért is, de azt a pár száz métert az otthonodtól a templomig, a káromkodástól az imádságig, a gyűlölettelől a szeretetig, az istentelenségtől az Istenig, azt neked kell megtenned, azt nekünk kell megtennünk, mindegyikünknek. Megteszed-e? Kézen fogva a gyermekedet, az unokádat, úgy, ahogy itt látom űlni az édesanya mellett a kislányt. Megteszitek-e mindig együtt? A házatoktól a templomig, a gondtól a reménységig, a bűntől a bocsánatig, a félelemtől a bátorságig, a saját életüktől Jézusig.

Odament hozzá a beteg és azt mondta: Uram, ha akarod, megtisztíthatsz engem. Hát úgy van. Vannak beteg életek, és vannak beteg családok, ahol zűrzavar van, csalás és veszekedés van, italozás és nyomorúság van, és a gyermek nem tud visszaemlékezni egy szép esztendőre, amikor majd nagy lesz. Vannak beteg családok, ahol szegénység van, ahol bánat és fájdalom van, és vannak beteg gyülekezetek, ahol nincs egyetértés és adakozás, jóság, szeretetvágy. És vannak beteg nemzetek, amelyek egymás ellen fordulnak, és van egy nagy beteg emberiség, amely még nem tanulta meg, hogy a gyűlöletnél többet ér a szeretet. S vannak beteg templomok, mint a tietek is volt, amely mellett elment az ember, és fáj a lehulló vakolat és a vizesedő fal és a romló épület. Vannak beteg templomok, de el lehet menni Jézushoz beteg lelkeknek, fájó szíveknek, széthulló beteg családoknak, beteg gyülekezeteknek, s el lehet menni Jézushoz beteg templomokkal és azt mondani: Uram, ha akarod, meggyógyíthatsz minket, ha akarod, rendbe hozhatjuk a templomunkat.

Valahogy így jöttetek hozzá, úgy gondolom. Uram, ha akarod, szép lesz újra a templomunk. Azt olvassuk az igében, hogy Jézus megszánta ezt a beteget, odahajol hozzá a szíve. Jézus megszánt benneteket is, bennünket is, mindannyiunkat, Jézus megszánta az erdélyi gyülekezeteket is, és odahajolt hozzánk a szíve. Azt mondta: akarom, tisztulj meg. Akarom, épüljön meg újra a templom. Akarom, gyógyulj meg!

Itt jár Jézus Kelet-Európában, és itt jár Erdélyben, és mondja nekünk is, mondja az Erdélyi Református Anyaszentegyháznak, kinyújtván kezét, mint akkor: Akarom, épülj meg! És felépült 140 új egyházi épületünk. Tavasszal tettem le a 33. új templomnak az alapkövét. Jézus itt jár, kinyújtja kezét és azt mondja: Akarom, gyógyulj meg. Akarom, épülj fel. Jézus kinyújtotta kezét felétek is. Ez a kéz a hollandiai testvérünk keze volt, a németországi testvérünk keze volt, a ti segítségetek volt, a lelkipásztor megérintett szíve és hűsége volt, a presbitérium álma és hozzáállása volt? Mindegyik volt. Nem a ti kezeitek volt. A Jézusé volt, és a 140 épületünket nem a mi kezünk építette, hanem a Jézusé.

Akarom, épülj meg, gyógyulj meg, legyen reménységed, erőd, békességed, általam való új életed. Sok kéz kinyúlt felénk, testvéreim, és az anyaszentegyház felé, és a 650 év alatt sok kéz kinyúlt e templom felé, és azt mondta: Akarom, romboldj le, és az anyaszentegyházunk felé: Akarom, semmisülj meg! De Jézus is ott volt, és ő is kinyújtotta a kezét és azt mondta: Akarom, maradj életben! Gyermeket, unokát nevelj, hitben, hűségben, jóságban, szeretetben, Isten szerinti hitben. Akarom, ne menekülő nép legyél, hanem reménységet hordozó nemzet; akarom, hulljon ki szívedből a gyűlölet, de melegsítsen át a megtartó, örök, szeretet Isten és egymás iránt. Akarom, maradj életben, gyógyulj meg!

Ezt köszönjük meg most a mi Istenünknek, amikor leborulunk előtte. Azért szeretitek ti is ezt a templomot, mert ide majd bejősztok bánatosan, és azt fogjátok mondani magatokban: Uram, ha akarod, megvigasztalhatsz engem – és ha őszinte hittel mondjátok, úgy, mint ahogy ez a régi beteg, akkor megérezitek, hogy az Úr Jézus kinyújtja a kezét, ráteszi a szívetekre és azt mondja: Akarom, vigasztalódj meg. És ti megvigasztalódtok.

És ha bejőszűtők ide, győtrődve a bűneitek miatt, és őszinte szívvel mondjátok majd el neki: Uram, ha akarod, megtisztíthatasz minket, családunkat is szebbé teheted, Uram, ha akarod, bizonyos vagyok benne – akkor meg fogjátok majd érezni, hogy azt mondja Jézus: Akarom, tisztulj meg, légy boldog! S elindul valami a szívetekben, ami drága, szép, mennyei ajándék lesz, mert ez a hely a tisztulás, a gyógyulás helye, és azért van a világon annyi nyomorult és annyi fájó lelkű ember, mert a tisztulás és gyógyulás helyére nem jön el mindenki. Nem hittel jön el mindenki. De aki hittel jön, az gyógyulást talál. És ha majd bejössz erőtlenül, és azt fogod mondani: Uram, már nem bírom a sok keresztet, és már összeroskadok alatta, rajtam senki sem segít, ha akarod, erőt adhatsz nekem – akkor majd azt fogja mondani Jézus: Akarom, legyen erőd. S megtapasztalod, hogy áradni fog benned, lelkedben az isteni erő.

Ez volt az ő ígérete akkor is. Megérintette a poklost és azt mondta: Akarom, tisztulj meg – és eltávozott tőle a poklosság, mert ahol Jézus szól, ott eltávozik a poklosság.

Egy nagy poklosság űlt a világon fél évszázadon át, egy istentelen nagy betegség. Mindene volt: hadserege, ágyúja, titkosrendőrsége, fegyvere, ideológiája. És az egyház egy fél évszázadon keresztül imádkozott, ahogyan azelőtt: Uram, ha akarod, megtartasz minket. S Jézus azt mondta: Akarom, maradj életben! És a nagy poklosság háború nélkül eltávozott. Mi pedig megmaradtunk. Hát akármilyen betegség jönne, akármilyen fájdalom szorongatna, ne ess kétségbe. Nemcsak fájdalom van, Jézus is van. S el lehet jönni hozzá, és ő meggyógyít és erőt ad nektek.

Meggyógyította ezt a beteget. Akkor azt parancsolta neki, hogy ne mondja senkinek, később azt mondta a tanítványainak feltámadása után, hogy menjenek el széles e világon és hirdessék az evangéliumot, de ennek a betegnek más parancsot adott. Menjen el a paphoz, és mutassa meg magát bizonyosságul, mert az ószövetség idején szentírásbeli rendelés volt, hogy aki a leprából meggyógyult, annak el kellett mennie a paphoz, aki az orvos szerepét is betöltve kiállította a hivatalos igazolást, hogy egészséges lett. Mutasd meg magad! Ne szólj semmit sem!

Kedves aranyospolyáni testvéreim! Nekünk is szól ez az ige. Úgy írja Pál apostol, hogy nem beszédben van Isten országa, hanem erőben. Mutasd meg magad itt a templomban minden vasárnap a családdal együtt. Az otthonodban a szép, tiszta beszédben, a szerető szavakban; mutasd meg magad az életeddel. Ott, ahol Istent gyalázzák, te tudj szépen és tisztán megállni. Mutasd meg magad megépült tornyodban, hogy hűséges vagy a te Istenedhez. A nagy beszédek ideje lejárt, a tények ideje következik. A mi népünknek is ezt mondja Isten: ne csak beszéljétek, mutassátok meg az életekkel, hogy az enyéim vagytok.

Isten segítsen meg benneteket, hogy amiként ez az új, megrenovált templom hirdeti és mutatja a világnak a mi megtartó Krisztusunk hatalmát, úgy mutassa a ti életek is nemzedékről nemzedékre örökkön-örökké. Ámen.

(Elhangzott az aranyospolyáni templom felújítása alkalmából 1998. aug. 16-án.)

Sexagesimae vasárnapjára

(1999. febr. 7.)

Az Európai Protestáns Egyházak Konferenciája évek óta gondoskodik arról, hogy a lelkészek évente egyszer Európa minden protestáns gyülekezetében azonos alapige alapján prédikáljanak, hogy így fejezzék ki összetartozásukat. Az idei prédikációt Csoma László deregnyői lelkipásztor, a Szlovákiai Református Keresztyén Egyház főjegyzője, az Európai Protestáns egyházak Konferenciájának elnökségi tagja írta. Együtt-érezve ezzel az egységet és közösséget építő gondolattal, s egyben erősítve is azt, nyújtjuk át lelkésztestvéreinknek ezt az ígehirdetést.

Csoma László

Deregnyő, Felvidék

A mag felnő – magától

Bibliaolvasás: 1Korinthus 3,5–9

Alapige: Márk 4,26–29

Mindennapi életünkben gyakran hallunk idegen országokról, és gyakran beszélünk róluk. Elemezzük a politikai és a gazdasági helyzetet, és közben megpróbálunk tájékozódni. Alig vesszük észre, mennyi időt és energiát használunk fel erre a célra. Keresztyénekként azonban nem csupán a mi földi hazánk kellene hogy érdekeljen, hanem mindent meg kellene tennünk azért, hogy Isten országáról behatóbb ismeretekhez juthassunk. Való igaz, hogy nem olyan egyszerű hozzájutni ezekhez az ismeretekhez. Nem elegendő az, ha bekapcsoljuk a megszokott hírforrásokat, a rádiót vagy a tévét. Újból és újból meg kell tapasztalnunk, milyen nagy jelentősége van Isten országának a mi mindennapi életünk számára. Valószínű, azért olyan nehéz az evangéliumot megérteni a mai emberrel, mert sokan csak rövid időszakokban gondolkoznak, és a mennyei távlatokat (perspektívákat) szemük elől tévesztették. Isten országa a Jézus Krisztusban való örök élettel áll kapcsolatban. Nekünk is tulajdonképpen ezt kell felfedeznünk és megértenünk!

Alapigénk kevés szóval ugyan, de valami lényegeset akar elmondani Isten országáról. Akik elsőként hallgatták az evangélium szavait, egyszerű emberek voltak, akik a mindennapi élet gondjaival küszködtek. Elsősorban a „mindennapi kenyér” gondja, a zsidó társadalom politikai és szociális kérdései, közelebről maguk a létkérdések foglalkoztatták Jézus hallgatóságát. Minden biztonnal ezekre a dolgokra összpontosítottak, s nem volt erejük arra, hogy a távoli jövő ígéretére figyeljenek. Szinte az a természetellenes, hogy ez a saját gondjaival elfoglalt közösség egyáltalán meghallotta az Istenről szóló tanítást.

A mi mai első fontos üzenetünk tehát ez: ha csak a mi életünk mindennapi kérdései foglalkoztatnak bennünket – még akkor is, ha azok létfontosságú kérdések –, az evangéliumi örömhír nélkül elveszítjük a mi életünk igazi távlatait. Így beszűkül a mi életünk. Csak a mának élünk, anélkül hogy bármilyen elképzelésünk lenne a mi jövőnkéről. Így könnyen áldozataivá válhatunk valami tévelygő misztikának vagy a tudomány mindenhatóságába vetett „hitnek”.

Azoknak az embereknek, akik Jézust hallgatták, a legfontosabb kérdéseik ezek voltak: Hol van Isten országa? Hogyan valósul meg? Hogyan növekedik? Mi a célja?

Az első kérdésre, hogy hol van Isten országa, Jézus maga válaszol: „Isten országa ti bennetek van”. A mindenkori embert ez a válasz meghökkenti. A mindennapi élet kérdéseivel viaskodó ember számára Isten országa a távoli jövőhöz tartozó kérdés, és nem fizetődik ki, ha a jelenben valaki effélével foglalkozik. Am Jézus üzenete nem filozófalgátás, nem üres elmélet. Jézus Isten országának valóságáról beszél! Először azt tanítja,

hogy Isten országa mibennünk van, mert Jézus maga minden időben jelen van közöttünk. Ő Istennek élő követéje és megbízottja a Földön. Másodszor azt tanítja, hogy ő velünk van, mert megígérte, hogy „ahol ketten vagy hárman egybegyűlnek az én nevemben, ott vagyok közöttük” (Mt 18,20). Íme, Isten országa nem fedezhető fel a nagy tömegekben, és független a számoktól és a statisztikáktól. Izrael vénei úgy képzelték, hogy az eljövendő Isten országában számukra rendkívüli vezetői tisztségek vannak fenntartva. Jézus az ilyen hatalmi elképzeléseket visszautasítja. Ő a keresztyén élet középpontjába azt a szolgálatot állítja, amely szerint az az ember, aki hisz őbenne, kész szolgálni a másik embernek! Csak úgy lesz láthatóvá Isten országa bennünk!

A második kérdésre, hogy miként valósul meg Isten országa, a választ a Márk evangéliumában találjuk meg: „Úgy van az Isten országa, mint amikor az ember beveti a magot a földre.” Itt ismét a hit felelőssége áll az első helyen. Jézus személye s áldozata az alapja a mi vetésünknek, és ez az áldozat a mi hitünk egyedüli alapja. Ma, amikor az egyes ember mint parányi porszem áll szemben az arctalan globalizációval, Jézus szavai az emberi méltóságot és az élet értelmét hirdetik. Jézus evangéliuma nem engedi, hogy a mi életünk szétfolyjon a különböző misztikus, álvallásos irányzatok között, még kevésbé, hogy száraz és embertelen filozofálgatáshoz vezessen. Az evangélium az egymásért vállalt felebaráti szolgálatról, önfeláldozásról beszél, amelynek fontossága nyilvánvaló. A mélyebb üzenet, amelyet Jézus a magvetésen keresztül akar érzékeltetni, az, hogy az elvetett „gabonamag-élet” nem megalázó szolgáshoz, hanem Isten által megáldott cselekedetekhez vezet. Ezekben a szolgálatokban, önfeláldozó cselekedetekben mi nemcsak egy földi és idői jelleget látunk, hanem felismerjük, hogy ezek a cselekedetek Isten kegyelmének eszközeivé szentelnek minket, s így túlmutatnak önmagukon. Isten országának dicsőséges megvalósulását hirdetik.

A harmadik kérdésre, hogy miként növekszik Isten országa, egyszerű és szerény a válasz: „maga sem tudja, miképpen” (Mk 4,27b). Itt azonban többről van szó, mint csupán tudományos ismeretekről. Ma sokan a termelékenység bűvös eszméjének hódolnak. A lelkészekről is elvárják, hogy szolgáltatásaikat ilyen szempontból is igazolni tudják. De hozzá kell tennünk, hogy életünknek nem minden területe mérhető a termelékenység mértékével. Isten országának növekedése sem mérhető ilyen mércével. Jézus gyakran utal a Szentlélek erejére. Egy szorgalmasan munkálkodó keresztyénnek is tisztelettel kell elfogadnia azt, amit Pál apostol ír: „az Isten adja vala a növekedést” (1Kor 3,6). Lehet, hogy sokak számára nehéz ezt elfogadni. Ha azonban elkezdünk Jézus szavainak tartalmáról gondolkodni, észrevesszük, hogy az igazság rejtőzik benne. Jézus nem akarja a mi munkánk sikerének örömét elvenni tőlünk, hanem azt teljesebbé akarja tenni. Ha az ő példáját követjük, Isten munkatársainvá válhatunk. Ez pedig az igazi minőségi növekedés!

A negyedik kérdés a célról szól. A cél megválasztása minden időben fontos volt az emberek számára. Számunkra is az! Vannak hosszú távú céljaink, amelyeket nehezebben tudunk elérni, és rövid távú céljaink, amelyeket könnyebben el tudunk érni. Isten országát sem egyikkel, sem másikkal nem lehet azonosítani.

Ha a célt kutatjuk, egyfelől azt látjuk, hogy Isten országa mindent meghatározó életünkben. Meghatározza az értékeket lelki, szellemi és erkölcsi értelemben, olyannyira, hogy Isten szava átjárja minden szavunkat és minden cselekedetünket. Másfelől Isten országa az a hely, ahol nincs bűn, fájdalom és szomorúság, az a hely, ahol mindent tisztán és világosan látni lehet. Az Isten országában való hit akkor is biztosítja a hívő ember számára az Isten közösségében való életet, ha őt a mindennapi gondok és örömei a földi élet valóságához kötik. Ezen az áldott, Istennel való közösségen keresztül válik a mi életünk Jézus hiteles tanújává. Ha pedig hiteles tanúkká váltunk, akkor környezetünkben másokat is rádöbbenhetünk arra, hogy érdemes Krisztust megváltónkként elfogadni és napról napra Isten országának beteljesedéséért munkálkodnunk! Ámen.

Fordította: Jenei Tamás

Böjtfői prédikáció

Visky János

Jézus és a böjt

Alapige: Máté 9,14–17

Keresztelő János tanítványainak a böjttel kapcsolatosan egy nagyon sürgető kérdése támadt. Az, ami azóta már sajnos nem olyan égető kérdése a mai embernek. Akkor Keresztelő János tanítványai komolyan gyakorolták a böjtöt. Nemcsak ők azonban, hanem az egészen Ószövetséghez tartozó, törvénytisztelő farizeusok is. Éppen azért, mert a törvényt mindenben betartani igyekeztek, tartották magukat igazaknak. Ezt az igazságot maguknak tulajdonítva, nagyon könnyen vádaskodásba estek. Elkezdték vádolni a Jézus tanítványait, amiért ők nem böjtöltek.

Felmerül bennünk a kérdés éppen böjtfő vasárnapján, éppen egy református közösségben, ahol tudjuk, hogy a böjt gyakorlata teljesen kikopott, hogy vajon milyen álláspontra kell nekünk, huszadik századbeli embereknek, ráadásul reformátusoknak, helyezkednünk a böjt kapcsán.

Nos, Jézus eligazítást ad ebben a kérdésben.

Úgy tűnik, ebben az ígéletben teljesen elválik a két csoport. Kétféle gondolkozási közösség: az egyik a farizeusok csoportja a Keresztelő János tanítványaival együtt, akik az Ószövetség törvényvilágát képviselik, a másik a Jézus Krisztus tanítványi közössége, akik egy teljesen új világot képviselnek.

Első hallásra úgy tűnik, a böjt teljesen az Ószövetség törvényvilágához tartozott és semmi köze sincs hozzánk, az Újszövetség népéhez. Ha azonban az Ó- és Újszövetség tanítását összevetve vizsgáljuk meg a böjttel kapcsolatban, rájövünk arra, hogy nem ilyen egyértelmű a határhúzás a böjtölés, illetve nem böjtölés kérdésében.

Jézus egészen másként közelíti meg a kérdést, mint a törvényeskedésre hajlamos, merev gondolkozású ember. Nem mondja ki azt, hogy kötelező böjtölni, de azt sem mondja ki, hogy nem kell többé böjtölni. Jézus válaszából, melyhez hozzáfűzött egy nagyon érdekes képben megfogalmazott példát is, az új bor és ótömlő kapcsán, valamint az új folt és óposztó kapcsán, kiderül: másként kell a Jézust ismerő embernek böjtölnie, mint tette azt a Jézus nélkül élő ember.

A hangsúly nem azon van, hogy kell-e vagy nem böjtölni, hanem azon, hogy másképpen is lehet ezt a külsőséggé fajult, megüresedett szokást gyakorolni.

Mi ez a másként? Ehhez előbb tisztázni kell azt, hogy miért van szükség a böjtre. Ha egyszer másként kell böjtölni, akkor nyilván ebben a válaszban benne van az is: igenis, szükség van a böjtre. Az Ószövetségben nagyon sok példa igazolja ezt. Nagyon sok gyakorlati eset. Viszont az Újszövetségből is tudunk erre példát, éppen Jézus tanácsa kapcsán is.

Nagyon sokszor van olyan eset, amikor már semmi nem segít. Amikor már annyira összekuszálódik az élet, amikor a gonosz szorítása annyira kibíráhatatlan, amikor a bűnnek sokasága annyira leterhel, hogy ott már nem segít más, csak az, amit Jézus mondott egy gonosz lélektől meggyötört fiatalember esetében: Ezt a gonosz lelket nem űzheti ki más, csak a böjt és az imádság együttesen.

Bizony ez a világ a bűneset következtében jutott olyan helyzetbe, hogy nagyon sok esetben szükség van erre az önmegtartóztatásra, erre a befelé fordulásra, erre a világtól való elfordulásra és a teljesen Istenre való koncentrálásra. Amikor valóban távol tartom a testem bizonyos élvezetektől is akár, hogy annál készségesebben lehessen testnek és léleknek Isten irányába fordulni.

Mert bajban van ez a világ. Benne krízisben van az ember, és azt hiszem, soha ilyen rettenetes jajgató helyzetben, lelki krízisben még nem volt az emberiség, mint manapság. Mert elég, ha csak visszagondolunk nagyapáink idejére, néhány évtizeddel korábbi időre, máris kitérünk a különbség. Bizony akkor, amikor a családapá az mondta: Harangoznak, indulunk a templomba – az egész család természetesnek tartotta azt, hogy ma, az Isten napján, az Úr napján, vele való találkozásban lesz részünk. Ma már végig lehet menni családok sokaságán, ahol látszik, hogy az Úr napja semmit sem jelent. Semmivel sem különb a hétköznapiok szürke soránál, és bizony ezért is és még sok egyéb miatt van nyomorúság sok-sok család életében.

Igen, úgy van az, ahogy egyik mai költőnk fogalmazza, nagyon érdekes mai kifejezéssel: „Lejárt a világ szavatossági ideje.” Ugye, manapság minden árucikkben, főleg a fogyasztási cikkekben, élelmiszerben, gyógyszerben fel kell kötelező módon tüntesse a gyártó cég a szavatossági időt. Amikor lejárt, azon túl azt az élelmiszert nem szabad elfogyasztani, mert veszélyes. Ha lejárt egy gyógyszer szavatossági ideje, azon túl nem szabad bevenni, mert ahelyett, hogy használjon, árthat. Bizony döbbenetes felismerés sejlik fel ebből a megfogalmazásból, hogy a világ ilyen szavatossági időn túli állapotba került: beteg ez a világ, és nagyon sürgősen szüksége van ennek a torzult emberiségnek valami megoldásra.

Vagy úgy, ahogy Radnóti Miklós, a tragikus sorsú költőnk mondta e század közepén, akkor, amikor a háború poklát járta meg, és amikor a holokauszt tombolt: „ez a világ megférgeült”. Tudjuk háztartási tapasztalatból, ha egy gyümölcs megférgeült, kidobjuk. Az épre, az egészségesre vágunk. Nincs kedvünk, étvágyunk a megférgeült dolgok elfogyasztására. Azért olyan kiábrándító sok-sok ember élete, azért fordul el sok ember a másiktól, mert valahogy megférgeült nagyon sok emberi élet. Valami iszonyatos kifejezés ez. Talán nem is szószékre illik, de mégis a hétköznapiok súlyos valóságát idézi. Márpedig ha kizárjuk a hétköznapiok súlyos valóságát a templom úgynevezett szent légköréből, akkor mit sem segíthet rajtunk, megférgeült világ lakóin Isten szentsége. Ezért kell nekünk nevének neveznünk a dolgokat, úgy, ahogy Isten ígéje is nagyon sokszor, nagyon komolyan a nevének nevezi azt.

Hát miért jött Jézus? Éppen azért, mert ezt a lejárt szavatossági idejű világot és emberiséget szeretné úgy megújítani, hogy az ismét használható legyen. Hogy az olyan egyéni életet, amire mindenki csak legyint és azt mondja, hogy ez végleg megférgeült, kárhözatra való, kézbe vegye Isten és azt mondja: én ki tudom úzni, akár sok bűnt és sok imádság által, a bűnnek azt a férgét belőle, amelyik már-már teljesen tönkretette azt. És újra éppé tudja tenni.

Ezért nem mondhatunk le egymásról, mert Isten sem mond le rólunk. A legmegférgezedettebb életet sem szabad leírni, mert Isten kegyelmi idejében vagyunk még mindig, úgy, ahogy a kemény hangvételű Jóel prófétánál is fölszendül, aki korábban olyan sötét színekben ecsetelte népének borzalmas elesettségét, pusztuló helyzetét. Azt a helyzetet, aminek leírása után arról is beszél a próféta, hogy „még most is így szól az Úr: térjetek meg hozzám teljes szívetek szerint, böjtöléssel is, sírással is, kesergéssel is, és szíveteket szaggassátok meg, ne ruháitokat”. Belső jelei legyenek az újulásra várásnak, ne csak külső ceremóniái, és akkor felderül az új lehetőség számotokra, mert „könyörülő és irgalmas ő, késedelmes a haragra és nagy kegyelmű és bánkodik a gonosz miatt”. Vagy úgy, ahogy egy mai költő a Kegyelem című versében, ebben a rövid ötsorosában fogalmaz:

Sose lép gyíkra, csigára,
soha egy feltámadt fűszálra,
a földön járó Isten lába.
De vétkeinket eltápossa,
mert vétkeinket megbocsátja.

Nos, ad esélyt Isten arra, hogy ez a megromlott világ és benne ez a bűn által megromlott életünk új lehetőségekre jusson. Valami új fordulatot vegyen. Ez az új a közénk érkezett Jézus Krisztusban adatott nekünk. Abban a Jézusban, aki azt tanítja ma, böjtfő vasárnapján nekünk: Vajon böjtölhet-e a násznép, amíg vele van a vőlegény? Milyen egyszerű válasza ez Jézusnak a törvényeskedő, merev, farizeuskodó, képmutatóskodó kérdésre: Mi böjtölünk, a farizeusok is böjtölnek, a te tanítványaid vajon miért nem böjtölnek? Erre mondja Jézus a választ.

A böjt kapcsán Jézus valami másról is beszél, a Hegyi beszédben olvashatjuk: amikor böjtöltök, ne legyen komor a nézések, mint a képmutatóké, akik eltorzítják az arcukat, hogy lássák az emberek, hogy ők böjtölnek. Bizony mondom nektek, elvették jutalmukat. Ne az emberek lássák böjtölésedet, hanem a te Atyád, aki titkon néz, megfizet neked nyilvánosan.

Igen sokszor ez a veszély fenyegeti a Jézust követő embert is, hogy elkomorult ábrázattal képviselje a böjtölő, bűnbánó belsőt, holott azt mondja Jézus: amíg én veletek vagyok, addig örömtől kell ragyognotok, mint a násznépnek, akik ott vannak a vőlegény körül. Hát akkor miért akarod elkomorítani nézésedet, miért akarsz lemerevedni ószövetségi törvényeskedés stílusán? Miért akarsz másként viselkedni, nem természetesen, jézusi módon? Nézd csak Jézust, aki a régi külsőségekre nem valami új külsőségeket akar bevezetni az övéi életébe, hanem ő szabadsággal akarja megajándékozni még a böjtölés tekintetében is az övéit. Persze ez a szabadság nem azt jelenti, hogy minden ószövetségi előírás el van törölve, semmi sem érvényes belőle. Nem, hiszen tudjuk, hogy a Tízparancsolat az Újszövetség népére is éppen úgy érvényes, mint az Ószövetség népére. Csakhogy Jézus hozzáteszi: csak akkor leszel képes annak a betartására, ha az egész szándék szeretetből fakad. Mert az Ószövetségben a Tízparancsolat megfogalmazásában nincs ott ez a szó, hogy szeretni. Ott az van: „Én, az Úr vagyok a te Istened, ne legyenek neked idegen isteneid énelőttem” – aztán jönnek sorba, katonás, kapitányos rendben: ne lopj, ne ölj, ne paráználkodj stb. Jézus nem azt mondja, hogy nem érvényesek ezek, hanem azt mondja: akkor fogod tudni betartani, amikor elkezded szeretni a te Uradat, Istenedet teljes szívedből, teljes lelkedből, minden erődből. Akkor fogsz tudni nem ölni, nem lopni, nem paráználkodni, azaz felebarátod ellen ilyesmiket el nem követni, amikor már szereted felebarátodat mint magadat.

Érzékelitek, hogyan minősíti át Jézus a merev ószövetségi törvényeskedésbe lerögződött életmódot, hogy abban lüktessen valami új, valami, ami szeretetből fakad, ami megszünteti a komor nézést, ami új derűt varázsol a korábbi komorság helyére? Hát így fogta fel Jézus a böjt kérdését is.

Abban, hogy böjtölhet-e a násznép, amíg velük a vőlegény, benne van az is: csak addig nem böjtöl, míg vele van. Mert bizony van idő és lesz idő, amikor nem lesz velük a Vőlegény és akkor böjtölni fognak. Nézz csak szét ezen a világon. Hány ember életéből hiányzik Jézus? Hát ezek ilyen böjtös állapotban vannak. Nem mintha helyesen böjtölnének, hanem azért vannak ilyen böjtös állapotban, jóllehet teleszik magukat minden nap, mert nélkülözik és hiányolják a Jézus örömét, a Jézus derűjét. Jézus szerint ez az állapot, ami nem kívánatos. Ez az, amikor hiányzik a Vőlegény, amikor elvételik a mennyei örömek forrása valakitől. Ezért mondja Jézus, hogy a tanítványok is fognak még olyan állapotba jutni, amikor úgymond böjtölni fognak. Amikor nélkülözniük kell majd Jézust. Amikor emiatt nem lesz örömük, sőt emiatt gyászba borul majd a szívük. Amikor elvételik tőlük a Vőlegény. Utalt itt a maga halálára, amikor a tanítványok Jézus nélkül kényszerülnek magukba zárkozni.

Amikor a tanítványok szomorú ábrázattal haladtak az úton Emmaus felé, mert nem volt velük a Vőlegény. De amikor újra megjelent, amikor asztalukhoz leült, amikor a

kenyeret megtörte és megáldotta, akkor ismét felragyogtak a szomorú arcok, mert íme, visszanyerték a korábban elveszített Vőlegényt.

Kérdés hát: Mennyei Vőlegény nélkül élsz-e, vagy vele élsz már? Oda tartozol-e már a vele örvendező földi násznépéhez? Ha igen, akkor nem úgy fogod fel a bűjtölés kérdését, mint a farizeusok. Nem törvényeskedsz többé, és nem akarsz másokra sem rákényszeríteni az új élet tartozékait. Jézus éppen azért szólt így, mert ő nem akarja, hogy a régi törvényes keretek helyett valami új keretek szorításába jusson az ő gyermeke.

Jézus Krisztus szabadságot ad gyermekeinek. Mert ha nem így fogjuk fel a bűjt kérdését, ami lehetséges eszköz arra, hogy a gonosz erejét megtörjük, akkor az egész nem fog használni semmit.

Jézus azért mondta el az új bor és ótömlő példázatát, hogy azt mondja a végén: úgy kell tölteni új bort a régi tömlőbe, hogy mindkettő megmaradjon. Ezen van a hangsúly! Megmaradjon az az új tartalom, amit bele akarsz tölteni, és megmaradjon az az emberi életkeret is, amibe bele akarsz tölteni az újat, a mennyeit, a jézusi tartalmat. Nehogy úgy akard a másikba beletölteni a mennyei tartalmat, hogy közben tönkretegy a tömlőt.

Jézusnak a célja az, hogy mindkettő megmaradjon. Ő vigyázni akar arra, hogy az, amit ő hozott, az a mennyei új élet, az a belső tartalom, a lényeg, az is megmaradjon, és a tömlő is, az az emberi életkeret, amibe bele akarja szorítani, az is megmaradjon. Így mindkettő szolgálhatja együtt azt a célt, amit ő elképzelt. Ezért zárja ki ma a farizeusi merevséget, a törvényeskedést. Ezért ad szabadságot ilyen kérdésekben is, mint a bűjt, és ezért akar mindnyájunkat arra buzdítani, hogy ismerjük fel, mikor, hol, hogyan alkalmazható helyesen akár a bűjt módszere is. Mert azzal, hogy szabadságot ad az ő gyermekeinek ebben a kérdésben, azt mondja: szabad neked akár bűjtölnöd is, de legyen az összekapcsolva komoly imádsággal. Különösen akkor, ha felismered, hogy a Gonosz az erői másképp nem törhetők le.

De ha bűjtölsz, ne legyen nyilvános ez. Ne az emberek előtt mutogasd, hanem a te Atyád előtt csendben végezd el, és meglásd, megfizet az Úr neked nyilvánosan, vagyis a komolyan vett bűjt és a ráadásul nagyon komolyan gyakorolt imádság gyümölcsét láthatóvá fogja tenni. Mert Jézus, a Vőlegény még mindig velünk van, és az ő jelenléte olyan erőket szabadít fel, amelyek ma is hatékonyá tehetik az őszinte hitből fakadó bűjtöt és imádságot is. Ámen.

Vasárnapi prédikációk

Antal József

Tökéletes légy az Úrral!

Alapige: 5Mózes 18,13
Bibliailvasás: 5Mózes 18,9–20

Lényegében a teljes Biblia két dologról szól. Egyfelől arról, hogy mit tett és mit tesz Isten értünk, másfelől pedig arról, hogy mit vár el Isten tőlünk, vagyis arról, hogy melyek a mi kötelességeink.

Itt mindjárt tisztázásra szorul egy alapvető kérdés. Mire fel vár el tőlünk Isten bármit? Talán azért, mert ő a Teremtőnk, akinek köszönhetjük az életet? Erre egyesek azt mondják, hogy nem ők akartak megszületni. Vagy azért, mert ő a mi szerető Atyánk, aki napról napra gondot visel ránk? Erre ismét kész a válasza egy szülőnek: ha gyermeket vállalt, kötelessége gondoskodni róla, a gyermeknek viszont nincsenek kötelezettségei a szüleivel szemben.

Ez így természetesen nem igaz, de nem is ez a lényeg. Isten nagyon sokra becsüli az embert. Ezért hasonlítja a hozzánk való kapcsolatát a férj és feleség kapcsolatához. Ott pedig, tudjuk, nem elég, ha csak az egyik tesz valamit a másikért.

Még ennél is fontosabb az, hogy kötelességeink teljesítéséből nem neki lesz haszna, hanem nekünk. Ő minden időben hasznos tanácsokkal és útmutatásokkal látta el népét. Tudnunk kell, hogy Mózes idejében is a legszerencsétlenebb néphez hajolt alá, hogy a szolgaság, nyomorúság és pusztulás helyett szabadulást, jólétet és biztonságot adjon nekik. És nem csak utat mutatott, hanem utat készített a számukra. És csak annyit várt el tőlük, hogy ezen az úton járjanak. Ezt várja el tőlünk is. Hiszen ezek a régi útmutatások nem változtak, ma is érvényesek!

Mint hallottuk, arról is szólt az Úr, hogy mit kerüljenek el, meg arról is, hogy mit kövessenek.

Tudjuk, hogy az ókori ember mindentől félt. Mindenben valamilyen bálványistenséget vélt felfedezni, amelyiknek kedvében kell járni. Ezért volt az a sok babonáság, varázslás, jóvendómondás stb. Külön megemlíti a Biblia azt a szokást, hogy a pogány népek a gyermeküket átvitték a tűzön. Két dologra gondolhatunk ezzel kapcsolatban. Az is lehet, hogy egyesek feláldozták a gyermeküket. De az is meglehet, hogy csupán jelt akartak kapni, hogy jóindulattal vannak-e az istenek irántuk.

Az Úr azt üzenté a népének, hogy mindezek utálatosságok előtte. De azok is utálatosak, akik ezeket cselekszik. Ezért üzi ki őket (12. v.). Ha pedig Izrael fiai cselekszik ezeket, ők is utálatossá lesznek az Úr előtt. Én, az Úr vagyok a te Istened... ne legyenek néked idegen isteneid. Bennem bízatok, csak tőlem tudakolozzatok.

Ezzel kapcsolatos Isten másik utasítása is: „Prófétát támaszt néked az Úr... azt hallgassátok” (15. v.).

Hogy ezt Isten mennyire komolyan veszi, arról olvasunk a 20. versben: ha mást mer hirdetni, mint amit az Úr parancsolt, haljon meg az a próféta. Éppen ezért kell komolyan vennie mindenkinek, amit Isten a próféták által üzen. „Ha valaki nem hallgat az én igémre, amelyeket az én nevemben szól, én megkeresem azon” (19. v.) Hogy miként, azt nem részletezi, csak a lényegét mondja, hogy az engedetlenséget nem tűri.

Hogy mit vár el Isten az ő népétől, ebben csúcsondik ki: „Tökéletes légy az Úrral, a te Isteneddel” (13. v.).

Vajon nem túl magas követelmény ez, akárcsak Jézus szava: „Legyetek azért ti tökéletesek, miként a ti mennyei Atyátok tökéletes” (Mt 5,48)?

Isten a tökéletességet az áldozati állatokkal kapcsolatban várta el, hogy ne vigyenek neki hibás, beteg, hasznavehetetlen állatot. Tőlünk nem azt várja el, hogy erkölcsileg százszázalékosan tökéletesek, hibátlanok legyünk, hanem főleg azt, hogy a vele való kapcsolatunk legyen hibátlan. Vagyis ne fél füllel figyeljünk rá, és ne fél szívvel engedelmeskedjünk neki.

Mindez természetesen ma is érvényes és ránk is vonatkozik. Éppen ezért vizsgáljuk meg magunkat őszintén és komolyan, tényleg Isten népe vagyunk-e vagy pedig jobban hasonlítunk ama régi pogányokra. Esetleg – mentsen Isten! – rosszabbak vagyunk azoknál is.

Kánaán akkori lakói hittek abban, hogy sorsukat a közeli és távoli tárgyak, dolgok befolyásolják. Ezért voltak babonások. Ezért igyekeztek azoknak kedvében járni. – Ma tudjuk, hogy sorsunk Isten kezében van. Mégis csak a mi gyülekezetünk tagjai között is százával gyűjthetnénk össze a különféle babonákat. Így tehát rosszabbak vagyunk a pogányoknál!

Akkor komolyan hittek a jövendőmondóknak. Azóta volt felvilágosodás, óriási tudományos fellendülés, hogy ne említsük a keresztyénség elterjedését, és mégis újságban, rádióban, televízióban dívik a csillagjósolás.

Isten megtiltotta a népétől a pogányok által gyakorolt varázslást, bűbájosságot, titokfejtést, halottidézést stb. Ma mindegyre olvasható az újságokban, hogy az ezoterikus klubok mikor és hol tartják az összejöveteleiket.

Hosszasan lehetne sorolni ezeket a visszasságokat, életünk szégyenfoltjait. De térjünk rá a leglényegesebbre: „Ne találtassék teközötted, aki az ő fiát vagy leányát átvigye a tűzön.”

Amint már említettük, ennek oka az egyszerű jelkívánás lehetett. Meg akartak győződni róla, hogy az istenek milyen sorsot szántak az újszülöttnak. Ha nem ég meg, akkor minden rendben.

Az egy, igaz Isten nem engedi, hogy ilyen eszközökkel tőle emberek jelt kényszerítsenek ki. Ő ad jelt eleget, amikor látja, de ezt kikényszeríteni nem lehet. Sajnos az idők folyamán a keresztyén egyházban is sokszor vétettek ezen a téren. A boszorkányüldözések idején a boszorkánysággal vádolt személyt próbából egy időre víz alá dugták. Ha nem halt meg, biztosan boszorkány volt, ezért aztán megégették. Ha pedig meghalt, hát befejeződött a pere. De sorolhatnánk a példákat.

Ebben a tiltásban azonban nem ez a legfontosabb. Egészen biztosan voltak olyanok, akik tűzben megáldozták a gyermeküket. Ábrahám is szinte megtette ezt. Tudjuk, hogy a pogányok még a huszadik században is sok helyen megtették. Amíg nem lettek keresztyénekké. Valóban utálatos, hátborzongatóan szörnyű cselekedet ez.

Minden szörnyűség dacára próbáljuk megérteni őket! Pogányok voltak. Ahogy Izrael Istene elvárta, hogy az első zsenjét a termésből és az első fajzást neki áldozzák, a bálványistenek is elvárták, hogy az elsőszülött gyermeket feláldozzák. Ennek fejében ígérték, hogy jól bánnak a később születendő gyermekkel. Ezek a pogány emberek tehát komolyan vették az ő isteneik akaratát. Az egy igaz Isten törvénye ellen azonban súlyosan vétkeztek.

De mi a helyzet ma nálunk? Nem a nagyvilágban, nem az országban, nem is a környezetünkben, hanem a gyülekezetünkben. Nemrégén mondotta az egyik gyermek, hogy nem kell neki testvér, mert így az örökségből kevesebb jutna neki. Szintén itt nálunk egy szülő mondotta, nincs szükség több gyermekre, mert csak civakodnak majd az osztokodásnál.

Ezek alapján tegyük meg az összehasonlítást a pogányokkal és Isten akkori választott népével.

Tudjuk, hogy a zsidók a gyermekáldást áldásnak tekintették. Az volt igazán boldog, akinek nagy családja volt. Ezen a téren sajnos nem tudjuk felvenni a versenyt az akkori zsidókkal.

És a pogányokkal? Gondoljuk csak jól meg. Ők egy gyermeket feláldoztak azért, hogy a többinek majd jó dolga legyen. És ma? A keresztyén szülők mit tesznek? Az elsőszülöttet megtartják, de az összes többit, a még meg nem született gyermekeket feláldozzák, hogy annak az egyetlennek jó dolga legyen.

Nem én mondom, az Úr mondja: utálatosság! Felette nagy utálatosság! Nagyobb utálatosság annál, mint amit akkor azok a pogányok elműveltek. Isten ezért az utálatosságért elűzte őket (12. v.). Sajnos ezekkel a hitetlen pogányokkal szemben szintén nem álljuk ki az összehasonlítást.

Idézzük fel ezzel kapcsolatosan prédikáciánk egyik bevezető gondolatát: „Isten nagyon sokra becsüli az embert. Ezért hasonlítja a hozzánk való kapcsolatát a férj és feleség kapcsolatához.” Az ember élete során sok ételt, sok eszmét vagy sok embert megutálhat. De amikor a házastársak utálják meg egymást, ez a bajok legnagyobbika. Isten utálatosságnak tartja egy gyermek feláldozását. Több gyermek feláldozását így felettébb nagy utálatosságnak tartja. Mi lesz velünk, ha Isten tényleg megutál minket?!

Mindezt nem én mondom. Az Úr mondja, és milyen jó, hogy mondja. Hányan vannak házastársak, akik már nem is szólnak egymáshoz. Ő szól hozzánk. Még szól hozzánk. Igaz, a szót nagyon elkoptatták az emberek, a politikusok, a közgazdászok, a reklámszerkesztők. Ennek hatására sokan Isten szavát se veszik komolyan.

Ismét idézzünk. Az a próféta, igehirdető, aki mást szól, mint amit az Úr parancsolt, haljon meg. Különbséget kell tehát tennünk az emberi szó és az isteni üzenet között. Aki pedig nem hallgat az ő szavára, megkeresi azt azon.

Ezért írjátok mindnyájan mélyen a szívetekbe mai alapigénket: „Tökéletes légy az Úrral, a te Isteneddel!” Amen.

Nagy István

Krisztus nevében kérni

Alapige: János 15,16b

Bibliolvasás: János 15,1–16a

Kértek. Szoktunk kérni, mikor szükségben vagyunk, nincs pénzünk, nincs erőnk valaminek beszerzésére. Általában nem szívesen kérünk, inkább nélkülözünk, mert kínos beismerni szegénységünket, tehetetlenségünket. Az igazán szükségben levők nem így gondolkoznak, mert a mondás szerint: szemérmes koldusnak üres a tarisznyája. Testvérek, hívő emberek restelkedés nélkül, bizalommal fordulnak egymáshoz, kérnek és hasonló helyzetben ők is adnak segítséget. Már az újszülött kér, sírással jelzi éhségét, kéri a táplálékot, majd megszokja, hogy minden hiányosságában szüleihez forduljon.

Milyen jó hallanunk ezen az istentiszteleten, hogy a legfelsőbb hatalmasságtól, *Istentől* is szabad nekünk kérnünk. Maga Jézus hatalmaz fel rá, irányít Istenhez: „Kérjétek és adatik néktek” (Mt 7,7). Sokan nem fogadják el ezt a lehetőséget, nem fordulnak Istenhez. Pedig előbb-utóbb legtöbben abba a helyzetbe kerülnek, mint a lelkiismeretes orvos, aki a nagyon súlyos betegről kimondja: itt csak Isten segíthet. Mi felismerjük, hogy valóban mindig Istenre szoruló szükségben élünk, s ezért naponta élünk a csodálatos lehetőséggel: kérünk tőle. Ebben az Igében is erről hallunk.

De tudunk-e kérni, imádkozni Isten segítségéért? Hallottam néha valakiknek valloását, mikor bajaikban az imádkozást ajánlottam: nem tudok imádkozni. Vannak imádások, melyeket el tudunk mondani, mert megtanultuk szüleinktől, ahogy egyik szép

versben is hangzik: „Magyarul tanított imádkozni anyám...” Ám egy idő után már többet kell hogy jelentsen az Istenhez fordulásunk, mégpedig a mindenkori helyzetben a magunk szavaival kifejezni kívánságainkat a teljesebb élet érdekében. A tanítványok, mikor látták, hogy Jézus imádkozik, megkérték: „Úram, taníts minket imádkozni” (Lk 11,1). Azóta hangzik ez a kérés, mint ahogy énekeltek: „Jézus Krisztus, taníts, taníts imádkozni” (9. ének). Ő segített és mondotta: „Ti azért így imádkoztatok” (Mt 6,9), és elhangzott ajkán a Mi Atyánk – az Úr imádsága –, hogy így, ezzel a tartalommal, lelki-testi szükségünket előtárva, bűneinkre bocsánatot könyörögve, szeretetében bízva és őt dicsőítve járuljunk Istenhez.

Hangsúlyozzuk ki itt azt is, amire minduntalan felhívja a figyelmünket, hogy *kérünk*. Azaz nem megtárgyaljuk ügyeinket Istennel, mintha egyenlő társak lennénk, hanem *megalázzuk* magunkat az ő felséges színe előtt, mert szegény bűnösök vagyunk, magunkban méltatlanok még nevének megszólítására is. Felejthetetlen példaként álljon előttünk a farizeusok és a vámszedők imádkozása. A farizeus nem kért, hanem dicsekedett, magával elégedetten kérkedett Isten előtt. Ezért semmit sem nyert, úgy ment haza, ahogy jött. Míg a vámszedő megalázta magát és bánkódott bűnei miatt. Nyomában részesült az imádság hasznában: „megigazulva méne alá az ő házához” (Lk 18,14). Mert „Isten a kevélyeknek ellenük áll, az alázatosoknak pedig kegyelmet ad” (Jak 4,6). Az alázatosságnak szép példája a 169. ének. Seprődi János hajdani kollégiumi tanár írta, fiának halálos betegségét látva: „Hatalmas Úr, mért látogatsz? Gyenge vállam nem bírja azt. Hatalmat elismerem. Porba hajtom le a fejem. Bűnös vagyok, nem tagadom. Sújtolásid fájnak nagyon. Hatalmat elismerem. Porba hajtom le a fejem.” Másik tanács imádkozásunkra: „Minden alkalommal *hálaadással* tárjátok fel kívánságaitokat Isten előtt” (Fil 4,6). Emlékezzünk meg jótéteményeiről, és ezek biztassanak lelkünk kinyitására Isten előtt, Ő nem köteles lehajolni hozzánk, de „Ha kérünk valamit az ő *akarata szerint*, meghallgat minket” (1Jn 5,14). Kérjük „*hittel*”, nem kételkedve (Jak 1,6), ahogy Jézus megígérte: „Megkapjátok, ha hisztek” (Mt 21,27). Viszont „nem kapjátok meg, mert nem jól kéritek, hogy gerjedelmeitekre költsétek azt” (Jak 4,3) – pl. gólszerzésre, ahogy némely ország játékosai sűrű keresztvetéssel tették. Mégis kétségesnek gondolhatnánk kérésünk eredményét, amikor eljut hozzánk a figyelmeztetés: „Isten nem hallgatja meg a bűnösöket, hanemha valaki istenfélő és az ő akaratát cselekszi, azt hallja meg” (Jn 9,31).

Legfontosabb feltétele a kérésnek, imádságnak az, amit mai Igénkben hallunk, s amit többször megismételt Jézus: „akármit kértek *az én nevemben*”. A név a viselőjét jelenti. Jézus azt jelenti: Üdvözítő, szabadító. A „nevemben” semmiképpen nem egy varázsszó, melynek kiejtésével megnyílnék az ajtó Isten felé. Sokan könnyűnek tartják a feltételt, hiszen nem nehéz mondani: Jézus. Aki ezzel próbálkozik, nem talál meghallgatást. Világosan int Jézus: „Nem minden, aki azt mondja nékem: *Uram, Uram*, megyen be a mennyek országába, hanem aki cselekszi az én mennyei Atyám akaratát” (Mt 7,21). Cselekvést jelent az ő nevében imádkozni, azt, hogy a hozzá forduló nem magában, hanem éppen vele, az ő közösségében, magát neki adva át, *követi*, mögötte, nyomában jár, akkor lehet imádkozni. Hiába hangoztatjuk nevét, akármennyi imádságot mondunk el nevében, ha nincs fedezete, az, hogy „Jézus nevében bízom én” (288. ének), reménytelenül küszködünk Isten kedvességének elnyeréséért. – Nagy ígérete szerint Jézus velünk van minden napon, *Lelkével* tisztítja gondolkozásunkat, életünket, szavainkat, hogy megkeressük és megtaláljuk. „A Lélek is segítségünkre van a mi erőtlenségünkben. Mert azt, amit kérünk kell, amint kellene, nem tudjuk, de maga a Lélek esedezik miérettünk kimondhatatlan fohászkodásokkal” (Róm 8,26). *Az én nevemben*. Korlátozza imádságunkat? Nem, hanem segít rajtunk, teljesíti vágyunkat: „taníts jól könyörgenem” (44. ének 3. vers) És óv attól, hogy máshoz, emberekhez, szentekhez, Máriaéhoz forduljunk

közbenjárásért, talán pogányok módján valamilyen bálványt vegyünk igénybe, próbáljuk pénzfelajánlással, fogadalmakkal megszerezni Isten jóindulatát. Mert „egy a közbenjáró” (1Tim 2,5).

Nem akárki, hanem az *Atya* intézkedik. Atyánk Isten, mi Atyánk, Jézus így szólította meg, mert Isten Fia volt. És érette mi is gyermekei vagyunk. Nem ismeretlenhez, hanem a mi mennyei Atyánkhoz imádkozunk, aki a világot és benne mindent teremtett és fenntart. Nem más, csak ő. „Őbenne mozgunk, élünk és vagyunk” (ApCsel 17,38). „Minden jó adomány és minden tökéletes ajándék felülről való és a világosságnak Atyjától száll alá, akinél nincs változás vagy változásnak árnyéka” (Jak 1,17).

És Isten, a mi Urunk Jézus Krisztusnak Atyja, a mi Atyánk: „*Megadja néktek.*” Olyan gazdag, hogy mindennel rendelkezik, nála nincs semmiben hiány. És mert irgalmasságában gazdag, megadja azt, amit kérünk. *Megadja?* Nem mindig, mondja az, akinek szüksége továbbra is fennáll. Holott kérte a segítséget. Gyakran találkozunk emberekkel, akik panaszoják, hogy Isten nem hallgatta meg őket. Kértek gyógyulást betegségükben, eredményt munkájukban, biztos kenyeret, békességet, szabadabb életet, jó termést és sok egyebet, azonban nem kapták meg. Vagy nem úgy és olyan mértékben kapták, ahogy kellett volna. Csalódtak. Kijelentik, nincs értelme az imádságnak. Vajon nem képes Isten megtenni, amit akar? Olvassuk, Jézus jelentette ki: „Istennél minden lehetséges” (Mt 19,26). Semmi nem korlátozhatja cselekvésében, áldásainak megadásában. Sőt cselekvésre készíti. Akkor mi a magyarázat? Tőle tudjuk: minden kérés eljut hozzá, egy sem akad fenn földi vagy földöntúli erőknön, azonban nem mindeniket teljesíti. Éppen azzal mutatja meg szeretetét, hogy nem teljesíti, mert tudja, nem szolgálja javunkat. De mást és jobbat ad annál. Sok módon nevel minket arra, hogy megértsük, bajban maradásunk, betegségünk, nehéz helyzetünk megtartásunkat munkálja, hogy még odaadóbban figyeljünk rá és fogadjuk el, ami sokkal több, nagyobb áldás annál, amit vártunk. Példa erre Jézus. A Gecsemáné kertben, elfogása előtt kérte: „Atyám, ha akarod, távoztasd el tőlem e pohárt. Mindazáltal né az én akaratom, hanem a tied legyen. És halálútszóban lévén, buzgóságosabban imádkozék, és az ő verítéke olyan vala, mint a nagy vércseppek, melyek a földre hullanak” (Lk 22,42.44). Más példa Pál apostol. Betegséget hordott magában, így írja: „Tövis adatott testembe, a sátán angyala, hogy gyötörjön engem. Ezért háromszor könyörögtem az Úrnak, hogy távozzék el tőle. És ezt monda nékem: elég neked az én kegyelmem, mert az én erőm erőtlenség által végeztetik el” (2Kor 12,7–9). A Zsidókhoz írt levél (11. rész) a hit példaképeit sorolja fel, végül azokra emlékeztet, akiknél látszólag az ígélet nem teljesült, nyomorultan veszték el, bár kitartottak hitükben, azért hogy részük legyen valami jobban, nevezetesen az Újszövetségben megjelent üdvösségben. Ezek a példák igazolják, hogy Isten bölcsessége mérhetetlenül nagyobb az emberénél, akaratát sokkal többet valósít meg, mint amiben a múlt napokban részesülünk. Utólag bebizonyosodik, hogy mindent jól cselekedett. Megérkezve hálával borulunk le előtte. Megpróbált, vezetett, nevelt.

A mai Igét úgy értjük meg, ha összefüggésében hallgatjuk, emlékezünk az istentisztelet kezdetén felolvasott megelőző versekre, otthon megint kikeressük Bibliánkban. Jézus a szőlőről és a szőlővesszőről, gyümölcssejtről tanított, hogy világossá tegye az Atyához tartozást általa. Ez parancsolatainak megtartásában, a benne megmaradásban, szolgálatában valósul meg, mert szeretetével arra választotta őket. Éppen ezért, ennek eléréséért: „*akármit* kértek az Atyától az én nevemben, megadja néktek”. Hogy életünknek értelme legyen, feladatunkat teljesíthessük, forduljunk kéréssel Istenhez – az ő nevében. „Legyen meg a te akaratod, mint a mennyben, úgy a földön is.” – Békességünknek, megtartásunknak, üdvösségünknek elnyerését tanuljuk meg akaratából, és ehhez igazítsuk minden kérésünket.

Mikor Jézus búcsúzott tanítványaitól, közölte velük: „*Mostanig* semmit sem kértetek az Atyától az én nevémben, kérjétek és megkapjátok, hogy a ti örömötök teljes legyen.” Kereszthalálával, feltámadásával és mennybemenetelével tette nyilvánvalóvá Istennek kegyelmét. Azóta a mostóta mondja Igéjét mindenkori tanítványainak, nekünk is, nem egy-egy léleknek, hiszen többes számban szól, mindnyájunknak, „*nektek*”.

Dávid király – a múlt vasárnap hallottuk – ellenségei támadásakor segítségért könyörgött Istenhez. Meghallgatta Isten? Meg, mert többet adott, mint amennyit kért. A 21. zsoltár jegyezte fel: „Életet kért tőled, adtál neki hosszú időt, örökkévalót és végtelent.” Mi már tudjuk ennek értelmét. Jézus Krisztus nevében, érdeméért valóságos, a benne megjelent élet, az örök élet örökösei vagyunk. Ámen.

A keresztyén egyház egysége nem szervezeti egyesülés, hanem lelki: nem a tanok, hanem a szeretet egysége. Úgy képzelendő el, mint a kezünk, amelynek mindegyik ujjá más, együtt az egész mégis egy és ugyanaz a kéz.

(Dr. Imre Ernő: *Újabb 500 gondolat*)

Lectio continua

Szász Attila

Egyek a hitben és a szolgálatban

Alapige: Filippi 1,1–2

Technikailag fejlett világunkban az emberek egymással való kapcsolatteremtésének számos lehetősége van. A modern távközlés jóvoltából ma már pillanatok alatt továbbítható a világ legtávolabbi pontjára is a képet és szöveget tartalmazó információ. Így jutnak el hozzánk a legfrissebb hírek, így jelennek meg tekintetünk előtt eddig soha nem látott földrészek egzotikus tájai, tanúi lehetünk sporteseményeknek, értesülünk a tudomány legújabb felfedezéseiről, a piacon megjelent vagy megjelenni készülő legújabb termékről – hogy csak néhányat említsünk a technika áldásaiból. Valóban lerövidültek a távolságok, és ma már a modern technika jóvoltából a világ legtávolabbi pontja is pillanatok alatt elérhető.

A bibliai korban, Pál apostol idejében az emberek egymással való kapcsolatteremtésének lehetőségei egyáltalán nem mozogtak ilyen széles skálán. Az egymástól távol élők számára az egyetlen lehetőség a szóbeli vagy pedig az írásbeli üzenet, azaz levél volt. Hetekre, sokszor hónapokra volt szükség, amíg egy-egy üzenet célhoz ért, és kétszer annyi időbe került, míg a válasz is megérkezett. Isten nagy áldása számunkra, hogy az apostol az időbeli nehézségek és hátrányok ellenére élt a kapcsolatteremtés levél adta lehetőségeivel. Levélben kereste meg Krisztus általa alapított gyülekezeteit, levélben fejezte ki a hitben való megállásuk fölött érzett határtalan örömet, ölelte keblére Krisztus ügyéért lángoló munkatársait, a hitben élő testvéreit. Levélben vallotta meg személyes hitét, beszélt testi életének nyomorúságairól, eligazítást adott emberi gyarlóságaikkal küszködő hittestvéreinek. A levél Pál apostolnak az általa alapított gyülekezetek felé kinyújtott keze, mely a helyzetnek megfelelően simogatott, átölelt vagy pedig a szent ügy érdekében dorgált.

Mindezek mellett Pál apostol levelezése kifejez egy nagyon fontos dolgot: elszakíthatatlan szálakkal kötődött a hitben testvéreihez, szívén hordozta őket, a levél adta szerény lehetőségekkel is részese akart lenni az örömeiknek és részt akart vállalni gondjaikból.

Az előbb azt mondtuk: lerövidültek a távolságok, az emberek ma már nagyon hamar elérhetik egymást. Nem véletlenül fogalmaztunk viszont feltételes módban. A lehetőségek adottak, csupán „elfelejtettünk” néha élni velük. Modern korunknak ugyanis nemcsak áldásai vannak, hanem átkai is. Ezeknek egyike az emberek egymástól való elidegenedése. Az állandó rohanással, az anyagiakért való hajszával megterhelt élet meglazítja, elszakítja még a legközelebbi rokonokat összekapcsoló szálakat is, érzéketlenné tesz egymás iránt. Ennek az a következménye, hogy „nincs időnk” levelet írni, „elfelejtünk” telefonálni, nem akarjuk egymást „zavarni” látogatásainkkal. Legújabb kori életünk valóságos ellentmondása: a technika közel hozott bennünket egymáshoz, de lélekben mégsem tudjuk elérni egymást, sőt egyre inkább nőnek a távolságok ember és ember között. Ezért várja hiába sok öreg szülő gyermeke karácsonyi üdvözlését, névnap, születésnap megemlékezését, évente legalább egyszeri látogatását. Nincs időm, panaszkodik a mai ember, miközben panaszát ő maga sem hiszi. Tudja ugyanis, hogy az csak arra való, hogy vér szerinti rokonai vagy a hitben testvérei iránti közömbösségét, érdektelenségét palástolja.

Nemrég olvastam, hogy Franciaországban 48 óra leforgása alatt az ország legtávolabbi sarkába is kikézbésíti a leveleket a francia posta.

Hány levelet nem frunk meg, hány beteget nem keresünk fel, hány elhagyatottnak nem nyújtunk segítséget, hány szomszédunk ajtaját nem nyitjuk be, mert „nincs időnk”!

Igénkben két nevet olvasunk egymás mellett, Pál és Timóteus nevét. Az első otthonosan cseng a Bibliában jártas fül számára, a másodikkal már ritkábban találkozunk. Korban is különbség van közöttük: Pál idős, akár apja is lehetne a szinte még gyermek Timóteusnak. Tekintély dolgában is aligha említhetők együtt: Pál Jézus Krisztus apostola, a hitben valóságos óriás, aki a Krisztus útját sok kegyelmi ajándékkal, jártassággal és hitbeli személyes tapasztalattal oktatja. Timóteus ifjú kora miatt ezen az úton még alig az első lépéseket tette meg. Hitélményeiben is jóval elmarad Pál mögött.

Mégis van valami, ami minden különbséget eltöröl, ami minden válaszfalat ledönt közöttük: az a tény, hogy ők mindketten ugyanannak a Krisztusnak a szolgálói, ami azt jelenti, hogy a Krisztusban megismert hitben egymásnak testvérei. Ezért kezdi az apostol nyugodt lelkiismerettel, sőt őszinte hitbeli örvendezéssel e két szóval a levelét: Pál és Timóteus.

Ilyen alapon már helye van a két névnek egymás mellett, és ilyen alapon már nincs helye kettejük között a válaszfalnak.

Az a tény, hogy ma annyi minden elvlaszt és elvlaszthat egymástól: származás, vagyon, egyik vagy másik néphez való tartozásunk és az ebből fakadó különbségek, előítéletek, tudás és az azzal szerzett tekintély stb., mind arra figyelmeztet, hogy meggyengült az egy és ugyanahhoz az Úrhoz, a Krisztushoz való kötődésünk. Az emberek és a népek közötti ellentéteket tapasztalva, mesterségesen felépített válaszfalakat látva, még az ugyanazon gyülekezet tagjai között is egyenlenségeket érzékelve önkéntelenül is adódik a kérdés: valóság-e számunkra Krisztus? Élő-e bennünk az általa megismert hit? Valóban Krisztusban élünk és gondolkodunk-e? Hol állunk attól, hogy hitbeli alapon nézzük egymáshoz fűződő kapcsolatainkat, hogy népek Krisztusban döntsék le válaszfalaikat, rendezzék vélt vagy valós ellentéteiket! A világ számos országában tapasztalható fajgyűlölet, az elharapódzó idegengyűlölet, a vallási és politikai türelmetlenség a keresztyén világnak a krisztusi hitről való lecsúszását példázza. Az egyháznak a hit talaján állva, megújuló erővel kell hirdetnie a Krisztusban való egységünket, a vele és a benne való közösségünket. Együvé tartozásunk tudatát, a Krisztusban való élet gondolatát hivatott erősíteni az Egyházak Világtanácsának kezdeményezésére a keresztyén világ nagy részét ma már átfogó egyetemes imahét-mozgalom. A világnak újból meg kell tanulnia: hitünket komolyan véve, Krisztusban lehetünk egyek, benne dönthetők le a népeket elvlasztó falak.

Sokatmondó a két tanú nevének jelentése. A levél írójának, az apostolnak héber neve Saul, aminek jelentése: „kérni”, „könnyörögni”. A Pál név latin eredetű, jelentése: „kicsi”. Vannak, akik úgy vélik, hogy Pál már gyermekkorában e két nevet használta, ugyanis gyakorlat volt a zsidók körében e korban, hogy a héber név mellé egy pogány nevet is felvettek. Amikor Pál Krisztus apostola lett, héber, azaz Saul nevét elhagyta. Ennél viszont sokkal fontosabb az, hogy élete további részében is héber nevének megfelelően, azaz mindig az imádság embereként él.

A Timóteus név magyar jelentése: „aki tiszteli az Urat”. Mind a névadásban, mind pedig a gyermek Timóteus későbbi nevelésében fontos szerepet töltött be a nagyanya, Lois, és az édesanya, Eunika. Az Úr tisztelete Timóteus családjában már két nemzedéket magába ölelő hagyomány. Az Úr szeretetére és tiszteletére nevelt Timóteus vonzódása Pálhoz, azaz az imádság emberéhez, így természetes és dicséretes dolog egyszerűen.

Nomen est omen, azaz a név kötelez – tartja a latin közmondás. Az a név pedig, mely bennünket valóban sokra kötelez, az a Krisztus neve, akiről mi, azaz a benne hívők

keresztyéneknek neveztetünk. Önmagunk, Isten és a bennünket körülvevő világ felé irányuló kötelezettségeinknek csak annak a névnek erejével tudunk eleget tenni, mely a Krisztus neve. Általa lehetünk és kell lennünk egész életünkben az imádság embereinek, akiknek élete az Úr tiszteletéről tanúskodik és ezáltal betagozódik azoknak a hívő elődöknek a láncolatába, akik az Úrban éltek és haltak meg. Krisztus a mi megtartatásunk egyetlen záloga, amint az ApCsel 4,12 megfogalmazza: „nem is adatott emberek között az ég alatt más név, mely által kellene nekünk megtartatnunk”.

Mai Pálok és Timóteusok, azaz az imádságos lelkületű felnőttek és az Úr tiszteletében nevelt gyermekek és ifjak az igazi letéteményesei az Úr Krisztus jövőendő erdélyi református egyházának.

A Krisztusba vetett hitben testvérré lett Pál apostol, az imádság embere és Timóteus, az Urat tisztelő ifjú tanítvány, már a Filippibelieknek írott levél első sorában nagyon fontosnak tartja elmondani életüknek egy mindent meghatározó és megmagyarázó jellemzőjét, éspedig azt, hogy ők Jézus Krisztus szolgái.

Egynek lenni a hitben és egynek lenni a szolgálatban!

Két emberi élet milyen csodálatos és áldott összefonódása!

Pál és Timóteus Jézus Krisztus szolgái! Azaz olyan emberek, akik erős kötelékkel egymáshoz vannak kötve. Olyan kötelék ez, melyet csak a halál szakíthat el. Olyan emberek, akiknek akarata beleolvad másvalakinek az akaratába, akik saját érdekeiket figyelmen kívül hagyva másvalakinek az érdekeit szolgálják. Mennyire így van! Mert Pál és Timóteus Krisztushoz való kötődése a kényszerítő szeretet kötelékével önkéntesen valósul meg, mely éppen ezért örökkévaló kapcsolat, hisz a Pál élete a Krisztus. Az ő akarata a Krisztus akarata, személyes érdeke a Krisztus érdeke. „Élek többé nem én, hanem él bennem a Krisztus” – írja az apostol a Galata 2,20-ban.

Krisztus szolgájának lenni a benne való áldott feloldódást jelenti. Így lesz az ő igája gyönyörűsége és terhe könnyű. Krisztusban a szolgálat szó elveszti mindenkor negatív tartalmát, és új tartalommal telítődik. Íme a hit „lehetetlensége”, mely elrejtetik a bölcsenek elől, de megjelentetik a kicsinyeknek. Istennek hála, az élet sok-sok példát szolgált az ilyen egész életre szóló Krisztushoz való kötődésről, melyet nem szakíthatott szét a börtön és a Duna-csatorna, az évtizedekig tartó lelki elnyomás és a hatalom által családekként felkínált előnyök széles skálája. Sőt a próbák sokak életében még inkább erősítették a Krisztushoz kötődő szálakat. A Zsidókhoz írott levél 12. részének 1–2. versét idézzük, mely az élet küzdőterén való kitartó futásra ösztönzi Krisztus mindenkorai gyermekeit: „...kitartással fussuk meg az előttünk lévő küzdőtér. Nézvén a hitnek fejlődésére és bevégezőjére, Jézusra.” Íme Krisztus mindenkorai szolgájának jellemvonása: az élet minden helyzetében, annak változó körülményei között felfelé néz, a hitnek fejlődésére. Tőle származik az erő, az eligazítás, a naponkénti bátorítás.

Pál apostol levelét a filippibeli szenteknek címezi. Szentek? – kérdezik talán sokan. Méltán, ugyanis nem cseng otthonosan fülünkben e szó. Nem, mert legtöbbször a Bibliától és a vallásos gyakorlatunktól idegen képzetek társulnak hozzá. A filippibeliek igazi, azaz bibliai értelemben szentek, akik Krisztust megismerve el vannak különítve a bűntől, akik odaszentelték életüket az Istennel való szent közösségre. Nem bűn nélküli emberek, akik az imádat tárgyai lehetnének. De valóban Krisztus gyermekei, akik elszakadtak a gonosztól és már nem azt, hanem életük Urát és Megváltóját szolgálják, akárcsak Pál és Timóteus, teljes hitbeli alázattal és a Krisztusban nyert biztos jövő reménységével.

A „szent” szó ugyanakkor felhívja figyelmünket a mindenkorai keresztyén ember kötelezettségére, ami azt jelenti: nekünk az ilyen Isten számára elkülönített életet kell élnünk. Isten ugyanis a Krisztusban ilyen szent, azaz neki szánt életre hívott el bennünket. Nem a világból kell kivonulnunk, nem bűnösnek mondott embertársaink gyülekezeti közösségéből kell félrehúzódnunk a magunk és a hozzánk hasonlók vélt tisztaságának elefánt-

csonttornyába, hanem a világ gondjaiból egyenként és egyházként is részt vállalva kell bizonyosságát adnunk a magunk életének Krisztus számára elkülönített voltáról. A bibliai értelemben vett szentek, azaz mi magunk is így találjuk meg Krisztusban a magunk új, szentségre elhívott életét, érdekelttségét. Tudjuk, a filippibeli szentek, azaz gyülekezeti tagok között voltak egyenetlenségek, súrlódások, ellentétek, de ezek mind feloldódtak a Krisztusnak való együttes szolgálatban és a szentségre való elhívásuk tudatában. A Filippiben élő gyülekezeti tagok, diakónusok és püspökök, azaz a gyülekezet jó rendjének és szellemi fejlődésének felvigyázói így lehettek egyek a hitben és az egy Úrnak, a Krisztusnak való szolgálatban.

Sokféleképpen megosztott világunkban, emberi gyarlóságainkkal terhelt egyházi életünkben az együtt munkálkodásnak csak hitünk és szentségre való elhívásunk bizonyossága lehet az alapja. Csupán így oldódhatnak fel az ember és ember, nép és nép közötti ellentétek, így törpülhetnek el kicsinyes egyéni érdekeink az egyetlen és nagy cél mellett, mely Isten e világban való szolgálata.

Erre segítsen bennünket a mi Mennyei Atyánknak az Úr Jézus Krisztusban nekünk adott kegyelme és békessége. Ámen.

Hála mindenkör

Alapige: Filippi 1,3–8

Elgondolkodva a címként megfogalmazott mondat kijelentő formáján, talán sokan úgy érzik, ehelyett sokkal találóbb lenne a kérdő forma: hála mindenkör? Emberi életünket gyakorlati módon szemlélve megszoktuk ugyanis, hogy annak bizonyos eseményeihez, helyzeteihez természetsszerűleg hozzátartozik a hála, az Istennek imádságban mondott köszönet.

Ki ne mondana köszönetet Istennek a betegségből való szabadulásért? Bizony örömmel adunk hálát a visszanyert egészségért, napokig, talán hetekig tartó kórházi kezelésünk sikeres befejezéséért, az oly sok félelemmel várt operáció eredményességéért. Természetesnek tartjuk a hálát, amikor életünkben Isten gazdag áldását tapasztaljuk, amikor sikerülnek régóta dédelgetett terveink, amikor Isten jó előmenetelt ad anyagiakban, lelkiekben egyaránt. A hívő édesanya, édesapa hálát ad gyermekeiért, a családért, melynek békességét, szeretet meghatározta légkörét Isten gazdag ajándékaként értékeli. Természetes életünkben a hála, ha életveszélyben megtapasztaljuk Isten mentő kezét, ha félelmeinkben nála vigasztalást nyerünk, ha mindennapi életünk gondjaival való küzdelmeinkben eligazítást ad, ha munkánkat sikerrel koronázza, ha felhossa reánk a derű, az öröm napját – és még sorolhatnánk tovább: életünk hány meg hány helyzete, történése ébreszti fel bennünk Isten iránti hálaadásunk szavát.

Pál apostol hálaadását azonban egy egészen különleges élethelyzet teszi számunkra értékesé és ugyanakkor tanulságossá. Amikor ő hálát ad Istennek a Krisztusban hívő filippibeli gyülekezet tagjaiért, amikor az általa említett „nagy örömmel” mondja el könyörgését, már hosszabb ideje fogságban, azaz börtönben van. Krisztus ügyéért a korabeli szinte teljes ismert világot beutazó apostol, mozgási szabadságát elveszítve, most a börtön falai között raboskodik. A fogság, azaz a kényszerű helyhezköötöttség azonban nem gátolja meg őt abban, hogy őszinte hálaadással gondoljon filippibeli hittestvéreire, a Krisztusban szentségre elhívottak gyülekezetére, mely Krisztust hirdető munkájának látható eredménye e hatalmas, az Európát Ázsiával összekötő kereskedelmi út mentén épült korabeli görög világvárosban. Így lesz Pál apostol börtönben elmondott hálaadó imádsága, hitbéli örvendezése az élet minden helyzetére érvényes és a kötelező hálaadottság szép és beszédes példája. A Pál apostol által az 1Thessz 5,18-ban leírt Igéje így

van teljes összhangban börtönbeli magatartásával: „Mindenben hálákat adjatok, mert ez az Isten akarata a Krisztus Jézusban tihozzátok.” Íme, így termi meg a tűzben megpróbált aranyból is értékebb, a próbák idején is sziklaszilárd hit az élet legnehezebb helyzeteiben is a háládatosság gyümölcset.

Hála mindenkor! Nem a kérdő mód bizonytalankodásával, hanem a felkiáltó mód határozottságával. „Mert ez az Isten akarata Jézus Krisztusban tihozzátok.”

Hányszor csődöt mond hitünk a bajban! Hányszor nem tudja megteremni az Ige által megkívánt háládatosság gyümölcset. Ezért Isten gondoskodó szeretete csupán életünk bizonyos helyzeteiben lesz láthatóvá számunkra. Fogságban, betegségben, félelmeink, kudarcaink, kereszthordozásunk közepette a bennünket ért veszteségek napjaiban életünk hálára kötelező mozzanatait csak az igazán mély, Krisztusba vetett szilárd hit képes meglátni.

Pál apostol hálaadásának közvetlen oka a filippibeli gyülekezet együttérzése és imádsága, valamint az a szeretetadomány, melyet a gyülekezet Epafroditus által juttatott el hozzá. Pál e levélben nyugtázza az adományt, melyet a misszió, azaz az evangélium terjesztése érdekében gyűjtött a gyülekezet. Hálaadásban kifejezett köszönete egyformán irányul mindenki felé. Bizonyára a misszió támogatásában nem vett részt mindenki, az adományok értéke is különböző lehetett, mégis az apostol a legkisebb adományt is a legnagyobb örömmel nyugtázza, amikor így szól: Hálát adok mindeniketekért nagy örömmel könyörögvén. Imádsága igazolása annak, hogy Pálnak a filippibeliekkel való kapcsolatában nincs semmi fájlalnívalója, a köztük lévő jó viszonyt semmi sem árnyékolja be.

A szeretet és a Krisztus földi egyházáért érzett féltés így ölel egyetlen szent közösségbe ma is kicsinyeket és nagyokat, szegényeket és gazdagokat. Az evangélium és az egyház előmenetelét ma is százezres adományok és a szegény özvegyasszonyok 2 filléréi együtt biztosítják. Templomok épültek és épülnek nehéz gazdasági körülményeink között, élni akaró, református egyházukhoz őszintén ragaszkodó gyülekezeteink hitéből, tudván azt, hogy minden jókedvvel adott kicsiny vagy nagy adomány kedves Isten előtt.

Pál apostol öröme és hálája három irányba tekint: a múlt, a jelen és a jövő felé. Mindaz, ami Filippiben történt az evangélium érdekében a múltban, ami történik a jelenben, és ami történni fog a jövőben, egyaránt Isten gazdag kegyelmének tulajdonítható.

Filippiben az apostol jól munkálkodott, de tudja: a gyülekezetet Isten Szentlelke hívta életre. Az apostol és a filippibeliek az evangélium érdekében tett közös erőfeszítése eredményének tűnhet a gyülekezet megszületése, de Pál tudja, hogy az Isten kegyelmének munkája. A filippibeliek imádsággal és anyagi támogatásukkal segítették őt, azaz egyengették a kegyelem útját, melynek fontos mozzanata volt az a pillanat, amikor Lídia, az egyszerű bitoráros asszony megnyitotta a szívét és azzal együtt otthonát az evangélium prédikálása számára. A gyülekezetnek nemcsak a megszületése, hanem annak a fennmaradása Filippiben, ebben a pogány módon élő és gondolkodó hatalmas világvárosban, Isten megtartó kegyelmének munkája. Az apostolt hálaadásra készíteti az a tény, hogy a gyülekezet tagjai „az első naptól kezdve mind ez ideig” szolgáltak, azaz lelkesen álltak be az Úr ügyébe. Nemcsak elfogadták az evangélium ajándékát, hanem a maguk erejével és talentumaival tettek is azért, hogy ezek az ajándékok állandósuljanak, sőt megsokszorozódjanak.

Pál hálaadása a múlt és jelen után a jövő felé irányul. Őszinte hittel helyezi a maroknyi gyülekezet jövőjét annak az Úrnak a kezébe, aki a múltban és a jelenben egyaránt számtalanszor igazolta gyermekei iránti hűségét. Az apostol tudja, hogy nem az emberi jószándékok, igyekezetek, felbuzdulások a gyülekezet jövőjének biztosítékai, hanem

egyedül az Úr hűsége. Aki pedig a múltban és a jelenben ölében hordozta és hordozza népe ügyét, annak jövőbeli hűségében nincs semmi ok a kételkedésre.

Az egyháznak mind a múltja, mind a jelene, mind pedig a jövője Isten kegyelmének függvénye, még akkor is, ha hajlamosak vagyunk az emberi tényezők összefüggésében látni. A keresztyén egyház a történelem adott pontján megszületett, azaz megszülethetett, mert Isten kegyelme ezt akarta és lehetővé tette. Ugyanezért maradt és maradhatott fenn a pogányság visszaállítására tett minden hatalmi erőfeszítés ellenére. Nero, Domitianus, Julianus római császárok legkegyetlenebb keresztyénüldözései ellenére, a keresztyének Krisztusért kiontott vére olyan mának bizonyult, melyből a mártírhálált halt hívők helyére állók sokasága nőtt ki. Az Ige tanítása alapján az üldözések minden időkben a keresztyénség lényegéhez tartoztak. „Kezeiket reátok vetik és üldöznek titeket, adván a gyülekezetek elé, és tömlöcökbe és királyok és helytartók elé visznek az én nevemért” – mondja Jézus mindenkori tanítványainak a Lukács ev. 21,12-ben. Pál apostol pedig így ír a 2Timóteus 3,12-ben: „De mindazok is, akik kegyesen akarnak élni, Krisztus Jézusban üldöztetni fognak.” Ellentétben a szenvedésről alkotott minden emberi elképzeléssel és gyakorlattal, Jézus a Máté 5,10-ben boldognak mondja mindazokat, akik az evangélium igazságáért háborúságot, az ő nevéért szidalmazást, üldöztetést szenvednek: mert övék a mennyek országa. Sőt a Máté 5,44-ben az üldözőkért való imádkozásra buzdít.

A Krisztus népe ellen küzdök minden gyűlöletével, üldözéseivel, véres megtorlásai-val szemben hathatósabbnak bizonyult az egyházat a legmostohább korokban is életben tartó kegyelem. Református egyházunk megmaradása, szolgálata történelmünk kritikus időszakaiban is mind-mind annak az életben tartó kegyelemnek a műve, mely fölötté áll minden emberi eltipró igyekezetnek. Az egyház és benne egyházunk múltja és jelene igazi csoda, mely az Istennek való szüntelen hálaadás eredője kell hogy legyen. A Szentlélek munkájának tulajdonítható, hogy minden időben voltak Istennek a filippibeliekhez hasonló hűséges gyermekei, akik hittel és jó igyekezettel álltak be Krisztus ügyének szolgálatába, akik sokszor üldöztetést, hátrátételt szenvedve engedték, hogy a kegyelem eszközei legyenek Isten kezében. Ezért maradhatott töretlen az egyház szolgálata az idők folyamán.

Mit hoz a jövő? – kérdezzük az utóbbi évek megváltozott életviszonyait elemezve. Kétségtelen, a jelenkor emberének egyházhoz, hithez való viszonyulásában, általában egyház és a környező világ kapcsolatában sok minden elgondolkoztat, önvizsgálatra készítet és útkeresésre int. Az egyre nagyobb méreteket öltő elvilágiasodás és az azzal járó egymástól, az egyháztól és Istentől való elidegenedés az egyházat a szolgálat új lehetőségeinek megkeresésére kell hogy ösztönözze. Hisszük azonban, hogy Isten, aki elkezdte bennünk a jó dolgot, majd be is végzi azt. Aki Krisztus földi testét, az anyaszentegyházat gondviselő szeretetében hordozta a múltban és hordozza a jelenben, annak megtartó hűsége megmarad a jövőben is. A jelenkor nyomorúságai közepette is okot találhatunk Pál apostolhoz hasonlóan a hálaadásra. Hálát adhatunk Istennek azokért a gondnokokért és presbiterekért, akik az Úr ügyének szolgálatába erős hittel és őszinte tenni akarással állottak be; azokért a nőszövetséges asszonyokért, akik, ha a kezdet nehézségeivel küszködve is, a szeretetszolgálat útján már elindultak. Hálát kell adnunk Istennek vallásórára járó kicsiny gyermekeinkért, akik Krisztus iskolájába már zsenge ifjú korokban beiratkoztak. És nem utolsósorban azokért a gyülekezeti tagjainkért, akik a jelen nyomorúságos gazdasági viszonyai között is zokszó nélkül adják évről évre emelkedő egyházfenntartói adományukat, Isten iránti hálaáldozatuk jelét. Csüggedésünk, szolgálatban való botladozásaink idején erőt kell merítenünk abból a bizonyosságból, hogy azt a munkát, melyben a gyülekezet, azaz mi magunk is állunk, nem emberek,

hanem az Úr kezdte el, ő folytatja és ő fejezi be majd. A gyülekezet pedig abban a dicsőségben részesül, hogy a kegyelem eszköze lehet.

Pál apostol emlékezteti a filippibeli gyülekezetet, hogy életének és szolgálatának van egy valóságos és jól meghatározott célja: Jézus Krisztus napja. Az egyházban végzett munka nem halálunkkor fejeződik be, hanem az Úr napjának eljövételével. Minden, amit Krisztusért és földi egyházáért teszünk, erre a napra néz és ekkor jut teljességre. Így lesz Istennek a gyülekezetben és a gyülekezettel végzett munkája összefüggő, folyamatos történet. Mivel a tulajdonképpeni munkát az Úr végzi, eredményeinket, megvalósításainkat tekintve nincs okunk a csüggedésre sem. Pál apostol határozott meggyőződésével kell vallanunk ezt.

A fogságban lévő, de a hála és az imádság lehetőségét mégis a legnagyobb örömmel megragadó apostol ezekkel a szavakkal gondol a filippibeli szentekre, munkatársaira, a kegyelemben való résztársaira, vagyis mindazokra, akik az Úr ügyébe vele együtt kezdettől fogva beállottak: „Szívemben hordozlak titeket.” Nyilván ez fordítva is érvényes: a gyülekezet tagjai is szívükben hordozzák a raboskodó apostolt.

Az őszinte ragaszkodás ritka szép kifejezése: Szívemben hordalak titeket. Azaz: imádságaimban szüntelen gondolok reátok!

Milyen jó, amikor van még, akiket szívünkben hordanunk, akikre imádságainkban gondolhatunk! Akikkel még megoszthatjuk életünket, akik résztársai mindennapi küzdelmeinknek, akikre mindig számíthatunk a bajban, akikkel az együttlét, az őszinte beszélgetés a lélek valóságos felüdülése, akik társaink a Krisztusért végzett szolgálatban. Minél többen vannak szívünkben, annál gazdagabbak vagyunk. A szó legmélyebb értelmében vett gazdaggá viszont csak akkor leszünk, ha Krisztust hordjuk a szívünkben. Ő ad nekünk új világlátást, ő készít bennünket embertársainkhoz való új viszonyulásra a szeretetben. Ő láttatja meg velünk életünk mélypontjain is a mindennapi hála alkalmait. Ámen.

Bővülő szeretet

Alapige: Filippi 1,9–11

Talán sosem hallottuk annyiszor, mint épp az utóbbi években, hogy a gazdasági élet mozgatórugója a pénz. Szinte naponta visszatérő téma a napilapok hasábjain: Kelet-Európa elszegényedett országainak gazdaságát csak a gazdag Nyugatról beáramló pénz képes kimozdítani a holtpontról. Csak így tud beindulni újból a gazdaság gépezete, hogy a veszteséges gazdálkodásról áttérjen a nyereségorientált gazdálkodásra és így jólétet biztosítson egy egész ország lakosságának. A pénz hozzátartozik a bennünket körülvevő anyagi világhoz és meghatározza azt.

Pál apostol ma az életnek egy másik mozgatórugójáról beszél, egy olyan erőről, mely kihatásaiban nemcsak a lélek és a hit világát, hanem a bennünket körülvevő anyagi világot is meghatározza. Amiről az apostol beszél, nem az anyagi világhoz tartozik, ezért nem is anyagi természetű. Nem az anyag törvényei vonatkoznak rá. Ez a hatalmas erő a szeretet. Valóságos hatalom, még akkor is, ha az utóbbi időben sokszor szemérmesen hallgatnak róla és az igehirdetés hatáskörébe utalják. Éppen ezért legtöbbször templomi szószéken kerül a figyelem középpontjába mintegy mementóul a szeretet gyakorlását oly könnyen feledő ember számára.

A szeretet hatalom. Sokkal nagyobb hatalom az erőszaknál. Egy világot képes ledönteni és annak romjain egy új világot felépíteni. A szeretet hatalom, mert a szeretet Isten maga (1Jn 4,16). A szeretet hatalom, mert az Isten Lelke hozza létre a neki áldott emberi szívben (Róm 5,5). Mivel isteni természetű, magatartásában sokszor érthetetlen

az anyagközpontú emberi gondolkodás számára: a szeretet hordozója képes feláldozni önmagát másokért. Jézus mondja a Jn 15,13-ban: „Nincsen senkiben nagyobb szeretet annál, mint amikor valaki életét adja az ő barátaiért.”

Az igazi szeretet a legnagyobb áldozatra képes: Mert úgy szerette Isten e világot, hogy az ő egyszülött Fiát adta, hogy valaki hiszen öbenne, el ne vesszen, hanem örök élete legyen (Jn 3,16). Mint a Szentírás központi üzenetének, ennek az Igének méltán van helye református istentiszteleti rendtartásunkban. A szeretet fő jellemzőit Pál apostol sorolja fel az 1Kor 13-ban himnikus fennköltséggel, örök érvényű igazságként: „a szeretet hosszútűrő, kegyes, nem irigykedik, nem kérkedik, nem fuvalkodik fel, nem gerjed haragra, nem rója fel a gonoszt... mindent hiszen, mindent remél, mindent eltűr. A szeretet soha el nem fogy...” Az egész fejezet méltó befejezése az utolsó mondat, mely mintegy koronája az addig elmondottaknak: „Most azért megmarad a hit, remény, szeretet, e három; ezek közül pedig legnagyobb a szeretet.”

Az utókor Napóleonnak tulajdonít egy mondást, melynek igazságát többszörösen is igazolta az idő. Napoleon Szent Ilona szigetén mint fogoly mondta a következőket: Nagy Sándor, Julius Caesar, Nagy Károly és én hatalmas birodalmat alapítottunk. Lángeszünk alkotásai azonban erőszakon alapultak, ezért törvénytörő volt széthullásuk. Egyedül Jézus Krisztus az, aki birodalmát szeretetre alapította, és éppen ezért ma is milliók képesek szenvedni, meghalni érte. Nem egyetlen csatában, hanem hosszú évszázadokig tartó „háború” során győzött a keresztyénség, olyan „háború” során, melyet az apostolok indítottak el és Jézus követői folytattak később. Az én testem hamarosan átadatik az enyészetnek. Mily hatalmas azonban a távolság az én mérhetetlen nyomorúságom és Krisztus országa között, melyet ma is hirdetnek, szeretnek, áldanak és a föld minden részén terjesztenek.

A fenti megállapítás a szeretet hatalmáról igaz, éppen ezért tanulságos és mélyen elgondolkoztató. Valóban, ha maradandót akar létrehozni az ember, azt semmiképpen sem az erőszakra, a megfélemlítésre, a terrorra, hanem a szeretet kösziklájára kell építenie.

Pál apostol nem úgy ír itt a szeretetről, mint amely egy lezárt, befejezett állapot. Nem! Mint mindennek, ami ebben a világban élő és éppen ezért növekedik, úgy a szeretetnek is élőnek kell lennie mibennünk. És mivel az élet velejárója a növekedés, úgy a szeretetnek is folyton növekednie kell: a ti szeretetek még jobban-jobban bővülködjék – írja.

Két dologban kell a szeretetnek bővülködnie:

1. az ismeretben, azaz a Krisztus ismeretében;
2. az értelmességben, vagyis a helyes ítélőképességben.

Nem nehéz észrevenni a kettő között az összefüggést. A helyes ítélőképesség ugyanis Krisztus helyes ismeretéből fakad.

1. A szeretetnek növekednie kell Krisztus ismeretében

Pál apostol itt olyan ismeretről beszél, mely tapasztalat által sajátítható el. A filippibelieknek tapasztalat útján kell eljutniuk Isten Igéjének jobb megértésére, az Úr Jézus személyének helyes ismeretére. Csak a megfelelő tapasztalat segíti hozzá a filippibelieket, hogy szeretetüket az ismeret és a helyes ítélőképesség korlátai közé tudják szorítani. Ezért kell Isten Igéje életgyakorlat legyen számukra. Az újonnan megtért és régebbi hívők között épp ebben állt az egyik különbség. A frissen megtértek még nem rendelkeztek elég hittapasztalattal, míg a régebben hitre jutottak a maguk alapos, érett keresztyén élettapasztalatával és gyakorlatával azt az érettséget és higgadtságot képviselték, melyre az egész gyülekezetnek szüksége volt. Ez az érett keresztyén hit- és élettapasztalat képezi ugyanis a túlradó szeretetnek azt az egészséges korlátját, mely biztosítja annak megfelelő kihatását a gyülekezetben.

Az egyház és benne a gyülekezet életének egészséges működését a nemzedékek és nemek, fiatalok és öregek, asszonyok és férfiak békés együtt munkálkodása biztosítja. Az ifjak nem rendelkeznek ugyan az időskökehez hasonló hit- és élettapasztalattal, de szolgálatuk mégis indokolt az egyházban, mert ők hozzák koruknál fogva is azt a fiatalos lendületet, melyre szükség van a dolgok jó véghezviteléhez. Sok gyülekezet tud örvendes eredményeket felmutatni a fiatal presbiterek tenni akarásának, lendületének és az idősebbek higgadtságának, élettapasztalatának szerencsés ötvöződéseképpen. Nyilván e nemzedékek között az egyház életére károsan ható surlódások is keletkezhetnek, ezeknek viszont fel kell oldódnuk a hit és a szolgálat talaján. Ha Isten igéje életgyakorlattá lesz számunkra, akkor tudunk a köztünk lévő különbségek ellenére is együttesen a közös cél felé tekinteni, mely Isten és Krisztus szolgálata.

2. A szeretetnek növekednie kell a helyes ítélőképességben

A hívő embernek ez a képessége Krisztusba vetett hitéből és élettapasztalatain alapuló ismereteiből fakad. Az élet sokszor nehéz helyzeteket teremt. Életünk keresztútjaihoz érve döntünk kell. Lehet, hogy döntéseinktől sok minden függ: egyéni életünk, családjunk, gyülekezetünk jövőjének további alakulása. Helyesen ítélni azt jelenti: hitbeli éleslátással szemlélni az élet dolgait, különbséget tenni életünk fontos és kevésbé fontos elemei között. E döntéseket pedig az Ige tükrében, szeretetben kell meghoznunk. Hittelem, Krisztus iránti szeretetben dönteni azt jelenti, hogy nem azt nézem, ami számomra mint egyén számára fontos vagy kevésbé az, jó vagy rossz, hanem ami Krisztus számára jó vagy rossz. A szeretetben véghezvitt döntés a Krisztussal való azonosulást jelenti, és az Isten akaratának minden helyzetben való elfogadását. Az Isten akaratával való azonosulás egyik beszédes példája Mózes imádsága, aki a pusztai vándorlás idején, egy-egy pihenő után valahányszor elindult népével egy új, ismeretlen útszakasz felé, mindig így imádkozott: Kelj fel, Uram, és széledjének el az ellenségeid és fussanak el előled a te gyűlölőid (4Móz 10,35). Mózes nem a maga és népe, hanem Isten ellenségeiről beszél. És méltán imádkozik úgy, ugyanis Izrael ellensége ugyanaz, aki Istennek is ellensége. Jézus, amikor tudta, hogy közeleg elfogatása és ezzel a keresztes órája, még akkor is azonosult Isten akaratával, bár tudatában volt annak, hogy ez számára a keresztes való szenvedést és halált jelenti! Atyám, ha lehetséges, múljék el tőlem e pohár; mindazáltal ne úgy legyen, amint én akarom, hanem amint te (Mt 26,39).

Mennyire nehéz döntéseinkben önmagunktól, a magunk pillanatnyi önző érdekeitől elvonatkoztatnunk. Az ember mindig hajlamos az élet dolgait önmagából kiindulva, egyéni érdekeinek megfelelően szemlélni. Mindenben azt nézzük, ami személy szerint számunkra jó vagy rossz, fontos vagy kevésbé az. Így helyezzük a magunk dolgait Isten dolgai elé. Hányszor talál munka közben a vasárnapi istentiszteletre hívó harangszó, és nem annak engedünk, hanem a magunk akaratának. A magunk és Isten dolgait mérlegre téve, legtöbbször Isten dolgai találtak könnyűnek. Sok ember életében a munka valóságossággal összemossa a napokat, és az Istennek szentelt ünnepnap hiányában az élet megállás nélküli robottá szürkül. Egy a szükséges dolog, és Mária a jobb részt választotta, mely el nem vétetik tőle, mondja Jézus a mindennapok teendőiben magát valóságossággal felőrlő Mártának. Igen, az ember mindig a jobb részt választja – nyilván a dolgokat nem Isten, hanem a maga szemszögéből ítélve. A Krisztus szerinti jobb részt választani nem lehet másképp, csak az iránta való szeretetben. Csupán így kerülhetnek Isten dolgai a magunk dolgai elé. Eszünkbe jut a gazdag ifjú kérdése: „Jó Mester, mit cselekedjem, hogy az örök életet elnyerjem?” A jóra igyekvő és a törvény betűje szerint élő ifjú Jézus mértékén elbukik. Egy fogyatkozásod van, mondja neki Jézus. Add vagyonedat a szegényeknek, és kincsed lesz a mennyben. A gazdag ifjú válaszként „elméne búsan”. Az életbevágóan fontos döntés lehetőségét Isten felkínálta neki, de ő elhibázta azt.

Mennyire nehéz az élet dolgaiban a Krisztus szerinti helyes sorrendet felállítani, a szerinte való jobb részt választani, azt a bennünk levő „egy fogyatkozás”-t kiküszöbölni, amely meggátol bennünket a Krisztussal való azonosulásban!

Emberi döntéseink azonnal relatívvá válnak, mihelyt nem ugyanarról az alapról történnek. Így más lesz a jó s a rossz a fiatalnak és az idősnek, a barátnak és az ellenségnek. Ezért van az, hogy egyazon dolog fölött az egyik ember vagy akár nép örül, a másik pedig kesereg, ami egyiknek nyereség, a másiknak csapás.

Még egy fontos dologra megtanít bennünket a mai Ige: azért, hogy a mi szeretetünk élő, azaz a Krisztus ismeretében és a helyes ítélőképességben növekedő szeretet legyen, azért, hogy a mi szeretetünk meg tudjon maradni az erkölcsi és etikai tapintat korlátai között, azaz hogy a mindennapi életben, az egyházban szolgálni tudjon, azért imádkozni kell! Az imádság a helyesen szolgáló, a Krisztus ügyét néző, a mindig Krisztus szerint döntő szeretet feltétele.

Pál apostol imádságának van egy másik kitekintése is: az apostol azért imádkozik, hogy a filippeli gyülekezet legyen tiszta és botlás nélkül való.

Tisztának lenni nem azt jelenti: bűn nélkülinek, makulátlannak, a bűn által érintetlennek lenni. Az apostol tudja, hogy Krisztus gyülekezetét is hús-vér emberek alkotják, akik bűneikkel való küzdelmeikben gyakran elbuknak. Mégis a keresztyén ember tiszta lehet akkor, ha szentségre való elhivatottságában, a kegyelem megtisztító, megszentelő munkájában hisz, ha lelkének a bűn által beszenyezett ruháját megmossa a Bárány Krisztus vérében (Jel 7,14). Az úrvacsorai közösség nem a tiszták és szeplőtelenek közössége, hanem a bűneit megvalló, Krisztusban megtisztulni vágyó, a kegyelemre áhító zók társasága. Ugyancsak a Jel 7,13–17-re hivatkozva mondhatjuk: az ember számára e földi élet, ami a maga bűnnel való küzdelmét illeti, folytonos elbukásai miatt a nagy nyomorúság helye, mégis a Krisztusban megtisztító kegyelem révén abban a kiváltságban részesülhet, hogy fehér ruhába öltözve, Krisztus érettségünk kiomlott vérében megtisztulva szolgálhat a Bárány mennyei királyi széke előtt, aki a vizek élő forrásaira viszi és letöröl szeméről minden könnyet.

A Krisztusban megtisztult hívő már nem botránykó a hitben még erőtelenek számára, hanem a másik embert szeretetben elfogadó és annak üdvösségéért munkálkodni tudó testvér, aki helyesen, azaz Krisztus szerint ítéli meg az élet dolgait és döntéseiben nem önmagára, kicsinyes egyéni érdekeire, hanem egyedül Krisztus napjára néz. Így lesz számára a „nagy nyomorúság” helye, a „halál árnyékának völgye” felkészülés a Krisztus napjának eljövételére, a Megváltóval való találkozásra.

Így lesz a hívő ember élete az igazság gyümölcseit naponta megtermő élet, mely Isten dicsőségét és az Úr magasztalását szolgálja. Ámen.

Krisztust – minden módon

Alapige: Filippi 1,12–18

Milyen sokszor megpróbálták az idők folyamán valamilyen formában elállni az evangélium útját: megfélemlítéssel és üldözéssel, börtönnel és életek kioltásával, a hit és az egyházzellenes ideológia kényszerével, fényes karrier ígéréttel. Az elmenvén teyetek tanítványokká minden népeket jézusi parancs mégis minden akadályoztatásnál erőteljesebbnek bizonyult, és akárcsak a megáradt folyó, mely mindent magával ragad, ami útját állja, ellenállhatatlanul tört előre. A Lélek munkájának semmilyen erő nem tudott gátat vetni. Így lett bizonyágtevővé az egykori ellenség, bátor harcossá a félnék. Így álltak a római cirkuszok oroszlánjai által széttéptek, börtönök mélyén elpusztultak,

felbérelt tömegek által megkövezettek helyére százak és ezrek, az evangélium új harcosai.

A kilátástalannak tűnő helyzetek sokszor a legbátrabbakból is előcsalták a kérdést: mi lesz most?

Pál apostol fogságáról értesülve, a filippibeli gyülekezet tagjai hasonló kérdést tesznek fel. Némelyek számára úgy tűnt, hogy egyszerre minden összeomlik, ami oly nehezen felépült. A kétségbeesés és kilátástalanság sokakkal feltételi a kérdést: mi lesz az evangélium ügyével? Mi lesz a még oly zsenge múltú, maroknyi filippibeli gyülekezetrel? Elsodorja talán a pogány közgondolkodás, az evangéliumtól teljesen idegen világ árja?

Az élet nehéz helyzeteiben természetesnek vesszük a hasonló aggodalomról tanúsodó kérdéseket. Talán senki sincs, ki ne tett volna fel hasonló kérdéseket. Mi lesz egyházunkkal? – kérdezték legjobbjaink az ellenreformáció idején, látva és tapasztalva a kegyetlen üldöztetés okozta pusztulást. A gályarabságra hurcolt prédikátorok látványa és a róluk szóló hírek méltán töltötték el félelemmel az egyház jövőjéért aggódó lelkeket. Ígéretekkel és megfélemlítéssel próbált gátat vetni a bécsi hatalom a reformáció terjedésének. Mi lesz egyházunkkal, népünkkel? – kérdezte a századelő református nemzedéke az elveszített világháború utáni esztendőben, amikor menekülők áradata indult meg az anyaország felé, amikor az itthonmaradottakban egyre inkább eluralkodott a kilátástalanság, a jövőtlenség nyomasztó érzése. Az egységes nemzetestről leszakadva, az elveszített háború okozta kisebbségi sors lelki traumáival kellett megteremteni az önálló élet lehetőségeit. Hogyan tovább? – tört fel ezrek és ezrek lelkéből a fájdalom kérdése, midőn alig néhány évtizeddel később, egy újabb veszített háború után a javait elvesztett egyház létalapja vált veszélyeztetetté. Anyagi veszteségeink okozta fájdalomunkat csak tetézte a több évtizedes lelki elnyomás, melynek célja az egyház szolgálainak megfélemlítése, az egyház szolgálati lehetőségeinek a minimumra való csökkentése volt.

Miközben egyházunk jövőjéért aggódtunk, Isten lépten-nyomon meglátatta velünk, hogy az evangélium ügye nincs emberekhez kötve, hogy az nem emberi tényező függvénye, hanem magának Isten Lelkének munkája. Így érkezett folyton az emberi aggodalmakra Isten megnyugtató, hitet, közösséget erősítő válasza. Az emberi erőszak képtelen volt gátat vetni a Lélek erejének. Az elhurcoltak helyébe mindig mások álltak, töretlen folytonosságot biztosítva a Szentlélek munkájának. Lépten-nyomon érzékeljük, hogy aki a jó dolgot elkezdte mibennünk, az a sokszori, nyomorúságos körülmények ellenére is Szentlelkének erejével jó véghez viszi azt. Isten a pillanatnyi rosszból mindig tudott jót kihozni számunkra. Így lett Isten gondviselő szeretete révén győzelemmé a pillanatnyi veszteség, így eredményezett hitbeli megerősödést a pillanatnyi kudarc. Jó volt Isten gyermekeinek ezekben az időkben a Pál apostol által leírt Igéből felénk sugárzó biztatást megtapasztalni: „Mert a mi pillanatnyi könnyű szenvedésünk igen-igen nagy örök dicsőséget szerez nekünk” (2Kor 4,17).

A börtönben szenvedő apostol, amikor a filippibeli gyülekezet tagjai az ő hogyléte felől érdeklődnek, így válaszol: az én dolgom elömenetelére lőnek az evangéliumnak. Válasza elárulja azt, hogy az apostol, kinek gondolkodását, tetteit, döntéseit Krisztus iránti szeretete határozta meg, mennyire egészséges sorrendet tud felállítani a dolgok között. Az érdeklődő kérdésre válaszolva nem önmagáról ír, hanem arról, amit nálánál sokkal fontosabbnak tart: az evangélium ügyéről. Ha az evangélium körül minden rendben van, ha a szent ügy jól halad, Pál apostol szemében a maga fogsága, pillanatnyi szenvedése eltörpül. Isten ügyének előrehaladása mellett a maga nyomorúsága egyszerre fajsúlyát, lényegét veszti. Így lesz az apostol számára a hit nélküli gondolkodás szerint teljesen érthetetlen módon örömmé a Krisztus gyermekeiért, az Úr ügyéért való szenvedés. A Kolossé 1,24-ben ezt írja: örülök a tiérettetek való szenvedéseimnek, én a magam

részéről betöltöm, ami híja van a Krisztus szenvedéseinek, az én testemben az ő testéért, ami az egyház.

Isten ügye azért nem torpant meg az élet nehéz körülményei között sem, mert Isten Szentlelke mindig áthatott olyan embereket, akik az evangélium ügyét előbbre helyezték a maguk boldogulásánál, akik a szent cél érdekében áldozni tudtak a szenvedés oltárán. Ennek legékeesebb bibliai példája maga Pál apostol, aki Krisztusért történt szenvedéseinek valóságos lajstromát sorolja fel. Az ApCsel 21 szerint, amikor Agabus júdeai próféta óvja Pált a Jeruzsálembé meneteltől és figyelmezteti az ott reá leselkedő veszélyekre, az apostol így válaszol: „Mit míveltek sírván és az én szívemet kesergetvén? Mert én nemcsak megköveztetni, hanem meghalni is kész vagyok Jeruzsálemben az Úr Jézusnak nevéért” (ApCsel 21,13). Az előre jelzett veszélyek ellenére az apostol mégis Jeruzsálembé megy, mert nem tud, de nem is akar ellenállni a szolgálat kényszerének. Azt, hogy Krisztus ügye mellett mennyire eltöri az egyéni sors, mutatja a keresztyenség első mártírjának, István diakónusnak megkövezésekor elmondott imádsága, mely a Krisztusért való szenvedés vállalásának és az ellenséggel szembeni megbocsátásnak megrendítő példája. István imádkozva fogadja Krisztusért a halált: Uram Jézus, vedd magadhoz az én lelkemet! Uram, ne tulajdonítsd nekik e bűnt! Az apostolok életének alakulása szintén arról tanúskodik, hogy az evangélium szolgálatát előbbrevalónak tartották életüknél. Péter apostol Rómában Nero császár idején, Kr.u. 65-ben mártírhalt hal. Jánost, a szeretet apostolát a hagyomány szerint ugyanilyen vég éri Efézusban. Jakab, az Úr testvére Josephus Flavius zsidó történetíró A zsidók története c. műve szerint Kr.u. 62-ben II. Anonosz zsidó főpap döntése alapján fizet életével az Úrhoz való hűségéért. Ugyancsak a keresztyén hagyomány szerint Jézusnak egy másik tanítványa, az egyik pontuszi királyságban, majd Indiában missziói szolgálatot végző Bertalan is hasonló véget ér: fejjel lefele feszítik keresztre. Tamást, ugyancsak a 12 egyikét, aki a párthusoknál és Indiában hirdette Krisztust, gyilkos lándzsákkal szurkálták halálra. Későbbi korok keresztyén misszionáriusai és biznyságtévői folytatják a sort.

Pál apostol számára saját életének pillanatnyi nyomorúságánál sokkal fontosabb az evangélium ügye. Örömmel írja: az én dolgaim előmenetelére lőnek az evangéliumnak. A régi időkben, ha egy hadseregnek az ellenség megközelítése érdekében sűrű erdőn vagy bozótos területen kellett átvonulnia, favágókat alkalmaztak, akik a sereg élére állva utat vágtak az áthatolhatatlan sűrűségeken, lehetővé téve így a katonaság és a harci felszerelés számára egyaránt a továbbvonulást. Az Igében szereplő „előmenetel” szó a hadsereg élén lévő favágók felvonulást lehetővé tevő munkája értelmében érthető: „előtte vág”. Pál apostol biztosítja a filippbelieket, hogy fogságának körülményei egyáltalán nem hátráltatják az evangélium terjesztésének ügyét, hanem éppen e körülmények által halad előre az. Sőt ennél többről is szó van: a misszió az apostol fogsága révén olyan területen is előrehaladt, ahova máskülönben nem juthatott volna el. Íme, hogyan használja fel Isten a börtön léleknyomasztó körülményeit arra, hogy ezáltal Szentlelkével utat vágjon a bűn, a pogány világ és gondolkodás áthatolhatatlan bozótján az emberi szívek felé.

Így van ez a mi életünkben is. Isten életünk minden körülményeit felhasználja arra, hogy keresztyén szolgálatunkban eddig még nem járt úton adjon lehetőséget az evangélium előretörésének. Amikor „minden körülmény”-ről beszélünk, a nyomorúságos, kilátástalannak tűnő helyzetekre is gondolunk. Az élet számtalanszor igazolta: Isten előtt nincs lehetetlen. Ő sokszor épp a pillanatnyi akadályoztatások által adott előmenetelt ügyének.

Érdekes módon Pál apostol körül a börtönben is gyülekezet alakul. Nem tudjuk pontosan, honnan írta levelét. Ha Efézusból, akkor a „testőrség” szó a helytartói palota körül állomásozó pretoriánus gárdára utal. Ha Rómából írta levelét, akkor az apostol a

császári ezredek katonáira gondolt, akik börtönét őrizték. De nem is ez a fontos! Függetlenül a fogság helyétől, az apostolt őrző katonák sokszor láthatták őt imádkozni, hallhatták másokkal az evangéliumról beszélni, sőt bizonyára velük is nemegyszer beszélt Krisztusról. Így az evangélium eljutott olyan emberekhez is, akikhez nem juthatott volna el akkor, ha Pál nem lett volna fogoly; a római hadsereg katonáihoz és általuk azok családtagjaihoz. Mint fogoly, mozgásában tehát korlátozva volt, az evangélium előtt azonban mindezek ellenére eddig nem remélt távlatok nyíltak. Az apostolt őrző katonák révén valóságos gyülekezet veszi őt körül a börtönben is.

A Krisztusnak átadott életek mindenütt vonzást gyakorolnak környezetükre. Kórházban vagy börtönben, az iskola bentlakásában vagy a mindennapok munkahelyein, a harcterek lövészárkaiban vagy a szülőföldtől távoli katonai fogság keserű éveiben a Krisztusról szóló beszéd és életvitel mindig gyülekezetet hozott létre és a vigasztalás forrása, a gyógyulás, a szabadulás reménységének táplálója lett. Háború utáni fogságból szabadultak mesélik, mit jelentett számukra lelkileg, amikor valaki elővett egy otthonról hozott, féltve rejtett imádságoskönyvet vagy parányi, zsebben hordható Újszövetséget. Ennek hiányában az emlékezet ködéből került elő egy-egy rég tanult bibliai Ige, mely az életnek pillanatnyi új helyzetében egyszerre más értelmet nyert.

Pál apostol fogsága, börtönben való szenvedése érdekes hatást váltott ki a körülötte kialakult kicsiny gyülekezet tagjaiban. Többen, azaz a keresztyénné lett testvérek nagy része prédikált. Látva a börtönben lévő apostol bátor és félelem nélkül példáját, egyre merészebbek lettek az evangélium hirdetésében., Megtörték a hallgatást, és nagyobb bátorsággal merték szólni az Igét. Hogy mennyire szükség volt erre a „nagyobb bátorság”-ra a korabeli, a keresztyénséghez megvetőleg és ellenségesen viszonyuló, a császárkultuszt hirdető és azt tüzzel-vassal megkövetelő pogány római világban, azt egyáltalán nem nehéz elképzelnünk. Mennyire igaz a 2Tim 2,9: „Az Istennek beszéde nincs bilincsbe verve.” Pál szenvedése erőforrás lett egy Krisztusban hívő emberi közösség számára, és az apostol példájából nyert bátorság megtörte a hallgatást, legyőzte bennük a félelmet.

Krisztus ügyének terjedését annyi minden próbálja elállni mai világunkban is: közömbösség, rosszindulat, a keresztyén értékektől egyre inkább idegenné váló korszellem, az a más mérték, mely a szelídség, mértékletesség, irgalmasság, hűség, szívesség, jóság, felebaráti szeretet stb. fogalmait a múlt kódéba utalja. Egyre nyilvánvalóbbá válik, hogy gyülekezeteink tagjainak ki kell lépniük egy rosszul értelmezett szemérmesség leple mögül. És szóbeli bizonyoságtétel formájában is jelét kell adniuk Krisztushoz való tartozásuknak. Ehhez természetesen bátorságra és a hit számára elkötelezett életvitelre van szükség. Ha az egyház, az evangélium ügye emberileg nem csupán a lelkipásztori szolgálat függvénye lesz, hanem a gyülekezetek tisztségviselői és tagjai a hit komolyságával és a Krisztus szerinti életvitel elhatározásával szóban is mernek Krisztusról vallani. akkor nemcsak az egyházban, hanem a környező világban is lelki megújulás lesz majd tapasztalható. Ebbeli igyekezetünkben egyetlen és hatalmas erőforrásunk: Krisztus érettünk való szenvedése és váltságahalála, az abból táplálkozó, naponkénti jó cselekedetekben gyümölcsöző élő hit.

Pál apostol az Igét hirdetők két táboráról beszél. Az egyik tábor nem tiszta szándékok vezérlék. Ezek az apostolban nem a testvért, hanem az ellenfelet látják, irigykednek az evangélium terjesztésében elért eredményei miatt, népszerűséget, hírnevet akarnak maguknak. Egyáltalán nem fájjalják Pál fogságát, sőt magatartásukkal az apostol szenvedését igyekeznek növelni. A másik tábor tiszta lélekkel szolgál. Ők Pál barátai, akik úgy érezték, hogy szolgálatukkal örömet szereznek az apostolnak. Az egyik csoport színből, a másik szívből hirdette Krisztust.

Érdekes módon viszonyul hozzájuk az apostol. Nem ítéli el a versengésből prédikálókat, mert egyedül az eredményt tartja fontosnak: ők is Krisztust prédikálják. Nem az emberi indítékokra néz, hanem az általuk hirdetett evangélium tartalmát értékeli. Félreteszi azt, hogy ezek az emberek neki személy szerint fájdalmat okoznak, és fontosabbnak találja, hogy minden kicsinyes emberi indíték és érdek ellenére a tegnap és ma és mindörökké ugyanazon Krisztust hirdetik. Őszintén örül Krisztus „minden módon” való hirdetésének.

Krisztus kétféle prédikálásával kapcsolatban egy dolgot azonban nem szabad elfelejtenünk: a kettő közötti különbséget nem lehetett elrejtteni. A gyakorlott szem azonnal meglátta az indítékok őszinteségét vagy az azok mögött rejlő érdeket.

Bűnös igyekezet lenne a Krisztust valamilyen módon szolgálni akaró indítékait vizsgálni, azokat értelmezni vagy megítélni. A szíveknek vizsgálója egyedül az Úr. Ehelyett, Pál lelki nagyságát látva, igenis vele együtt kell örülnünk Krisztus minden módon való szolgálatán, és hálát kell adnunk Istennek, hogy ő a magunk gyakorló igyekezetét, emberi életünk nyomorúságait is felhasználja országának építésére. Ámen.

Párbeszéd a szeretetről

- Tulajdonképpen hogy terem a szeretet? – kérdeztem egyszer anyát.
- Magról vetik – nevetett rám.
- És honnan szerzik hozzá a magot?
- Nem kell azt szerezní. Belőlünk magunkból pereg. S megfogam a tenyér simogatásában, a szem pillantásában, minden ölelésben.
- Öntözni nem is kell?
- Dehogynem. Jó szóval.
- Nem könnyel?
- Ments ég. A könny sós, és a só kimarja a kis szeretetpalánta hajtásait.
- Hát palántázni kell a szeretetet?
- Palántázni bizony. Elültetni még a szikes talajba is, mert ha nem terem szeretet, kihűl a föld.
- Úgy érted, hasztalan a nap heve, ha belülről nem fűt semmi se?
- Igen, így értem, mert emberközpontú világban élek és emberként gondolkodom.
- Mi hát a szeretet?
- Erő. Ha feltöltődsz vele, könnyebbnek érzed a batyut, mit az élet a válladra rakott.

(Részlet Kun Erzsébet: *Családmesék*
– A szeretet tankönyve c. kötetből.)

Gyülekezeti énekiskola

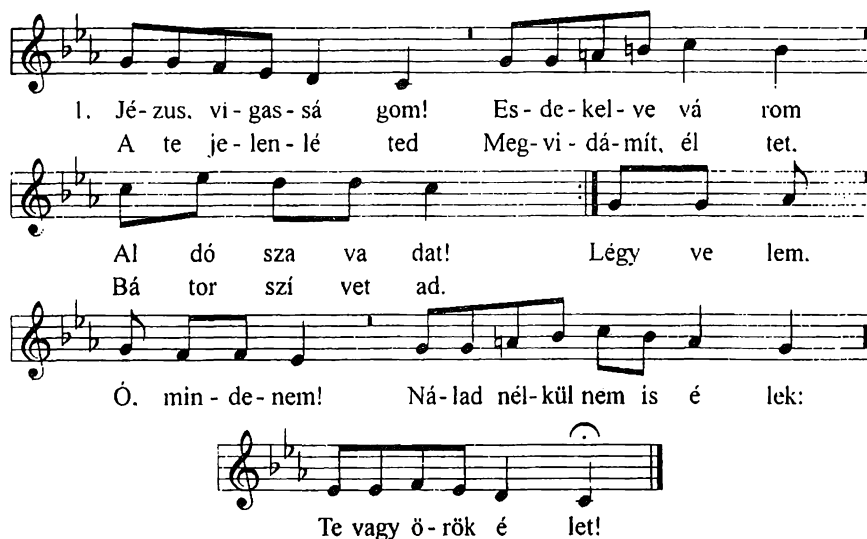
Berkesi Sándor

Jézus, vigasságom!

(380. dicséret)

Flora meine Freude (Flóra az én örömem) – mondja egy 1641-ből származó népszerű német ének, amelynek szövegét Heinrich Albert írta. Ebben az időben nagy divatja volt az ókori női neveket említő szerelmes verseknek. A kilencsoros versszak a mi Balassi-strófánkra emlékeztet. Ezt a verset alakította át Johann Franck, meghagyva a szöveg formai-ritmikai struktúráját, s a hölgy neve helyett Jézust írva a vers elejére. A hat versszakból Révészné Váro Margit készített tömör, háromstrófás fordítást, amely Csomasz Tóth Kálmán szerint jobb az eredetijénél. A dallamszerző ugyancsak a XII. századból való nemes zeneszerző, Johann Crüger. Az így született, azóta klasszikussá vált kontrafaktum (így nevezzük az egyházivá átköltött vagy újraköltött világi énekeket) 1653-ban Berlinben, a zeneszerző nagyszabású énekes gyűjteményében, a *Praxis pietatis melica*-ban jelent meg nyomtatásban először. Mind a szöveg, mind a dallam az idő s a protestáns énekes gyakorlat mérlegén megméretett és értékállóan bizonyult. Gyülekezeteink, de az evangélikus testvérek is (ha egészen más fordítással is) sokszor és szívesen éneklük.

Crüger J. 1653.

1. Jé-zus, vi-gas-sá gom! Es-de-ke-l-ve vá rom
A te je-len-lé ted Meg-vi-dá-mít, él tet.
Al dó sza va dat! Légy ve lem.
Bá tor szí vet ad.
Ó, min-de-nem! Ná-lad nél-kül nem is é lek:
Te vagy ö-rök é let!

2. Jézus, menedékem! Hű oltalmam nékem Te vagy egyedül! :/: Lelkem a viharból, Bűnből, minden bajból Hozzád menekül. Bár a föld Mind romba dőlt, S ha a pokol hada hány tört: Jézus maga áll őrt!

3. Jézus, üdvösségem! Te vagy földön-égen Örök örömem! :/: Kik szeretjük Istent, Zengjünk neki itt lent S otthon: odafenn! Lelkem esd, Hogy Te vezeds! S hazahívó szavad várom, Jézus, Vigasságom!

Franck János 1618–1677.
F.: Révészné Váro Margit

J.S. Bachnak egyik legkoncentráltabb kompozíciója a *Jesu meine Freudemotetta*. A darab pillértételei az ének strófáinak korál jellegű négyszólamú feldolgozásai, amelyek közé ékeli vegyes kari megzenésítésként Pál Rómabeliekhez írott levele 8. részének első verseit (*Nincsen azért immár semmi kárhoytatásuk azoknak, akik Krisztus Jézusban vannak, kik nem test szerint járnak, hanem Lélek szerint*). A nagyszabású Bach-motettának testvér-darabja Gárdonyi Zoltán monumentális hangszerkíséret nélküli (a capella) kórusműve, az *Élet és békesség*, amelyet az 1967-es debreceni zsinati évforduló ünnepi alkalmára írt és dedikált a debreceni Kántusnak. A darab a Római levélnek majdnem azonos verseire készült, bár a többször beiktatott „korál” nem a *Jézus vigasságom*, mint Bachnál, hanem a 273. dicséretünk: *Az Úr Istent magasztalom*.

Gyülekezetben figyelniünk kell énekünk helyes tempójára. Amíg a Bach-motetta koráltételeinek zsinórmértéke a negyed ritmusértékek középgyors lépegetése, a gyülekezeti éneklésünk sorkezdő szótagjai felező értékben, tehát nyolcadonként kell hogy mozogjanak. Énekünk zeneileg csak így lehet méltó a szöveg érzelmi-tartalmi mondanivalójához.

Alkalmi prédikációk

Ifjúsági bibliaóra

Pályi Anna

Van-e jó barátod?

Alapige: 1Sámuel 18,1–9

A Szentírás leír egy igazi, mély barátságot, a Jónatán és Dávid barátságát. Jónatán, Saul király legnagyobb fia akkor ismerkedett meg Dáviddal, amikor Dávid egyszerű parasztfiúként hárfajátékáért a királyi udvarba került. Később barátkoztak össze, Dávid Góliát fölött aratott győzelme után. Igazi, mély barátságukat sejtetik ezek a szavak: „*Jónatán lelke egybeforrott Dávid lelkével, és Jónatán úgy szerette őt, mint a saját lelkét*” (1. vers). „*És szövetséget kötött Jónatán és Dávid egymással, mivel úgy szerette őt, mint saját lelkét. És Jónatán leveté felsőruháját, mely rajta volt, és Dávidnak adta, sőt hadi öltözetét is, saját kardját, kezívét és övét*” (3–4. versek).

Furcsa, hogy a Dávid egyszerűségét, szelídségét nem mindenki ismerte fel úgy, mint Jónatán. Saul, aki talán több időt töltött a zenélő Dáviddal, nem akar barátkozni vele. Sőt Dávid népszerűségét látva, irigység támad a szívében.

Ebben a bibliai történetben az igazi barátság néhány jellemzőjét találjuk:

A barátság lelki dolog. Ha nem felszínes a barátság, akkor a két lélek egybecsendül benne. Biztosan ti is megtapasztaltátok, hogy milyen kimondhatatlan érzés tudni, hogy van valaki, akinek elmondhatod a titkaidat, érzéseidet, gondolataidat. Tulajdonképpen megmagyarázhatatlan, hogy valaki hogyan válik barátunkká. Egyszer csak érezni kezdjük belülről, lélekből fakadóan azt, hogy hozzátartozunk valakihez, hogy ez a személy testvérünk, barátunk lett. Valami ilyesmit ír körül az ige: „*Jónatán lelke egybeforrott a Dávid lelkével.*” Mindannyiunk lelkében van egy olyan hely, amit csak egy barát tölthet be. Egy barátságban érzelmek nyilvánulnak meg. Attól barátság, hogy többet jelent, mint a hétköznapi, szokványos kapcsolatok.

A barátság szeretetből fakad. Az egymásra találás öröme, a „valaki szeret, valaki figyel rám” érzések viszonzszeretetre indítanak. „*Jól csak a szívével lát az ember, ami lényeges, a szemnek láthatatlan*” – mondja Exupery, hiszen a barátság nem nélkülözheti a szeretetet, a szívvel való érzést, látást. El tudok-e képzelni egy barátságot, amely csupán érdekeken alapszik? Nem nevezhető barátságnak az ilyen. A vonzódást, az egymás előtti nyitottságot csakis a szeretet teremtheti meg, semmiképpen sem a számítható érdekek. Ha megtaláljuk azt az embert, akiben felismerjük a barátot, önkéntelenül szeretet ébred a szívében. A barát tehát egy közeli személy. Barátságunk csak a mindent elfedező, mindent eltűrő szeretetből táplálkozhat, s csak így teljesebbé válhat.

A barátság kétoldalú szövetség. Jónatán és Dávid úgy érezték, hogy összetartoznak. A barátság egy kimondatlan megegyezésen alapszik, aminek alapja a kölcsönös vonzalom, szimpátia. A barátságban egymásrautaltság is van. Ezért kétoldalú, mindkét felet egyformán igénybe vevő kapcsolat. A barátság megtanít egymásban bízni, együtt érezni, együtt gondolkodni és egymásra figyelni. A Dávid és Jónatán barátságáról tudósító történetből ez az állandó egymást számon tartó odafigyelés derül ki. Hatalmas dolog megtapasztalni azt, hogy van egy barátunk, akire számíthatunk. Mindig, minden helyzetben. Ilyenek-e a mi barátságaink? Mi így viszonyulunk-e a barátunkhoz?

A barát önzetlen. Örül a másik örömének, sikerének, győzelmének. Az igazi barátságot nem fertőzheti meg az irigység, a gyűlölet, a harag. Ezt látjuk a Dávid és Jónatán

kapcsolatában is. A baráti kapcsolat feltétel nélküli, a benne részt vevő egyének önzetlenül adják magukat, mindig a jobbik részükét. Az önzetlen barátságban a „mi” és a „miénk” fogalom megfényszeredik. Ennek ellenére különböző egyéniségű, különböző életvitelű és különböző értékeket hordozó emberek vesznek részt egy-egy barátságban. Ebben a történetben is azt látjuk, hogy Jónatán, a király fia, és Dávid, az egyszerű pásztorfiúból lett harcos vált egymás barátjává.

Beszéljük meg!

Mi a barátság? Miért van szükségünk barát(ok)ra? Mit keresünk, amikor barátra vágyunk?

Merjük-e vállalni a barátságot? Kockázat-e a barátság?

Van-e jó barátod? Beszélgessünk a magányosságról, a zárkózottságról!

Látjuk-e a különbséget a haverok és a barátok között, a felszínes, felelősség nélküli kapcsolatok és a barátság között?

Összegzés

Az igazi barátság Isten ajándéka. Lehet kérni tőle! Jónatán és Dávid is Isténben bízó emberek voltak. Így tudtak igazán jó barátok lenni, így tudták a barátság akadályait, próbatételeit legyőzni.

Nőszövetségi bibliaóra

Brandt Laura

1. Jairus leánya

(Elmélkedés leányifjúságunk jövője felől)

Lukács 8,40–42.49–56

Jairus leánya halott volt. A lelke elszállott és csak az maradt belőle, ami pusztulásra ítéltetett: a test. Azt remélték, hogy ő lesz a jövőendő, s most temetésre készülnek. 12 éves volt, még előtte az egész élet minden drága reménysége és terve, melyeket vele együtt neveltek eddig; s mindebből semmi sem maradt. Egyetlen gyermek volt; hogy találgathatták még a gondolatát is, mennyire megtettek volna érte mindent, milyen hatalmas szeretettel vették körül s minden-minden hiába volt. Mikor már haldokolni látták, akkor az édesapja megtagadta önmagát egészen, és az egyetlen még elképzelhető segítséghez fordult, elment Jézushoz: a büszke zsinagógiai főember könyörög a Názáreti előtt, a lábaihoz borul és úgy kéri őt. A legutolsó pillanatban fordult csak hozzá, hiszen még Jézus előtt utoléri őt a halálhírt hozók, de Jézus mégis megindul vele. És megállanak a halottas ágy előtt. Jaj, késő, sír fel az apa, és sírnak mind körül. Csak Jézus áll nyugodtan és szól: „Ne sírjatok, a leány nem halt meg, hanem alszik.” Kinevették őt, tudván, hogy meghalt. Ó, mi minden lehetett ebben a kétségbeesésből kicsendülő kacagásban: tehetetlenség, csalódás, gúny. Ezerszer rosszabb volt minden zokogásnál. De Jézus nem felelt reá, a leánykához lépett és szólott: „Kelj fel!” És szavaira visszatért az élet a leánykába; először a szíve dobbant meg, elkezdett verni egyre sebesebben, egyre boldogabban: élek, élek! Kinyitotta a szemét, és először a Jézus tekintetével találkozott; kinyújtotta a kezét, Jézus megfogta azt szelíden és szólott: Kelj fel! És azonnal fölkele; nem tétovázott, nem gondolkozott azon, hogy jobb volna feküdni, pihenni gondtalanul

és mozdulatlanul, tudott már különbséget tenni élet és halál között, és az életet választotta örömmel.

*

Az erdélyi református leányifjúság is halott volt, merev és közömbös halott. Nem feködött nyugodtan, hűlt arccal a ravatalon, hanem táncolt és énekelt, sportolt s tanult; de halott volt, mert nem élt benne a lélek. És rajtuk volt a halál merevsége is; mikor Pilder Mária néni először került hozzánk, hogy nekünk az Evangéliumot hirdesse, az első év végén fájdalmasan mondta nekünk: inkább tagadnátok, ellenkeznétek, lázadoznátok, csak ne ülnétek velem szemben mint egy-egy darab fa, úgy érzem, hogy áthatolhatatlan merev falakba ütközik minden Ige. Bizony a halál merevsége volt ez. Egyetlenegy gyermek volt a leányifjúság is, egyetlen reménysége a jövendőnek, reá volt bízva minden gazdag lehetőség; beláthatatlan méretű remények birtokosa kellett legyen; és úgy látszott, hogy mindez veszve van. Körülötte azonban nem hangzott zokogás csak a tanítványok részéről; de annál hangosabban egy Jézust kicsinylő, gúnyoló, nála mindent jobban tudó hahota. De Jézus jött, megfogta a kezünket, és szólt nyugodtan: Kelj fel! És visszatért a leányifjúságba a lélek. Először csak egy-egy halk szívdobbanás indult, aztán pedig elkezdett áradni a vér szerte a testben, melegen, élön egyre tovább. Ezelőtt 5 évvel 10 reménykedő kicsi leánylélek indult meg, s az idén nyáron 200-an hirdettük, hogy feltámadtunk, élünk és örvendünk az életnek. Lehet, hogy az első lépések bizonytalanok, tévedezők még; Jairus leánya is bizonyosan sápadtan kelt fel, és szédülve, de akart élni, új életet kezdeni. És akarunk mi is! Nyitott szemmel járunk, látjuk az akadályokat és nehézségeket, melyek körülöttünk s elsősorban a saját szívünk bűnös nyomorúságaiban fenyegetnek; de ha fölfelé nézünk, Jézus szemével találkozunk a tekintetünk; ha kinyújtjuk a kezünket, ő fogja meg azt, és hangzik felénk a mindig biztató Ige: Aki megkezdette bennetek a jót, véghez is viszi a mi Urunk Jézus Krisztusnak napjára.

Esketési beszéd

Ötvös József

Fénybe állított emberek

Alapige: 4Mózes 6,24–26

Végig kíváncsiak voltatok, hogy melyik igei üzenettel szólítunk meg: most pedig azért kíváncsiak sokan, hogy miért éppen ez a bibliai rész hangzott el.

Ebben az ároni áldásként ismert pár versben együtt van a teológia és a költészet, a lelkipásztori szolgálat és a versírás muzsikája. A lelkipásztor egy kicsit ég és föld között az égből aláhángzó áldásszózatot közvetíti a földre. Az ároni áldás versbe szedett jóakarat, rend a kietlen pusztában.

Valahol Egyiptom és Kánaán között szól az Úr így. Időben és térben nem igazán meghatározható, de valahol ott és akkor, amikor a pusztai vándorlás nagy feladatában a „hazáért menetelők” rendezik soraikat. Isten még egypár útravaló tanáccsal látja el Mózeset és Áront; ún. nazírokat választanak ki, akik meghatározott időre vagy elrendelt helyen szolgálatot teljesítenek másokért. Erre a szolgálatra fogadalmat is tesznek, esküt. És a nazírfogadalom végén ott áll az „ároni áldás”. A költő is, a lelkipásztor is, a tanár is meghatározott időben és helyen egy kicsit nazír.

Luther Márton azt írta egy helyen: az ároni áldást Isten adta, formálta, szerkesztette, és tanácsolja annak használatát. Nem parancs, hanem csak tanács; ott van benne a szabad választás lehetősége, mint a házasság harmóniájában. Nem kérés, hanem ígéret. Nem kézzelfogható kincs, amit megeszik a rozsdá és az enyészet, hanem olyan megmaradó, mint a szeretet, hit és remény. Nem kőbe vésett tiltó tábla, amit akár össze is lehet törni, hanem kőnél erősebb igék élete. Nem arany vagy drágakő mértékű gazdagság, hanem az élet velejárója, értelme és értéke, ami nélkül értelmetlen és értéktelen lenne az egész mindenség.

Az áldás a szóval való segítség legnagyobb lehetősége: erő van benne, mint minden kimondott vagy leírt szóban. A lelkipásztor és tanár, a temető pap és gondolatokat megörökítő költő a szó művésze, és a szavakban elmondott jókívánság áldás az életben.

Amikor még nem éltek az emberek ilyen kegyetlen földközélen, amikor még a Szó volt az érték és nem a kincs, akkor az áldás jelentette az élet nagy értékét. Ábrahám sokszor kiállta a próbát: a hegyen a fiával, a széleken Lóttal, az idegenben az elhívással. De addig nem tudott meghalni, míg az áldást át nem adta fiának. Izsák „hiú szemei” megvakultak, de az áldást úgy is átadta a következő nemzedéknek.

A Bibliában van egypár rendkívüli helyzet, és ott elhangzanak rendkívüli kérdések. Kain meggondolatlanul azt kérdezi: Avagy őrizője vagyok-e testvéremnek? Isten titeket is úgy őriz meg, hogy őrizőt rendelt mellétek, őrzőangyal. Mostantól kezdve nem csak szerelmesei vagytok egymásnak, hanem őrizői, őrzőangyalai. Az áldás indulásra és érzékszere szől, az őrzés a végigmenésre: – áldással indultok és őrzéssel jártok.

Az ároni áldás közepette szólal meg így: „ragyogtassa rád orcáját az Úr”. Már nincs ezer nap a második évezredből, és eszünkbe juthat, mivel kezdődött el az első és a második évezred. Mindkettő fényvel és ragyogással, az Úr ragyogta be fényével a Földet. Az első évezred egy berobbanó fényvel indult, a máig világító betlehemi csillaggal. A második egy királyi korona csillogó megjelenésével. Lelkipásztor és történelemtanár találkozik ebben a házasságban, a betlehemi csillag tanúja és egy nemzet történelmének tanítója. Bennetek mindkét évezred fényindulása találkozik így. A pusztában, akárcsak a nagy alföldön, a fényárnyék játék sokszor kelthetett délibábot. A délibáb pedig csalóka kép. Az ember hajlamos délibábnak látni dolgokat. Isten azonban igazi fényével áll gyermekei mellé, áll ide, ragyogtatja orcáját rátok, és így ez az egész boldog óra nem délibáb.

Kedves barátaim! Keresem a szavakat, hogy újat mondjak nektek, és az új igaz legyen. A nagy törökverő Hunyadi János emlékére egyszer felírtak egy harsogó hangú idézetet: itt nyugszik a világ világossága. Aztán rájöttek, hogy ez tévedés, mert csak akkor fényes az ő történelmi alakja, ha a fényforrástól állandóan kapja a fényt, a világosságot. Nem véletlenül jutott eszembe ez a történelmi kép. A társadalmi élet homlokterébe állított család vagytok, és akkor kötelező érvényű Jézus tanítása, amit ott a hegyen mondott el: „úgy ragyogjon a ti világosságotok az emberek előtt, hogy lássák jó cselekedeteiteket és dicsőítsék a ti mennyei Atyátokat” (Mt 5,16). Fényben állva is csak így lehet fényesnek, tisztának maradni, ha állandóan jön a fény, a világosság. Fénybe állított emberek vagytok, ezért testközeli most az áldás: „Ragyogtassa rád orcáját az Úr!” Ámen.

(Elhangzott Marosvásárhelyen, 1998. július 25-én, Berekméri Árpád Róbert tanár-költő és Kocsis Melinda lelkipásztor esküvőjén.)

Temetési beszéd

Kozma Zsolt

Akik öröklik az ígéreteket

Alapige: Zsidókhöz 6,10–15

Gyászoló gyülekezet, kedves testvéreim! Ennek a levélnek az írója egy sok üldözésben, testi és lelki nyomorúságban levő gyülekezethez címzi ezeket a sorokat és hivatkozik Ábrahámra, akit Isten valamikor elhívott, megáldott és vezérelt az Ígélet földje felé. Ábrahámnak, aki messzi Keletről Háránon keresztül Kánaán földjére, onnan Egyiptomba, vissza Kánaánba, onnan fel a Mórija hegyére, majd vissza Beérsébába vándorolt, sátrát ütött fel, sátrát bontott, és megnyerte az ígéretet.

Egykor, 67 évvel ezelőtt, a szilágysági Dobrából, nyolc testvér közül egyikként indult el Sógor Gyula, hisszük éppen úgy, mint Ábrahám, az ősatya, Isten áldásával. A szatmári Kölcsey Gimnázium után szüleivel kényszerlakhelyen, Szamosújváron sátorozott, Kolozsváron a Teológián, a nagyszebeni Teológián, Svájcban, Zürichben, Baselben, segédlelkészként Nagyváradon, majd lelkipásztorként Arad-Gáj gyülekezetben és 26 éve itt az aranyosgyéresi gyülekezetben.

Ábrahám az áldással indult el erre az útra. Nemcsak megáldotta Isten őt, hanem olyan szépen írja le Mózes első könyvének 12. része, hogy ő maga áldás volt. És áldást hordoz azokon a helyeken, ahol felüti és elbontja sátrát, mert nemcsak ő volt áldott, hanem azok is, akik vele voltak. Mert az áldás nemcsak a Sógor Gyuláé volt, hanem azoké is, akik körülötte éltek és még mindig élnek, hogy ezt az áldást úgy adja tovább az élő gyülekezet, a testi leszármazottak, a magok és mindenki, hogy ne szakadjon meg. Isten áldását hordozni azt jelenti, hogy ahol végigmegy az ember, ahol ő végigment az élet útján, tudván, hogy nincs itt maradandó városunk, ott mindenütt áldást hagyott maga után: öt gyermekben és a gyülekezetben. S az áldást nem szabad megszakítani. Mindenki, aki nem vállalja azt, hogy utódai legyenek, áldásmegszakító. Úgy tekintünk most arra, aki élettársa, felesége volt, az öt gyermekre, hat unokára, mint akikben nem szakadt meg az áldás, hanem akik most is azt az áldást viszik tovább és adják majd tovább gyermekeiknek s majd unokáiknak, amit egykor ő kapott. Ahol végigmegyünk, ott az áldás akkor is hat és szóródik, hogyha nagy tetteket nem viszünk végbe.

Hallgassátok meg ezt az ígét: Ábrahámról is szó van benne és nem csak róla. Azt mondja a levél írója, hogy Isten nem feledkezik el a cselekedetekről. Nem a tettekről, hanem a cselekedetekről. Ezekben a gyülekezetekben, az öt gyermekben mind ott van és mind felfedezhető Isten áldása, s most kérdezzük, hogy mik ezek a cselekedetek. Mi mindnyájan és különösen a fiatalok ifjúi hévvel nagy tetteket akarunk véghezvinni. És amikor életünk vége fele közeledünk, akkor próbáljuk ezeket a nagy tetteket felsorakoztatni, mert vannak és voltak. Azoknak, akik egy nagy tettet sem tudnak felmutatni, most szól ez az íge: Isten nem feledkezik el a cselekedetekről. Mert azok a cselekedetek, amelyek elaprózzák és feldarabolják az életet, egyszer csak nagy tette tömörülnek, és Isten ezekről nem feledkezik meg. Nem feledkezik meg arról, hogy itt is, ott is kézbe kellett venni a vakolókanalat, az ácsszerszámot, és Arad-Gájon parókiát kellett építeni. Nagy tett? Nem! Kis cselekedet. És aztán itt újból fel kellett húzni egy parókiát, itt is vakolókanállal és ácsszerszámmal a kézben, ami szintén nem nagy tett. Kis cselekedet. És Bágyonban fel kellett építeni két épületet is, hogy az öregeknek hajlékuk legyen. Nagy tett? Kis cselekedet. De ahogy felsorolom ezeket, és talán ti vagy a család még inkább folytatni tudnátok ezeket a kis cselekedeteket, érzitek, hogy a kis cselekedetek

tömörödnék egy nagy tettbe. Mi pedig, emberek, ezt elfelejtjük. Ki fogja tudni 100 év múlva, hogy ki építette az arad-gáji parókiát vagy akár ezt itt Aranyosgyéresen? Talán mi elfeledkezünk egymásról, tudjuk, hogy van ez, kimúlunk a történelemből, eltelik nem sok évtized, és senki sem tud már rólunk. Isten azonban nem felejtkezik el.

A felolvasott igében a „cselekedetek” után ezt a szót olvassuk: „és a szeretetről”. Amikor azt mondtam, hogy kézbe vette a szerszámokat és ő maga is dolgozott, épített, akkor nem ezt tartom a kis cselekedetéből összetömörülő nagy tettetnek, hanem azt, hogy ezt és mindazt, amit ő egy életen keresztül munkált, áthátolta az a szeretet, amelyikről ezt olvassuk: Isten erről nem feledkezik el. Mit is érnének a kis cselekedetek vagy nagy tettek, hogyha nem lenne bennünk ez a belső tűz, a szeretetnek ez a belső indítása. Ez kell az öregeknek, hisz nem magának épített sem ott, sem itt parókiát, hanem azoknak, akik még Isten szolgálói lesznek ott és itt. Csak a szeretet tudja indítani igazán a kezét, a gondolkodást arra, hogy ezeket Isten akarata szerint véghezvigyük. Ábrahámról azt mondja még a felolvasott ige, hogy hitt. Isten nem feledkezik el a hitről. Olyan nehezen tudjuk mi megmagyarázni azt, hogy mit jelentett akármelyikünk életében és most éppen Sógor Gyula életében az, hogy mindezt hittel végezte. Nem is kell. A hit olyan állhatatosság, olyan kitartás, szívósság, amely alig van meg bennünk, akik most itt vagyunk az ő koporsójánál, olyan mértékben, mint ahogy Isten öneki adta. Az, ahogy valamit átgondolt, és ahogy azt véghezvitte, ahogyan tudott állandóan az Úrra nézni és onnan venni azt a belső erőt, amivel lehet és csak azzal lehet a hit cselekedeteit végrehajtani. Az ő életében ez volt a hit. Sokkal több a hit annál, mint amit én most itt elmondtam. De az ige alapján gondoljunk arra, hogy azok, akik munkálkodunk ezen a földön, akár mint lelkipásztorok, akár mint más gyülekezeti tagok, vajon csak magunknak építünk épületeket, vajon csak a hírnevünket akarjuk betonba önteni, hogy az unokáink ránk emlékezzenek, vagy valóban kitartással s a szeretetnek azzal az említett belső indításával és tüzevel tudunk magunknak és másoknak építeni, mindig megkérdve az Urat: ez-é a te akaratod? Ezt kell nekem most tenni? S amikor – s a hit ez is – ki kellett állni ezért, hogy igazság legyen ezen a földön, itt a városban, tudjátok, jól tudjátok, hogy a parókia kérdéséről van szó, akkor hiszem, hogy ezt a szívósságot, ezt a rámenősséget nem egyszerűen csak valami emberi indulatosságnak kell neveznünk, hanem a hit állhatatosságának és a hit türelmének.

A felolvasott igében ez a következő üzenet, az tudniillik, hogy Ábrahám hit és békességes türés által örökölte az ígéretet. Békességes türés volt az, ahogyan neki nemcsak polgári, állami hatóságok előtt kellett megjelenni, hanem sok más helyen, és amikor ki kellett valamit nyilvánítani, amit ő igaznak tartott. Ebben pedig sokszor maradt alul, sokszor „szavazták le”. Sokszor érvényesült úgy a többség szavazata, hogy ő kisebbségben alulmaradt. Hogy mégis meg tudott állni a mellett, amit ő Isten akarata szerint jónak vélt, ahhoz békességes türés kellett. Miért soroljuk fel ezeket az ajándékokat az igéből? Azért, mert Isten most nem is arról beszél, hogy az ő „életének fáján” – ahogy a költő mondaná – milyen gyümölcsök teremtek és milyen gyümölcsökkel áldotta meg családját és a gyülekezeteket, hanem arról szól, hogy az élők, akik hallják, az ő életének tükrében, úgy, ahogy az ő élete Ábrahám életének a tükre volt, miképpen haladnak ezen az úton. Ez az út nem mindig vezet sikerekre, pedig mi annyiszor sikerorientáltak vagyunk – hanem másfelé, kudarcok felé, és ezt is békességes türéssel kellett elviselni.

Azért hivatkoztam Ábrahámra, s az Ábrahám tükrében megnéztük Sógor Gyula életét és megnézzük a magunk életét, mert az igében ezt is olvassuk: kívánjuk pedig, hogy közületek ki-ki ugyanazt a buzgóságot tanúsítsa a reménység bizonyossága iránt mindvégig. Ennek a mondatnak szinte minden szavát lehetne hangsúlyozni. A buzgóság belső égés: ő nem olyan volt, aki kifelé tudott megmutatkozni, aki mozdulatokban, hangoskodásokban tudta volna kifejezni meggyőződését, ő belül égett. És ez a belső égés volt az,

ami állandóan táplálta az igazságnak az útján, Ábrahámnak az útján, a hitnek az útján, amit hittünk és meggyőződésünk szerint ő nem hagyott el. Kívánjuk pedig – írja a Zsidókhoz írt levél szerzője –, hogy azok, akik most is hallgatják az igét, elsősorban az öt gyermek, az ötből három lelkipásztor gyermek, ezt az utat kövessék. Melyiket? A türellemnek, a buzgóságnak, a belső égés által állandóan mozgató és mozdító hitnek az útján, hogy azt soha ne hagyják el. Mert amikor Isten ígéretet tett Ábrahámnak, mivelhogy nem esküdhetett nagyobbra, magára esküdött, s ezt mondta: „Bizony megáldván megáldalak téged és megsokasítván megsokasítalak téged.” Isten ígéretet tett Ábrahámnak, és az Ábrahámnak adott ígéretek megvalósultak, amikor Izsák megszületett, amikor Izsáknak a magja megszorodott. Egészen addig, hogy amiképpen olvassuk egy másik helyen, szintén Mózes első könyvéből, mint a tengerpartnak a fővénye és mint az égen a csillagok, megsokasodott az ő magja. Ezeknek szól Isten ígéje. Azoknak, akik ma akár nyolc gyermeket is vállalnak, úgy, ahogy ők nyolcan voltak testvérek. Azoknak, akik ma vállalnak ötöt. Ahogy ötven voltak testvérek olyan körülmények között, amikor már az utolsó áldott állapot veszélyeztette az édesanya életét. Vannak a földön Istennek olyan ajándékai, amelyek most már nem „sikerhez vezetnek”, hanem Istennek a visszaigazolásai. Amikor ebben az egyházmegyében esperesnek választották, amikor valaki kezét szorított vele és látta az őszinteségnek és a nyíltságnak a sugarát, amikor valaki olvasta azt, amit ő írt (Bonhoefferrel, Walter Lüthivel foglalkozott), mind annak a bizonyosságát nyerte, hogy ez az emberi élet nem volt hiábavaló, hogy ilyen gyümölcssei is voltak ennek az életnek. Mondom, kis elégtételeink vannak, minthogyha mindannyiunknak az élete olyan megfogalmazott írás lenne, amiben tervek vannak, igen, külső építési tervek és belső tervek, és akkor Isten visszaigazol. Isten ráteszi a pecsétet. Kis ígéretek, kis bizonyosságok és kis beteljesedések. Amikor látta öt gyermekét felnőni, amikor három lelkipásztor gyermekében gyönyörködhetett, Istennek mind ilyen visszaigazolásai voltak: jól tette, hogy vállaltad, jól tette, hogy így élted az életedet és nem másképpen. Amikor itt vagyunk és ma annyi kérdésünk van a megmaradásunk, református egyházunk jövőjére vagy éppen népünknek a jövőjére nézve, a kérdésünk az, hogyan tudunk ezekben a kis ígéretekben bízni, és amikor Isten visszaigazol, rányomja a pecsétjét, hogyan tudunk örvendeni, hogy egy élet, az övé, 67 esztendő, kinek annyi, amennyivel Isten megajándékozta, nem volt hiábavaló élet.

Vajon csak erről szól a felolvasott ige? Hallgassátok meg azt, ami az alapige előtt olvasható: de tifeleletek, szerelmeseim, ezeknél jobb és üdvösségesebb dologról vagyunk meggyőződve. A felolvasott igében áll, hogy Ábrahám megnyerte az ígéretet. Milyen ígéretet? A földi ígéretet. Azonban ugyanennek a levélnek a 11. részéből azt is olvassuk: Hitben haltak meg mindezek, nem nyerve meg az ígéretek. Megnyerte az ígéretek, és nem nyerte meg az ígéretek. Mit jelent ez? Azt, hogy azok az ígéretek, amelyek beteljesedtek Ábrahám életében, amikor megszorította Isten az utódait, amikor helyett adott nekik Kánaán földjén, ezek beteljesedtek. Amikor Sógor Gyula életében Istennek ilyen pecsétjei voltak, akkor ez beteljesedett. Van egy ígéret, és ez Ábrahámnak is és mindannyiunknak is szól, amely még nem teljesedett be. Amelyet még csak hitben bírunk, és ez az örök élet ígérete.

Koporsó mellett vagyunk, Isten kezében van az, aki eddig a szerető családnak, az öt körülvevő gyülekezetnek, egyházmegyének, egyházkerületének a közösségében volt és szeretetét élvezte. Nincs közöttünk. Az emberi hatások alól Isten kivette abban a pillanatban, amikor magához szólította. Nekünk reménységünk van a nagy ígéret felől. Reménységünk, hogy nem csak ebben a földi életben vannak beteljesüléseink, hanem Isten félretette számára az örök élet ígéretét. Nem lehet elmenni az ő élete mellett éppen azért, mert így és ennyire volt gyümölcsstermő ez az élet –, anélkül hogy ne gondolnánk arra, ő most Istennél van, és mi olyan sokszor kérdezzük rá: mi az, hogy Istennél van?

Lelke Istennél van, ez igen, de mi van most vele? Nem ez a kérdés, hanem az, hogy amikor Isten teljességre viszi az ő országglását, akkor hitünk szerint azok számára, akik ezt a buzgóságot tanúsították, így árasztották maguk körül a szeretetből kiinduló, cselekedetekben megmutakozó életet: tetteket, cselekedeteket – azok számára Isten félretette ezt az országot. Ebben a hitben és ebben a reménységben van jelen a gyászoló gyülekezet, ezzel akarja az özvegynek, öt gyermeknek, hozzátartozóinak, a lelkipásztortársaknak és az aranyosgyéresi gyülekezetnek a szívét vigasztalni. Amikor koporsónál vagyunk, és nem csak akkor, azt szoktuk mondani, hogy nincs miért, hova előre nézni. A halál után valami olyasmi következik be mindannyiunk életében, amiről semmit nem tudunk. Hová lehet nézni, ha nem előre? Annyiszor beszélünk arról, hogy jövőnket kovácsoljuk. Most különösen divat beszélni arról, hogy mi lesz a 21. században, mintha ki tudja milyen nagy küszöb lenne majd a következő két év. Nem erről van szó. A keresztyén ember nem előre néz, hanem felfelé néz. És az, aki felfelé tud nézni, annak van jogában előrenézni. Amikor itt vagyunk és nem úgy nézünk előre, mintha ki lenne számítható szorzással, osztással, kivonással a holnapi nap, vagy a következő század, vagy akár a fiataloknak is a jövő élete, hanem felfelé nézünk, akkor Isten kezébe tesszük le az élőknek az életét.

Az élöket, a szomorúakat, talán azokat, akik most maguk előtt nem látnak jövőt vagy éppen sötétséget látnak, így akarja Isten megtanítani felfelé nézni, hogy aztán vállalják azt a pár vagy azt a sok esztendő, ami előttük van. Adj a jó Isten, hogy így nyerjen az, aki most igazán és őszintén gyászol és fájdalma van, erőt Isten igéjéből. Ámen.

Imádság

Mennyei Atyánk!

Fiadnak, a feltámadott és megdicsőült Úrnak a nevében imádkozunk hozzád és kérünk, hallgass meg. A mélységből, a fájdalomkból, a látszólag most még gyógyíthatatlan sebekből próbálunk felnézni reád, és bármilyen furcsa kiejteni a szavakat, mégis az első a hálaadásnak a szava. Mindazért, amit az ő életén keresztül adtál feleségnek, gyermekeknek, lelkipásztor testvéreknek, gyülekezetnek, hogy ezeket a gyümölcsöket az ő életén keresztül kapva neked köszönjük meg. Legyen áldott a te neved, aki áldással indítottad őt útjára, akinek az áldását most fiak, unokák öröklik és viszik tovább, és akinek az áldását továbbvisszük mi is mint gyászoló és együttérző gyülekezet.

Köszönjük, hogy tanítottál bennünket, hogy életünket benned rejtjük el. Hogy utunkat ne csak az ő élete és ne csak az Ábrahám élete, hanem az Úr Krisztus élete szerint tudjuk járni. S ezen az úton, ha sokszor megaláztatás van, sokszor kell kisebbségbe kerülünk, add, hogy erőnk legyen elhordozni ezeket úgy, ahogy neki erőt adtál, és ahogy ő elhordozta.

Köszönjük, hogy így tanítod az élöket, azokat, akik az áldást öröklik. Add, hogy ez az áldás a fiakban és az unokákban továbbterjedjen nemzedékről nemzedékre és ne szakadjon meg.

Kérünk téged, Szentleked vigasztaló erejét küldd oda, ahol most komoly, őszinte és mély a gyász. Mi is megsimogatjuk egymást, mi is elmondunk szavakat, amelyek lelkünk mélyéről jönnek, de sokszor érezzük, Atyánk, hogy esetlenek. A te igéd vigasztalása legyen mélyebb, mint egy kézszerítés vagy bármilyen más emberi teljesítmény, amivel oda tudunk özvegy vagy gyermekek mellé állni. A te igéd hasson Lelked által oda, hogy megsimogassa azokat, akik most úgy érzik, hogy nehezen tudják ezt a napot és ezeket a napokat túlélni. Erre adj erőt, a hátramaradottaknak hitet, vállalását annak az életnek, amelyik a te ajándékod volt és a te ajándékod most a mi számunkra is, akik itt körülálljuk ezt a koporsót. Légy mindannyiunkkal, a gyászoló gyülekezettel, add, hogy

ez a gyülekezet tovább is leendő lelkipásztora által úgy, ahogy eddig ez történt, a te útjaidon járva téged kövessen. Köszönjük, hogy így tetted félre a te országodnak teljességét, amikor feltámadásunk után megvalósul, hogy ez ország felé menetelve, bizonyosságunk legyen: nem is a mi hitünk tartott meg eddig és tart meg ezentúl sem, hanem a te nagy kegyelmed, amelyben bízunk.

Az Úr Krisztusért kérünk, hallgass meg minket és foglald egybe a mi könyörgésünket azokéval, akik talán most testileg nincsenek jelen, de ebben a pillanatban velünk éreznek lelkileg, rokonok és itt vannak, hogy megigazítva, kiegészítve, a Krisztus által megjobbítva ezek az imádságok jussanak a te kegyelmes színed elé. Ámen.

(Elhangzott 1998. dec. 14-én, Sógor Gyula aranyosgyéresi lelkipásztor temetésén. Ezzel az igehirdetéssel emlékezünk a lelkésztestvérre, a szolgatársra és a hűséges barátára.)

A lapot alapította: D. Dr. Csiha Kálmán és Nagy László
Főszerkesztő: Jenei Tamás
Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Az Erdélyi Református Egyházkerület Igazgatótanácsa
Kéziratokat nem őrzünk meg és nem küldünk vissza
Készült a Református Egyház Misztótfalusi Kis Miklós
Sajtóközpontjának nyomdájában
Felelős vezető: Tonk István
Műszaki szerkesztő: Bálint Lajos
Olvasószerkesztő: Hatházy Ferenc
Számítógépes szedés, tördelés: Nagy Andrea

